

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลางกับเทศบาล

โดยเหตุนี้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสมมุติฐานไว้ว่า รายได้ของเทศบาล ไม่สมมูลกับรายจ่าย กล่าวคือ เทศบาลมีรายได้น้อย หรือไม่เพียงพอ ไม่สามารถนำไปพัฒนาท้องถิ่นได้ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ประการแรก เนื่องมาจากการรวมอำนาจส่วนกลางมากเกินไปเป็นการบีบรัดรายได้ของเทศบาล ประการที่สอง เนื่องมาจากการหาแหล่งเงินกู้ของเทศบาลมีน้อย ประการที่สาม ระบบการจ่ายเงินอุดหนุนจากส่วนกลางยังไม่เป็นธรรม จากข้อสมมุติฐานข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่า ฐานะการคลังของเทศบาลจะต้องมีส่วนสัมพันธ์กับส่วนกลางหรือรัฐบาลกลางเป็นแน่แท้ และสำคัญที่สุดท้าย จะเห็นเพื่อประโยชน์แห่งการศึกษาวิจัยในบทนี้จะได้อรรถกถา จำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลาง หรือส่วนกลาง กับเทศบาลว่ามีลักษณะอย่างไร และส่งผลกระทบต่อฐานะการคลังของเทศบาลในแง่ของรายได้ รายจ่ายอย่างไร พ. ๑๕๐

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะกล่าวถึงลักษณะแห่งความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางกับเทศบาล ควรที่จะทราบถึงลักษณะอุดมคติที่จักให้มีการปกครองตนเอง หรือการปกครองท้องถิ่น เสียก่อน เพราะว่าคุณสมบัติในบางกรณี มีลักษณะเป็นภาวะที่ครอบงำมีผลต่อการปกครองตนเอง หรือการปกครองท้องถิ่นโดยเฉพาะ มีผลต่อการกำเนิดการปกครองท้องถิ่นของไทย ได้ดังนี้ ซึ่งผลแห่งลักษณะอุดมคติในการปกครองตนเอง ความเข้าใจในอุดมคติ ความไม่แน่นอนชัดแจ้งในอุดมคติ และการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการปกครองท้องถิ่นของรัฐบาลกลางที่มีความสัมพันธ์กับองค์กรท้องถิ่น

ในส่วนนี้เกี่ยวกับอุดมคติในการปกครองตนเอง หรืออุดมคติในการปกครองท้องถิ่น ถ้าจะพิจารณาโดยทั่ว ๆ ไป ก็มีอยู่หลายประการ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า วัตถุประสงค์ในการจัดให้มีการปกครองท้องถิ่นในประเทศต่าง ๆ ยึดหลักมีอยู่หลายประการ เช่น เพื่อให้ราษฎรมีสิทธิเกี่ยวกับการปกครองตนเอง เพื่อสนองความต้องการของท้องถิ่น เพื่อให้องค์การปกครองท้องถิ่นเป็น

สถาบันทางการเมือง และโรงเรียนฝึกฝนวิชาการเมือง และเพื่อส่งเสริมหลักการปกครองระบบประชาธิปไตย¹

สำหรับประเทศไทย อุดมคติของการปกครองท้องถิ่นของไทย มีมาตั้งแต่สมัยราชาธิปไตย จนถึงสมัยประชาธิปไตย คือสมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475²

นอกจากนี้ ได้มีผู้กล่าวถึงลักษณะอุดมคติ และการดำเนินการปกครองท้องถิ่นของไทย ไว้หลายแนวความคิดด้วยกัน อาทิเช่น ดร. ชุม กาญจนประภัสร์ ได้แยกลักษณะอุดมคติและการดำเนินการปกครองท้องถิ่นของไทยไว้หลายข้อ สรุปสาระสำคัญได้หลายประการ³

ประการแรก ได้พูดถึงลักษณะความเข้าใจในอุดมคติ ของการปกครองตนเอง กล่าวได้ว่า ในระยะเริ่มแรกการนำเอาระบบการปกครองท้องถิ่นมาใช้ในประเทศไทย ประชาชนและข้าราชการส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในอุดมคติ เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น การมีระบบการปกครองท้องถิ่นเป็นผลมาจาก การที่ฝ่ายราชการ คือฝ่ายรัฐบาลกลางเป็นผู้หยิบยื่นให้ (Devolution) อย่างเดียว มิใช่มาจากการริเริ่มของราษฎร ตัวอย่างเช่น การเริ่มจัดตั้งเทศบาลครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2476

ประการที่สอง อุดมคติเกี่ยวกับการปกครองตนเอง และการปฏิวัติรัฐประหาร กล่าวคือทุกครั้งที่มีการปฏิวัติรัฐประหารในการปกครองระดับชาติของไทย องค์กรท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้ง เช่น เทศบาล จะต้องมีอันถดถอยเลิกเปลี่ยนเป็นที่มีการแต่งตั้งสมาชิกสภาเทศบาลแทน การเลือกตั้งทุกครั้ง ไม่ พฤศจิกายน เว้นแต่สภาเทศบาลเป็นผลให้องค์กรท้องถิ่น อาทิเช่น เทศบาลไม่เจริญได้สัดส่วนกับเวลาที่เริ่มก่อตั้งขึ้นมา

¹ ชุม กาญจนประภัสร์, "อุดมคติและการดำเนินการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย" บทความและรายงาน สัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น, (พระนคร : สำนักพิมพ์สังคมนุศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2509), หน้า 6 - 7.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 3 - 5.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 8 - 17, 175 - 176.

ประการที่สาม อุดมคติในการบริหารราชการ และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลาง หรือส่วนกลาง กับองค์กรท้องถิ่น กล่าวไว้ว่าโดยเหตุที่ลักษณะการบริหารราชการไทยมีลักษณะ เป็นการบริหารแบบ "เมืองบนเมือง" ความกึกกัมธวัชจะก่อการดำเนินงานใหญ่ ๆ ที่ก้าวหน้า จากเบื้องล่างจึงไม่บังเกิดขึ้น ภาวะเช่นนี้มีผลต่อความเชื่อของรัฐบาลกลาง หรือส่วนกลาง โดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย ที่มีหน้าที่ควบคุมองค์กรท้องถิ่น เช่น เทศบาล โดยเหตุที่มีความเชื่อและ ลักษณะการบริหารราชการไทยเป็นแบบที่กล่าวข้างต้น รัฐบาลกลางจึงมีความทวากระวาง และ ไม่ไว้วางใจในฝีมือการทำงานขององค์กรท้องถิ่น ยิ่งพอ และเป็นผลให้ความสัมพันธ์ระหว่าง รัฐบาลกลางกับองค์กรท้องถิ่นมีลักษณะ ไม่ราบรื่น และจะมีการควบคุมองค์กรท้องถิ่นมากขึ้นไป

ประการที่สี่ อุดมคติเกี่ยวกับเอกราช กล่าวคือ เอกราชเป็นอุดมคติในการจัดให้มีเทศบาล และใช้เป็นหลักในการดำเนินการเกี่ยวกับองค์กรท้องถิ่น โดยเฉพาะรูปเทศบาล มาตั้งแต่บัดนี้ จะ เห็นได้จากการตั้งศาลากลางจังหวัดต้องเป็นเทศบาลเมืองทุกแห่ง รูปการวัดองค์กร โครงสร้าง ของเทศบาลก็เลียนแบบรูปการจัดโครงสร้างการปกครองระดับชาติและเหมือนกันหมดทุกเทศบาล กล่าวคือ มีฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร เหมือนและเลียนแบบรูประดับชาติ นอกจากนั้นลักษณะ แห่งอำนาจหน้าที่ของเทศบาลแต่ละชั้นที่กำหนดไว้ก็เรียงแบบเดียวกันหมด

ประการที่ห้า อุดมคติ และพฤติกรรมในการวาง และตีความกฎหมายเทศบาล กล่าวคือ นโยบายหรืออุดมคติให้มีการปกครองท้องถิ่น เช่นการจัดให้มีองค์กรท้องถิ่นในรูปเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล ตามกฎหมายว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นในรูปเทศบาล มีเจตนารมณ์ที่จะให้ สิทธิการปกครองตนเองแก่ท้องถิ่นมากพอสมควร ขณะเดียวกันรัฐบาลกลาง โดย กระทรวงมหาดไทย จะออกระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้เทศบาลถือปฏิบัติ เทศบาลไม่มีสิทธิโต้แย้งหรือไม่ปฏิบัติตาม แม้จะมีความรู้สึกไม่พอใจต่อระเบียบข้อบังคับนั้น ๆ ก็ตาม ซึ่งระเบียบข้อบังคับบางเรื่อง กระทรวงมหาดไทย ออกมาให้เทศบาลปฏิบัติ อาจกล่าวได้ว่า ทำให้เทศบาลไม่มีอิสระในการปกครองตนเองเอาเสียเลย

ประการสุดท้าย เกี่ยวกับอุดมคติและฐานะทางเศรษฐกิจของเทศบาล กล่าวได้ว่ามีบาง เทศบาลเท่านั้นที่อยู่ในท้องถิ่น เขตมีประชากรอยู่หนาแน่น มีฐานะทางเศรษฐกิจที่สามารถ เหมาะที่

ประกอบการค้าอุตสาหกรรมได้ ฉะนั้นรายได้เทศบาลจากการจัดเก็บภาษีอากรจึงไม่มาก นอกนั้น
ส่วนใหญ่แทบจะกล่าวได้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีพอ รายได้เทศบาลจากการจัดเก็บภาษีอากร
จึงมีน้อย ต้องพึ่งเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางอย่าง เดียว ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ
อาทิเช่น ความไม่มั่นใจในความสามารถของเทศบาลว่า จะมีความสามารถในการสร้างสรรพัฒนา
ท้องถิ่นให้เจริญได้ ความขาดเกรงในกรณีเรื่องคอร์รัปชั่น และในท้ายสุดก็คือนโยบายรัฐบาล¹

ที่กล่าวมาอย่างสั้นๆ นี้ เป็นการพิจารณาถึง ลักษณะอุดมคติที่จักให้มีการปกครองตนเอง
หรือการปกครองท้องถิ่น โดยพิจารณาถึงแนวความคิดโดยทั่ว ๆ ไป และกล่าวถึงแนวความคิด
เกี่ยวกับลักษณะอุดมคติ และการดำเนินการปกครองท้องถิ่นของไทย

โดยเหตุฉะนั้น ในส่วนนี้เกี่ยวข้องกับก่อนที่จะทราบถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล
กลาง หรือส่วนกลางกับเทศบาลในประเทศไทยโดยว่ามีลักษณะอย่างไร ก็จำเป็นต้องทำความเข้าใจ
ถึงหลักการ โดยทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลาง กับองค์กรท้องถิ่น ว่า
มีลักษณะอย่างไร ทั้งนี้เพื่อเป็นการปูพื้นฐานความเข้าใจในลักษณะแห่งความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล
กับเทศบาลให้ดียิ่งขึ้น

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลาง กับองค์กรท้องถิ่นโดยทั่ว ๆ ไป เมื่อกล่าวถึง
ลักษณะความสัมพันธ์ซึ่งเป็นที่พิจารณา ก็คือหมายถึงบทบาทนั่นเอง กล่าวถึงบทบาทก็หมายถึงว่า
รัฐบาลกลางมีบทบาทขององค์กรท้องถิ่นอย่างไร ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางกับองค์กร
ท้องถิ่นที่เห็นได้ชัด ก็คือลักษณะการควบคุมของรัฐบาลกลางที่มีต่อท้องถิ่นนั่นเอง กล่าวได้ว่าการ
ควบคุมขององค์กรท้องถิ่น โดยรัฐบาลกลางจำเป็นต้องมี เพราะ ถ้าให้หน่วยขององค์กรท้องถิ่นปกครอง
ตนเองโดยปราศจากการควบคุมโดยรัฐบาลกลางแล้ว องค์กรท้องถิ่นก็จะเป็นรัฐอธิปไตย
อุดมคติของการปกครองท้องถิ่นจึงไม่ได้หมายความว่า เคยไปถึงองค์กรท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอธิปไตย
โดยสมบูรณ์ เพียงแต่ว่า ควรจะให้มีอิสระที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดหรือมอบให้โดยมี
องค์การที่จำเป็นสำหรับทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและบริหารงานของตนเอง แม้คงได้แต่ที่ว่าทุกประเทศ
จำเป็นที่รัฐบาลกลางต้องเข้าไปควบคุมองค์กรท้องถิ่น จำต้องกำหนดหลักและวิธีการใช้ท้องถิ่นต่าง ๆ
อยู่ในความควบคุมของรัฐบาลกลาง แต่จะมากหรือน้อยแตกต่างกันไปตามความจำเป็นและสภาพ
ความเป็นอยู่ของประเทศ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี และภูมิหลังของประเทศนั้น หรือกล่าว

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 17 - 18.

อีกนัยหนึ่ง ก็คือการปกครองท้องถิ่นจะมีความเป็นอิสระมากหรือน้อยแค่ไหน เพียงไรขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลกลางนั่นเอง ซึ่งวัตถุประสงค์ของรัฐบาลกลางที่จำเป็นจะต้องเข้าไปควบคุมองค์กรท้องถิ่นนั้นก็มีอยู่หลายประการ เช่น ประการแรก วัตถุประสงค์เพื่อป้องกันความผิดพลาดประการที่สอง เพื่อที่จะควบคุมองค์กรท้องถิ่นได้ให้บริการที่จำเป็นและถึงขนาดมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ ประการสุดท้าย เพื่อที่จะส่งเสริมให้บริการที่องค์กรท้องถิ่นจัดทำมีมาตรฐานสูงขึ้น¹

นอกจากนี้ ใ้มีผู้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลาง กับองค์กรท้องถิ่นโดยทั่วไป อยู่หลายแนวความคิด แนวความคิดแรก ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางกับองค์กรท้องถิ่นควรมีลักษณะดังนี้²

1. การควบคุมด้วยการกำหนดค่ามาตรฐานที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่น โดยทางกฎหมายและการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนภายในขอบเขตที่กฎหมายมอบให้
2. การช่วยเหลือแก่ท้องถิ่นในด้านรายได้ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการหารายได้ภายในท้องถิ่นเองมักจะไปเพียงพอกับรายจ่าย รัฐบาลกลางจึงจำเป็นต้องช่วยเหลืออุดหนุน เพื่อให้บังเกิดประโยชน์และสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น
3. แนะนำและส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่น มีทรรศนะที่ถูกต้องและเห็นคุณค่าของการปกครองตนเอง แนะนำแนวทางปฏิบัติที่จะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่น ตลอดจนช่วยเหลือแนะนำทางเทคนิควิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ด้วย

¹ วิญญู อังคภาวรัตน์, "แนวความคิดในการปกครองท้องถิ่น", ในเอกสารประกอบความรู้ในการประชุมใหญ่ สัมมนาภาคเทศบาลแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 12 พ.ศ. 2515 ในจังหวัดเชียงใหม่ (นครหลวงฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น 2515), หน้า 84.

² ชูศักดิ์ เตียงกรง, การบริหารการปกครองท้องถิ่นของไทย (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2518), หน้า 5.

แนวความคิดที่สอง ลักษณะความสัมพันธ์ หรือบทบาทที่รัฐบาลกลางควรมีต่อองค์กรท้องถิ่น โดยทั่ว ๆ ไป ควรมีลักษณะดังนี้

1. การจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่น

รัฐบาลจะเป็นผู้กำหนดการจัดตั้ง และยุบเลิกหน่วยการปกครองท้องถิ่นโดยบัญญัติไว้ในกฎหมายแม่บท หรือออกกฎหมายเฉพาะหน่วยการปกครองชั้นใดก็ได้ในปัจจุบันการจักระเบียบการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดไว้ในประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจักระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเทศบาล สุขาภิบาล และกฎหมายจัดรูปการปกครองท้องถิ่นพิเศษ เช่น กรุงเทพมหานคร

2. การให้ความช่วยเหลือทางด้านการวิชาการ

ส่วนใหญแล้ว รัฐบาลหรือส่วนกลางจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในการกระจายความรู้ทางด้านวิชาการสาขาต่าง ๆ ให้กับหน่วยการปกครองท้องถิ่น สิ่งกิจการนี้เป็นสิ่งที่กองสารสนเทศที่ที่มีความรู้ ความสามารถในระดับ และเครื่องมือที่เสียค่าใช้จ่ายสูงมาก อาจจะเกินความสามารถของท้องถิ่นหรือสิ้นเปลืองไปโดยไร้เหตุ เช่น ความรู้ทางด้านการแพทย์ ทางการสุขาภิบาล การศึกษา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จำเป็น ต้องมีการศึกษาค้นคว้าทำการวิจัย อาจจะใช้เวลายาวนาน และต้องอาศัยการร่วมมือกันหลายหน่วยงาน รัฐบาลย่อมปฏิบัติหน้าที่ได้ดีกว่าท้องถิ่น หลังจากนั้นก็เผยแพร่ ไปยังหน่วยงานทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปใช้ในการดำเนินการต่อไป

3. เป็นศูนย์กลางของการประสานงาน

รัฐบาลจะเป็นผู้คอยช่วยเหลือประสานงานในลักษณะต่าง ๆ ที่ท้องถิ่นรับมือไม่ได้ คำนึงงานใหม่บรรลุเป้าหมาย มีกิจการหลายประเภทที่ต้องทำการร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งของต่างท้องถิ่นหรือกับส่วนกลาง รัฐบาลซึ่งมีหน่วยงาน โดยเฉพาะจะเป็นผู้ประสาน เชื่อมแก้ไขปัญหา

¹ ไทสุรย์ บุณยวัฒน์, "การปกครองท้องถิ่นของไทย ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาล", ใน เอกสารประกอบการความรู้ในการประชุมไทย สันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 18 พ.ศ. 2520 จังหวัดลำปาง (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย, 2520), หน้า 236 - 265.

ติดตามผลงานและประสานโครงการให้ดำเนินต่อไป ซึ่งในปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยจะเป็นผู้รับผิดชอบพิจารณาของหน่วยงานท้องถิ่น จะเป็นผู้ส่งงานที่ท้องถิ่นรายงานขอความช่วยเหลือไปยังกระทรวงมหาดไทยที่เกี่ยวข้อง และคอยติดตามเรื่องนั้นได้ เช่น การขอรับเงินอุดหนุนจากสำนักงบประมาณ งานด้านการแพทย์ของกระทรวงสาธารณสุข งานด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย จะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างท้องถิ่น กับหน่วยงานที่รับผิดชอบนั้น

4. เป็นผู้ให้การสนับสนุนงานด้านพัฒนาคุณภาพคน

การฝึกอบรม การผลิตบุคลากรให้กับท้องถิ่น รัฐบาลกลางจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือเพื่อให้พนักงานท้องถิ่นมีความรู้ ความสามารถอย่างเหมาะสม การจัดสรรบุคลากรเข้าทำงาน รวมตลอดการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับพนักงานท้องถิ่นเป็นมาตรฐานอย่างเดียวกัน และอย่างน้อยก็มีมาตรฐานเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือน

หน้าที่ด้านของรัฐบาลกลางก็คือ การฝึกอบรมพนักงานส่วนท้องถิ่นทั้งก่อนเข้ารับราชการ และระหว่างปฏิบัติงาน การฝึกอบรมฟื้นฟูหรือเพิ่มความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ การส่งบุคลากรไปศึกษาคุณภาพงานต่างประเทศ รวมทั้งการฝึกหัดงาน

5. การให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงิน

รัฐบาลจะมีหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ท้องถิ่นจะเจริญก้าวหน้าหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการให้การอุปการะทางด้านการเงินแก่ท้องถิ่นที่ยากจนหรือกำลังดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น งานท้องถิ่นของไทยเป็นที่ยอมรับกันว่าไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร เนื่องจากมีรายได้ไม่พอเลี้ยงตัวเองบทบาทของรัฐบาลกลาง เกี่ยวกับการช่วยเหลือท้องถิ่นทางด้านการเงินจึงมีความจำเป็นอย่างสำคัญ

6. การเสนอแนะการปฏิบัติงานของหน่วยงานปกครองท้องถิ่น

การดำเนินการด้านนี้ มีใ้กระทรวงเข้าไปก้าวล่วงงานของท้องถิ่น เพราะรัฐบาลจะไม่เข้าไปมีบทบาทในกระบวนการกำหนดนโยบายการกักสนใจของท้องถิ่น แต่รัฐบาลกลางจะดำเนินการสอดส่องเพื่อเสนอการปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้องต่อทูลเกล้าถวาย ระเบียบแบบแผน ให้การปฏิบัติงาน

นั้นเป็นไปโดยถูกต้อง โดยเฉพาะรับก่อนนี้รัฐบาลกลางจะกระทำ เมื่อการดำเนินงานได้เสร็จ
ลงแล้ว

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลางกับเทศบาลในประเทศไทยในปัจจุบันโดยทั่วไป

ลักษณะที่สำคัญที่สุดของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางกับองค์กรท้องถิ่นของไทย โดยเฉพาะเทศบาล ความสัมพันธ์ที่ส่วนใหญ่ออกมาในรูปของการควบคุม กล่าวคือ รัฐบาลกลางคือ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคโดยเฉพาะกระทรวงมหาดไทย ควบคุมเทศบาลทั้งหมด ทั้งนี้อาจแยกลักษณะของการควบคุมออกได้หลายลักษณะ เช่น โดยควบคุมในทางการปกครอง ได้แก่ ควบคุมอำนาจการควบคุมตัวเจ้าหน้าที่ ฯลฯ ควบคุมในทางการคลัง ได้แก่ ส่วนใหญ่ในเรื่องการให้เงินอุดหนุน เงินกู้ ควบคุมการใช้จ่ายเงิน การจัดหารายได้ ฯลฯ และควบคุมในทางการดำเนินงาน ลักษณะการควบคุมดังกล่าวนี้ทำให้เทศบาลขาดอิสระในการดำเนินงานไม่เป็นตัวของตัวเอง ส่วนลักษณะความสัมพันธ์ในรูปของความร่วมมือการประสานงานอาจยังไม่ได้ได้รับความสนใจเพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับ การควบคุม นอกจากนี้ รัฐบาลกลางยังไม่ค่อยจะยอมรับนับถือศักดิ์ศรีของท้องถิ่น เช่น บางกรณีข้าราชการในส่วนกลางและ โดยเฉพาะในส่วนภูมิภาคมีทัศนคติไม่คือนอกท้องถิ่น เขาใจว่าท้องถิ่นอยู่ในอำนาจของตน ทำให้เจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นขาดกำลังใจในการทำงาน

1. ลักษณะการควบคุมในทางการปกครอง ตามกฎหมายจัดตั้งเทศบาล ได้กำหนดลักษณะการควบคุมของส่วนกลางพอสรุปได้ดังนี้

1.1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจยุบสภาท้องถิ่น กล่าวคือ รัฐมนตรีมีอำนาจที่จะยุบสภาเทศบาล กล่าวคือในกรณีเทศบาล กฎหมายมิได้บัญญัติว่ารัฐมนตรีต้องให้เหตุผลในการยุบสภาเทศบาล นอกจากนี้กฎหมายยังเปิดช่องว่างอีกคือ เมื่อยุบสภาเทศบาลแล้ว รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้ง หรือแต่งตั้งสมาชิกสภาเทศบาลใหม่ภายใน 90 วันก็ได้¹

¹ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 70 ตอนที่ 14 (ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2496), มาตรา 74.

1.2 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจปลดสมาชิกสภาท้องถิ่นออกจากตำแหน่ง ในกรณีของเทศบาล รัฐมนตรีมีอำนาจที่จะสั่งให้สมาชิกสภาเทศบาลออกจากสมาชิกสภาได้ ถ้าเห็นว่าสมาชิกสภาเทศบาลมีความประพฤติก่อให้เกิดความเสียหายแก่เทศบาล หรือไม่มาประชุมสภาเทศบาล 3 ครั้งติด ๆ กัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร¹

1.3 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจที่จะปลด หรือยุบฝ่ายบริหารของท้องถิ่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจที่จะยุบคณะเทศมนตรี หรือรโลกเทศมนตรี เป็นรายบุคคลได้ ถ้าหากเห็นว่าประพฤติกเล่ สื่อม เสียหายแก่เทศบาล ทั้งนี้โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอความเห็นให้รัฐมนตรีอนุเมก²

1.4 กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกกฎข้อบังคับ และระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับ การประชุมของสภาเทศบาล การคลัง การหางบประมาณของเทศบาล³

1.5 การควบคุมตัวเจ้าหน้าที่ประจำของท้องถิ่น กรณีของเทศบาล กระทรวงมหาดไทยควบคุมพนักงานเทศบาล โดยผ่านทาง ก.ท. อ.ก.ท. (จังหวัด) โดยอยู่ในแ่งขององค์ประกอบของ ก.ท. อ.ก.ท. (จังหวัด) ส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวงมหาดไทย กล่าวได้ว่ายิ่งกรณีของเทศบาล ก.ท. อ.ก.ท. (จังหวัด) มิได้มีผู้แทนของเทศบาล เข้าร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วยเลย แสดงให้เห็นว่ากระทรวงมหาดไทยใช้มาตรการควบคุมเทศบาลอย่างมาก ตัวอย่างว่านาจในการบรรจุแต่งตั้งของพนักงานเทศบาลก็ถูกควบคุมโดยระเบียบข้อบังคับของกระทรวงมหาดไทยทั้งหมด การสอบคัดเลือกบางตำแหน่ง ก.ท. จัดการสอบเอง การแต่งตั้งโยกย้าย การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง การอุทธรณ์ของ โทษทางวินัย ก.ท. มีอำนาจในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายหมด กล่าวได้ว่า ส่วนกลางได้กระจายอำนาจบริหารงานบุคคลให้แก่ ก.ท. จังหวัด และ อ.ก.ท. เทศบาลน้อยมาก ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า เทศบาลต้องยอมรับ การควบคุมและหลักการบริหารงานบุคคล ซึ่งกำหนดขึ้นโดยราชการส่วนกลาง โดยไม่มีสิทธิมีเสียง แถอย่างใด

¹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 17.

² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 73.

³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 71.

2. การควบคุมทางการเงิน

2.1 อำนาจในการอนุมัติเทศบัญญัติ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจอนุมัติเทศบัญญัติต่าง ๆ ที่ตราขึ้นโดยสภาเทศบาล ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่อนุมัติ เทศบาลอาจอุทธรณ์ไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ให้คัดลั่นซ้ำ¹

2.2 ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจในการที่จะสั่งให้เทศบาล หยุดการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นการฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของรัฐหรือมีลักษณะเป็นการเมืองแห่งรัฐ สำหรับกรณีทางเทศบาล มิได้มีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับการสั่งเพิกถอนโดยตรงอย่างไรก็ตามกฎหมาย ก็ยังกำหนดให้ กล่าวคือ เมื่อเห็นว่าการละเมิดเทศมนตรีหรือเทศบาลกระทำการเสียหายแก่เทศบาล และผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอแล้วแต่กรณี ได้ชี้แจง แนะนำตักเตือนการกระทำของคณะเทศมนตรีหรือเทศมนตรีแล้ว แต่ไม่ยอมปฏิบัติตาม ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอแล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งให้หยุดทำชั่วคราวก่อน แล้วเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยวินิจฉัยสั่งการต่อไป²

2.3 ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอในฐานะผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด กรณีเทศบาลตำบลมีอำนาจควบคุมดูแลเทศบาลในจังหวัดนั้น โดยการชี้แจง แนะนำตักเตือนเทศบาล ตรวจสอบกิจการเรียกรายงาน และเอกสารหรือสถิติใด ๆ จากเทศบาลมาตรวจ ตลอดจนเรียกสมาชิกสภาเทศบาล หรือพนักงานเทศบาลมาชี้แจงหรือสอบสวนได้³

3. การควบคุมทางการเงิน กฎหมายได้ระบุไว้โดยรัดกุม และใกล้ชิดมาก การควบคุมอาจแบ่งออกเป็นการควบคุมเกี่ยวกับงบประมาณการควบคุมในการจัดเก็บภาษี การควบคุมในการกู้ยืมเงินขององค์กรปกครองท้องถิ่น การตรวจสอบบัญชี และการควบคุม โดยการให้เงินอุดหนุน เงินกู้ การหารายได้

¹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 61.

² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 72.

³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 71.

3.1 การควบคุมเกี่ยวกับงบประมาณ กฎหมายกำหนดให้องค์การปกครองท้องถิ่น ต้องทำงบประมาณประจำปีตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดคือ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณเทศบาล พ.ศ. 2517 และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการทำงบประมาณของเทศบาล พ.ศ. 2517 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2518 งบประมาณของเทศบาลต้องตราเป็นเทศบัญญัติ

3.2 การควบคุมในการจัดเก็บภาษีรายได้ โดยรัฐบาลกลางกำหนดประเภทภาษีไว้รวมทั้งการที่จะได้รับส่วนแบ่งจากรัฐบาลกลางในอัตราเท่าใด ในการจัดเก็บภาษีนั้น เจ้าหน้าที่ของส่วนกลาง ซึ่งประจำในส่วนภูมิภาค เช่น กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต เป็นต้น ทำหน้าที่เป็นผู้จัดเก็บภาษี นอกจากเทศบาลซึ่งทำหน้าที่จัดเก็บภาษีเองบางอย่างแล้ว องค์การปกครองท้องถิ่นอื่น ๆ ก็องค์การบริหารส่วนจังหวัด สุขาภิบาล ยังไม่มีเจ้าหน้าที่ของตน เจ้าหน้าที่ของส่วนกลางจึงต้องทำหน้าที่จัดเก็บภาษีแทน

3.3 การควบคุมการกู้ยืมเงิน ในทางปฏิบัติหลักการที่ค่อนข้างจะซับซ้อนอยู่ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งแหล่งที่เทศบาลจะทำการกู้เงินนั้นมีจำกัดมาก เดิมรัฐบาลกลางกำหนดแหล่งที่จะกู้เงินโครงการที่จะใช้จ่ายจากเงินกู้เหล่านี้โดยได้รับอนุมัติได้จากกระทรวงมหาดไทย และต้องให้กระทรวงการคลังกำกับดูแลการกู้เงิน ส่วนใหญ่กำหนดให้องค์กรท้องถิ่นกู้เงินจากธนาคารออมสิน กล่าวได้ว่า องค์กรท้องถิ่น มีอำนาจจำกัดมากในการที่จะกู้เงิน เพื่อนำมาใช้จ่ายในกิจการทางองค์กรท้องถิ่น นอกจากนั้นแหล่งเงินกู้ที่จะให้กู้ก็มีวิธีการเบิกจ่ายเงินยุ่งยากมาก เพราะมีระเบียบการกำหนดหลายอย่างที่เป็นอุปสรรค ปัจจุบันเทศบาลจะกู้เงินได้จากกองทุนส่งเสริมกิจการเทศบาลแวงเดียวกันเท่านั้น

3.4 การควบคุมโดย การตรวจสอบบัญชี ในทางปฏิบัติมีการตรวจสอบหลายฝ่ายด้วยกัน และมีการตรวจสอบโดยใกล้ชิดมาก คือ โดยทางคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินคำหนึ่ง โดยเจ้าหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยคำหนึ่ง และโดยเจ้าหน้าที่ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งอีกคำหนึ่ง การตรวจสอบบัญชีของเทศบาล กฎหมายกำหนดไว้เดือนละครั้ง ส่วนองค์กรท้องถิ่นรูปอื่น ๆ มิได้กำหนดไว้แน่นอนแล้วแต่กรณี อันที่จริงนั้น เรื่องการตรวจสอบบัญชีเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะเป็นการเกี่ยวข้องกับเรื่องอำนาจอิสระของท้องถิ่นการตรวจสอบบัญชีอาจจะกระทำโดยเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีประสิทธิภาพแลเสี่ยงปายเดียว และกระทำโดยมีระบมที่แน่นอน

3.5 การควบคุมเกี่ยวกับการให้เงินอุดหนุน เพราะว่าท้องถิ่นทั้งหลายมีรายได้น้อย ไม่เท่ากับค่าใช้จ่าย จึงต้องขอเงินอุดหนุนจากรัฐบาล รัฐบาลกลางจึงวางระเบียบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนอย่างรัดกุมในเรื่องการควบคุมการให้เงินอุดหนุนนี้ อาจจะต้องแก้ไกว่าเรายังไม่มีระบบการให้เงินอุดหนุนที่มีหลักการดีพอ ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

การควบคุมทางการเงินการคลังของเทศบาลจากส่วนกลาง

ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ได้พิจารณาถึงลักษณะการควบคุมของรัฐบาลกลาง หรือส่วนกลางที่มีต่อเทศบาล โดยมองในแง่การควบคุมทางการเงินการปกครอง ควบคุมในทางการเงินการดำเนินงาน และการควบคุมทางการเงินการคลังโดยพิจารณาในลักษณะทั่วไป เฉพาะการควบคุมทางการเงินการคลังซึ่งเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุดในการวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้กล่าวรายละเอียดเท่าใดนัก ต่อไปนี้จะกล่าวโดยละเอียดอีกครั้งหนึ่งว่า การควบคุมทางการเงินการคลังของรัฐบาลกลางที่มีต่อเทศบาลมีลักษณะอย่างไร และการควบคุมในลักษณะดังกล่าวนี้มีผลต่อฐานะการคลังของเทศบาลในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ และรายจ่ายอย่างไร

กล่าวได้ว่า ส่วนกลางควบคุมเทศบาลทางการเงินการคลังอยู่ในหลายลักษณะดังนี้

① ส่วนกลางควบคุมทางการเงินการคลัง โดยออกกฎหมายกำหนดประเภทรายได้ กำหนดที่มาแห่งรายได้ทุกประเภทของเทศบาลอยู่ในวงจำกัดและโดยเฉพาะ รายได้จากภาษีอากร การธรรมเนียมศาลปรับในวงจำกัด อัตราการจัดเก็บตามกฎหมายในอัตราค่า หรือกำหนดฐานภาษีค่า

ระบบรายได้ของเทศบาลในประเทศไทย ไม่สามารถที่จะเพิ่มหรือลดได้ตาม เหตุการณ์ และตามความจำเป็นของท้องถิ่นถึง ertain ระบบรายได้ของเทศบาลในต่างประเทศเทศบาลของประเทศโดยจะมีรายได้ที่ประเภท นาน้อยเพียง ไรก็สุดแล้วแต่ส่วนกลางจะเป็นผู้กำหนด นอกจากนั้นในจำนวนรายได้แต่ละประเภทที่เทศบาลมีอยู่ ก็ยังถูกจำกัดโดยส่วนกลางอีกว่าจะกำหนดให้เทศบาลได้รับเป็นจำนวนมากน้อยเท่าไร ตัวอย่างเช่น รายได้ของเทศบาลที่ได้จากภาษีอากร ส่วนกลางก็เป็นผู้ออกกฎหมายกำหนดให้เทศบาลมีรายได้จากภาษีอากรก็ประเภท และแต่ละประเภทจัดเก็บได้ในอัตราส่วนเท่าไร หรือส่วนกลางจะเป็นผู้กำหนดแบ่งสรรรายได้ประเภทภาษีอากรบางประเภทให้แก่เทศบาลเป็นจำนวนเท่าไร ฯลฯ เทศบาลไม่มีอำนาจในการที่จะใช้ดุลพินิจใน

การกำหนดประเภท และที่มาของรายได้แต่ละประเภทเลย นอกจากนั้นยังไม่มีอำนาจในการใช้
 ดุลยพินิจกำหนดรายละเอียดที่มาแห่งรายได้แต่ละประเภทอีกด้วย เช่น รายได้ประเภทภาษีอากร
 เทศบาลไม่มีอำนาจที่จะใช้ดุลยพินิจในการกำหนดอัตราภาษีว่าควรจะได้เก็บเพียงไร หรือควรจะได้รับ
 แแบ่งสรรจากรัฐบาลกลางเท่าไร

สำหรับกฎหมายที่กำหนดที่มาแห่งรายได้ของเทศบาลว่า เทศบาลควรมีรายได้ประเภท
 และแต่ละประเภทมีรายได้มากน้อยเพียงไรมีกฎหมายหลายฉบับ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
 เทศบาล ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2498

พระราชบัญญัติเทศบาลดังกล่าวได้กำหนดรายได้ที่เทศบาลจะมีได้ไว้มากมาย ๗ ว่าเทศบาล
 มีรายได้ประเภทใหญ่ ๆ ได้กี่ประเภท ฉะนั้นรายได้ที่เทศบาลจะมีได้อย่างกว้าง ๆ ตามพระราช-
 บัญญัติเทศบาลดังกล่าว มีดังนี้

- (1) ภาษีอากรตามแต่ละกฎหมายกำหนดไว้
- (2) ค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาตตามแต่ละกฎหมายกำหนดไว้
- (3) รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล
- (4) รายได้จากการสาธารณูปโภคและสหพาณิชย์
- (5) พันธบัตร หรือเงินกู้ตามแต่ละกฎหมายกำหนดไว้
- (6) เงินกู้จากกระทรวงทบวงกรม องค์การหรือนิติบุคคลต่าง ๆ ซึ่งการกู้จากองค์
 การดังกล่าวนี้เทศบาลจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาต จากสภาเทศบาลและได้รับอนุมัติจาก
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- (7) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- (8) เงินและทรัพย์สินบางส่วนอื่นที่มีอยู่เสียให้
- (9) รายได้อื่น ตามแต่ละกฎหมายกำหนดไว้

2. พระราชบัญญัติตราไค้เทศบาล พ.ศ. 2497

พระราชบัญญัติเทศบาล ได้กำหนดประเภทของรายไค้ที่เทศบาลจะมีไค้ไว้อย่างกว้าง ๆ เท่านั้น ส่วนรายละเอียดและวิธีตราทาง ๆ จะกั้เป็นไปกั้ตามพระราชบัญญัติรายไค้เทศบาล

พ.ศ. 2497 ตามพระราชบัญญัติรายไค้เทศบาล 2497 ได้กำหนดรายไค้ของเทศบาลไว้ดังนี้

- (1) ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ในเขตเทศบาลใด ให้เทศบาลนั้นจ้กเก็บเป็นรายไค้ของเทศบาลกั้ตามกั้หมายว่ากั้ยกั้การนั้น
- (2) อากั้การฆ่าสัตว์ และผลประโยชน์อื่นเนื่องในกั้การฆ่าสัตว์ในเขตเทศบาลใด ให้เทศบาลนั้นจ้กเก็บเป็นรายไค้ของเทศบาล กั้ตามกั้หมายว่ากั้ยกั้การนั้น
- (3) ภาษีใบอนุญาต ภาษรรวมเนียมและค่าปรับเนื่องในกั้กิจการ ซึ่งเทศบาลได้รับมอบให้ เป็นเจ้าหน้าที้อยู่กั้การกั้ตามกั้หมายใด ให้เป็นรายไค้ของเทศบาลนั้น
- (4) ภาษีป้าย กั้ตามประมวลรัษฎากร สำหรับป้ายซึ่งแสดงไว้ในเขตเทศบาลใด ให้เทศบาลนั้นจ้กเก็บเป็นรายไค้ของเทศบาลกั้ตามประมวลรัษฎากร
- (5) ภาษีบำรุงท้องที กั้ตามประมวลรัษฎากรในเขตเทศบาลใด ให้เทศบาลนั้นจ้กเก็บเป็นรายไค้ของเทศบาลกั้ตามประมวลรัษฎากร
- (6) ภาษีและกั้ตรวมเนียมรถยนต์ หรือล้อเลื่อนที่จ้กเก็บได้ในจังหวัดใด ให้มันแกเทศบาลในจังหวัดนั้น ร้อยละ 50 แห่งยอดเงินที่เก็บได้ในปีก่อน
ถ้าจังหวัดใดมีเทศบาลหลายเทศบาล ให้เป็นอำนาจหน้าที้อยู่ของสภาจังหวัดนั้นเจกั้แบ่งให้แกเทศบาลนั้น ๆ
- (7) บรรดาชาวเปลือก ชาวกลอง ชาวชาว รวมกลองถึงปลายชาวและรำชาว ซึ่งต้องเสียอากั้การชากั้ตามกั้หมายว่ากั้ยกั้กั้กั้ อักั้การศุกลการ ผู้ส่งออกต้องเสียภาษีบำรุงเทศบาลก่อนส่งออกอีกในอัตรากั้กั้กั้กั้กั้

(1) ชาวกลองและชาวชาว หนึ่งร้อยกั้โลกรั้กั้กั้กั้กั้

(2) ชาวเปลือก ปลายชาวและรำชาวหนึ่งร้อยกั้โลกรั้กั้กั้กั้กั้

ในการคำนวณน้ำหนัก เพื่อเสียภาษีบำรุงเทศบาลนี้ เศษของหนึ่งร้อยกิโลกรัมไม้ที่
เป็นหนึ่งร้อยกิโลกรัม ถ้าไม่ถึงห้าสิบกิโลกรัมไม้ก็ตั้ง

(8) ให้เทศบาลนี้อำนาจออกเทศบัญญัติ เก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นไม่เกิน
ร้อยละ 10 ของภาษีอากรและค่าธรรมเนียม ดังต่อไปนี้ในทุกประเภทหรือบางประเภท

- (1) ภาษีการค้าตามประมวลรัษฎากร ซึ่งสถานการค้าอยู่ในเขตเทศบาล
- (2) ภาษีการซื้อโภคภัณฑ์ตามประมวลรัษฎากร ซึ่งสถานที่ค้าโภคภัณฑ์อยู่ใน
เขตเทศบาล เว้นแต่น้ำมันเบนซิน
- (3) ภาษีสุรา ตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ซึ่งโรงงานทำสุรามีอยู่ในเขตเทศบาล
- (4) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา ซึ่งร้านขายสุรามีอยู่ในเขตเทศบาล
- (5) ภาษีเครื่องค้ำตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเครื่องค้ำ ซึ่งโรงงานอุตสาหกรรม
อยู่ในเขตเทศบาล
- (6) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการพนัน ตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน ซึ่งสถาน
ที่เล่นการพนันอยู่ในเขตเทศบาล
- (7) อากรมหรรณพ ตามประมวลรัษฎากร ซึ่งสถานที่มหรสพอยู่ในเขตเทศบาล

(9) น้ำมันเบนซิน ซึ่งสถานที่ค้าโภคภัณฑ์อยู่ในเขตเทศบาลใด ให้เทศบาลนั้นมี
อำนาจออกเทศบัญญัติ เก็บภาษีบำรุงเทศบาลได้ไม่เกินอัตราละ 5 สตางค์ ในการนี้ให้ถือว่าภาษีดัง
กล่าวเป็นภาษีซื้อ โภคภัณฑ์ตามประมวลรัษฎากร

ซึ่งจากรายได้แต่ละประเภทที่กำหนดกรายละเอียดไว้ในพระราชบัญญัติรายได้เทศบาล
2497 นี้ ถ้าพิจารณาแยกแต่ละประเภทโดยเฉพาะประเภทรายได้ที่สำคัญ และมีผลต่อฐานะการ
คลังของเทศบาลในเรื่องรายได้ รายจ่ายของเทศบาล มีดังนี้

2.1 รายได้ประเภทภาษีอากร ตามกฎหมายกำหนดให้ถือเป็นรายได้ประเภท
หนึ่งของเทศบาล กล่าวได้ว่าเทศบาลมีรายได้จากภาษีอากรเป็นอันดับ 1 เมื่อเทียบกับรายได้
ทั้งหมดที่เทศบาลได้รับอยู่ทุก ๆ ในวาระงบประมาณ และเมื่อเทียบกับรายได้ประเภทต่าง ๆ ที่
เทศบาลได้รับอยู่ เทศบาลมีรายได้จากภาษีอากรมากกว่ารายได้ที่ได้จากรายได้ประเภทอื่น ๆ

ซึ่งรายได้จากภาษีอากรตามพระราชบัญญัติรายได้เทศบาล 2497 กำหนดอยู่ในปัจจุบันนี้ พอดีจะแยก
ออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

ประเภทที่ 1 เป็นภาษีอากรที่เทศบาลดำเนินการจัดเก็บเอง และเป็นรายได้ของ
เทศบาลทั้งจำนวน ทั้งได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้ายและอากรการ
พาณิชย์ สำหรับภาษีโรงเรือนและที่ดิน เทศบาลจะเรียกเก็บในอัตราเท่าใด วิธีดำเนินการจัดเก็บ
อย่างไร ได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475 สำหรับภาษีบำรุง
ท้องที่เทศบาลจะเรียกเก็บในอัตราเท่าใด วิธีดำเนินการจัดเก็บอย่างไร ได้ถูกกำหนดไว้ใน
พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 สำหรับภาษีป้ายเทศบาลจะเรียกเก็บในอัตราเท่าใด
วิธีดำเนินการจัดเก็บอย่างไร ได้ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510 สำหรับอากรการ
พาณิชย์เทศบาลจะเรียกเก็บได้ในอัตราเท่าใด วิธีดำเนินการจัดเก็บอย่างไร ได้ถูกกำหนดไว้ใน
พระราชบัญญัติควบคุมการพาณิชย์ และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2502 ซึ่งภาษีอากรประเภทดังกล่าว
เหล่านี้ กฎหมายว่าด้วยภาษานั้นยังกำหนดไว้ใน ร่องฐานภาษี หรืออัตราการจัดเก็บที่จะนำมาเป็นราย
ได้ของเทศบาลอยู่ในวงจำกัด หรืออยู่ในอัตราค่า กล่าวคือ ฐานภาษีหรืออัตราการจัดเก็บจากภาษี
อากรดังกล่าวยังอยู่ในอัตราค่า ตัวอย่างเช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดินพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือน
และที่ดิน พ.ศ. 2475 กำหนดให้เรียกเก็บจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ และที่ดินซึ่ง
ใช้ติดเนื่องกับโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ ในอัตราเรียกเก็บร้อยละ 12.50 ของค่า
รายปี แสดงให้เห็นว่าอัตราภาษีที่กฎหมายกำหนดในปัจจุบันยังอยู่ในอัตราค่า หรือตัวอย่างกรณีของ
ภาษีบำรุงท้องที่ ตามพระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ที่กำหนดให้ เรียกเก็บจากเจ้าของที่ดิน หรือผู้
ครอบครองที่ดิน โดยเสียในอัตราค่าใดก็ตามราคาปานกลางที่ดิน กล่าวได้ว่า อัตราภาษีที่กฎหมาย
กำหนดให้จัดเก็บในปัจจุบัน ยังอยู่ในอัตราส่วนน้อยหลัง และอยู่ในอัตราค่า หรือตัวอย่างในกรณี
ของภาษีป้าย ตามพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510 กำหนดให้ เรียกเก็บจากเจ้าของป้ายประเภท
ต่าง ๆ กล่าวได้ว่าอัตราการจัดเก็บจากภาษีประเภทนี้ยังอยู่ในอัตราค่า

จากการที่ส่วนกลางเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดประเภทรายได้ โดยออกกฎหมาย
เกี่ยวกับการจัดหารายได้ภาษีอากรประเภทต่าง ๆ ให้แก่เทศบาล และตามกฎหมายว่าด้วยภาษานั้น ๆ
ยังกำหนดไว้ใน ร่องฐานภาษี หรืออัตราการจัดเก็บจากภาษีอากรประเภทดังกล่าวที่จะนำมาเป็นรายได้

ของเทศบาลของหัวเมือง หรือของหัวเมืองชั้น ๑ มีผลตั้งแต่วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๐๒

ของเทศบาลอยู่ในวงจำกัด หรืออยู่ในอัตราค่า จะนับจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้รายได้ของเทศบาลไม่พอกับรายจ่าย

ประเภทที่ 2 เป็นภาษีอากรที่ส่วนกลางจัดเก็บเพิ่มจากอัตราภาษีอากรที่รัฐจัดเก็บ อยู่ และแบ่งสรรให้เทศบาล ซึ่งได้แก่ ภาษีการค้า ภาษีสุราและเครื่องดื่ม และอากรมหรศพ กล่าวคือ ภาษีการค้านี้ เจ้าหน้าที่ของส่วนกลาง โดยกรมสรรพากรเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บจาก สถานการค้าในเขตเทศบาล ฉะนั้นในเขตเทศบาลใด ถ้ามีสถานการค้าตั้งอยู่ ผู้ประกอบการค้า จะต้องเสียภาษีเพิ่มให้แก่เทศบาลอีก ในอัตราร้อยละ 10 ของภาษีการค้า โดยให้ยื่นชำระภาษี ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร ณ. กรมสรรพากร หรือสรรพากรจังหวัด หรือสรรพากรอำเภอ ภาษีการค้าตามประมวลรัษฎากร ซึ่งกรมสรรพากรเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บในอัตรากิ่งกล่าวข้างต้น นี้ เมื่อหักเป็นค่าบริการการจัดเก็บภาษี 5 % แล้ว ที่เหลือต้องนำส่งเข้าบัญชีเงินฝากในนาม กระทรวงมหาดไทย เพื่อให้กระทรวงมหาดไทยจัดสรรให้แก่เทศบาลอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้กระทรวง มหาดไทยจะจัดสรรเงินรายได้ประเภท ภาษีการค้านี้ให้แก่เทศบาลทุกแห่งปีละ 3 ครั้ง ตามวิธี การจัดสรรให้คำนวณตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง กล่าวคือ เทศบาลใดได้รับการจัด สรรต่ำกว่า 5,000 บาท ปีก็ให้ได้ถึง 5,000 บาท ก็หมายความว่าเทศบาลแต่ละแห่งจะได้รับเงิน จากการจัดสรรรายได้ ประเภทนี้ไม่น้อยกว่า 5,000 บาท

สำหรับภาษีสุราและเครื่องดื่ม เจ้าหน้าที่ของส่วนกลาง โดยกรมสรรพสามิตเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บ โดยจัดเก็บเพิ่มขึ้นอีกไม่เกินร้อยละ 10 ของอัตราภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุรา และกฎหมายว่าด้วย เครื่องดื่ม ฉะนั้น ผู้ได้รับอนุญาตผลิตสุรา หรือ เครื่องดื่มที่ผลิตอยู่ในเขตเทศบาล ต้องเสียภาษีเพิ่มแก่เทศบาลในอัตรากิ่งกล่าว ซึ่งจากหักเป็นค่าบริการการจัดเก็บภาษี 5 เปอร์เซ็นต์ที่เหลือต้องนำส่งให้กระทรวงมหาดไทย เพื่อให้กระทรวงมหาดไทยจะได้จัดสรรให้แก่เทศบาล แต่ละแห่งต่อไป

สำหรับอากรมหรศพ เจ้าหน้าที่ของส่วนกลาง โดยกรมสรรพากร จะเก็บอากรมหรศพ เพิ่มขึ้นอีกไม่เกินร้อยละ 10 ของอากรมหรศพที่รัฐจัดเก็บแล้วส่งตรงให้เป็นรายได้ของเทศบาลที่มีโรงมหรศพตั้งอยู่

ประเภทที่ ๒

ภาษีอากรประเภทเครื่องสำอาง เป็นภาษีอากรที่ส่วนกลางจัดเก็บเงินจากอัตราภาษีอากรที่รัฐจัดเก็บอยู่และแบ่งสรรให้เทศบาล กล่าวได้ว่า อัตราและจำนวนที่ส่วนกลางจัดสรรรายได้จากภาษีอากรเครื่องสำอางให้แก่เทศบาลยังอยู่ในอัตราค่า กว้อย่างเช่น ภาษีการค้า กล่าวได้ว่าฐานภาษีที่ไรเป็นหลักเกณฑ์ในการคำนวณจัดสรรอยู่ในอัตราค่า กล่าวคือภาษีการค้าตามประมวลรัษฎากร ซึ่งกรมสรรพากรเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บ ตามพระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. 2497 มาตรา 12(1) สรุปสาระสำคัญได้ว่า กำหนดให้กรมสรรพากร จัดเก็บภาษีเครื่องสำอางเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 10 ของภาษีการค้า เมื่อหักเป็นค่าบริการจัดการเก็บภาษี 5 เปอร์เซ็นต์แล้ว ที่เหลือส่งให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการจัดสรรให้เทศบาลทุกแห่ง โดยหลักเกณฑ์ และวิธีการเห็นไปตามพระราชบัญญัติจัดสรรรายได้ประเภทภาษีการค้า ให้แก่เทศบาลสุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2505¹ และกฎกระทรวงมหาดไทย² ซึ่งหลักเกณฑ์ กำหนดไว้พอสมควรได้ว่า เทศบาลที่ได้รับจัดสรรจากเงินรายได้ภาษีประเภทนี้ค่ากว่า 5,000 บาท ให้ปกติให้ได้ 5,000 บาท³ กล่าวได้ว่า เทศบาลยังได้รับรายได้จากภาษีประเภทนี้ด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจากกฎกระทรวงกำหนดว่า ให้จัดสรรรายได้ที่ได้จากภาษีการค้า แก่เทศบาลปีละ 3 ครั้ง โดยหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดจัดสรรให้ถือรายได้จริงของเทศบาลได้รับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2503 เป็นหลักเกณฑ์ในการคำนวณจัดสรรตามส่วน และหลักเกณฑ์ที่ยังใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งไม่เป็นธรรม และทำให้รายได้เทศบาลที่ได้จากภาษีการค้าอยู่ในอัตราค่า

¹ พระราชบัญญัติจัดสรรรายได้ประเภทภาษีการค้าให้แก่เทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2505, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 79 ตอนที่ 18 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2505, มาตรา 3.

² กระทรวงมหาดไทย, กฎกระทรวง (พ.ศ. 2505), ข้อ 1 - 3.

³ กระทรวงมหาดไทย, กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2512), ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 30 ตอนที่ 3 ลงวันที่ 13 มกราคม 2513, ข้อ 2(2).

จากการที่ส่วนกลางเป็นผู้ว่านารในการกำหนดประเภทรายได้ โดยออกกฎหมายเกี่ยว
กับการจัดหารายได้ภาษีอากรประเภทต่าง ๆ ให้แก่เทศบาล และตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ ยัง
กำหนดในเรื่องฐานภาษี หรืออัตราการจัดเก็บจากภาษีอากรประเภทดังกล่าวที่จะนำมาเป็นรายได้
ของเทศบาลอยู่ในวงจำกัด หรืออยู่ในอัตราค่า เช่น ภาษีการค้า ตามพระราชบัญญัติรายได้
เทศบาล พ.ศ. 2497 มาตรา 12(1) สรุปสาระไว้ว่ากำหนดให้กรมสรรพากรจัดเก็บภาษีดังกล่าว
ในเขตเทศบาลเพิ่มขึ้นอีกไม่เกินร้อยละ 10 ของภาษีการค้า เมื่อหักค่าใช้จ่าย 5 เปอร์เซ็นต์แล้ว
ที่เหลือส่งให้ กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการจัดสรรให้เทศบาลทุกแห่ง กล่าวได้ว่าอัตราที่กฎหมาย
กำหนดยังอยู่ในอัตราที่ค่าไม่เหมาะสมกับความเจริญของบ้านเมือง นอกจากนั้นหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการ
คำนวณจัดสรรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยถือรายได้จริงของเทศบาลที่ได้รับในปีงบประมาณ พ.ศ.
2503 เป็นหลักเกณฑ์ในการคำนวณจัดสรรยังไม่เป็นธรรม ทำให้รายได้จากภาษีการค้าอยู่ใน
อัตราที่น้อยกว่าความเป็นจริง ฉะนั้นจึงเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้รายได้ของเทศบาล
ไม่เท่ากับรายจ่าย

ประเภทที่ 3 เป็นภาษีอากรที่ส่วนกลางจัดเก็บและแบ่งสรรไว้ให้เทศบาล ซึ่งได้แก่
ภาษีบำรุงเทศบาลที่เก็บจากชาวสงออกนอกประเทศ และภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และ
ล้อเลื่อน

ภาษีบำรุงเทศบาลที่เก็บจากชาวสงออกนอกประเทศนี้ เจ้าหน้าที่ของส่วนกลาง
โดยกรมศุลกากรเป็นผู้จัดเก็บให้ ซึ่งได้แก่ภาษีจากการขนส่งชาวเปลือก ชาวถอง ชาวชาว
ตลอดถึงปลาขาวและรำขาว ซึ่งต้องเสียอากรขาออกตามกฎหมายว่าด้วยพิกัด อัตราศุลกากร
ผู้ส่งออกต้องเสียภาษีบำรุงเทศบาล ก่อนส่งออกอีกในอัตรากึ่งนี้ ชาวถองและชาวชาว 100
กิโลกรัมต่อ 1 บาท ชาวเปลือก ปลาขาว รำขาว 100 กิโลกรัมต่อ .50 บาท เมื่อกรมศุลกากร
จัดเก็บได้แล้วก็จะส่งเงินส่วนนี้ ให้กระทรวงมหาดไทยจัดสรรแบ่งให้แก่เทศบาลทั่วประเทศ ตาม
จำนวนประชากรที่มีอยู่

ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อนนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกลางโดยกรม
ศุลกากรเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บ และมอบให้จังหวัดโดยสภาจังหวัดแบ่งให้เทศบาล ร้อยละ 50
ของภาษีทั้งหมดที่จัดเก็บได้ ถ้าจังหวัดใดมีเทศบาลหลายแห่งให้แบ่งให้เทศบาลละเท่า ๆ กัน

ภาษีอากรดังกล่าวข้างต้น เป็นภาษีอากรที่ส่วนกลางจัดเก็บและแบ่งสรรให้เทศบาล
มีภาษีอากรบางประเภท ซึ่งตามพระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. 2497 มาตรา 11(1), (2)
กำหนดอัตราให้แก่เทศบาลได้รับในอัตรากำหนด ตัวอย่างเช่น ภาษีบำรุงเทศบาลที่เก็บจากชาวส่งออก
นอกประเทศนี้ เทศบาลให้กรมศุลกากรจัดเก็บในอัตรากำหนด และข้าวขาว 100 กิโลกรัม
ต่อ 1 บาท ข้าวเปลือก ปลายข้าว และรำข้าว 100 กิโลกรัมต่อ .50 บาท สำหรับภาษีและกา
ธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน กล่าวได้ว่า หากรายได้ให้แก่เทศบาลมากที่สุดในบรรดาภาษีอากร
ทุกประเภท เห็นว่าที่ส่วนกลางกำหนดโดยระบุไว้ในบทกฎหมายยุติธรรมก็แล้ว

2:2 รายได้ประเภทค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต ค่าธรรมเนียม
ค่าปรับและใบอนุญาต ที่ส่วนกลางจัดเก็บเพิ่มจากอัตรากาธรรมเนียม ฯลฯ ที่รัฐจัดเก็บอยู่ และ
แบ่งสรรให้เทศบาล ได้แก่ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการ
พนัน สำหรับค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรานั้น เจ้าหน้าที่ของส่วนกลาง โดยกรมสรรพสามิต
เป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บ โดยเก็บจากร้านค้าผู้จำหน่ายสุราในเขตเทศบาล เพิ่มขึ้นอีกไม่เกินร้อยละ
10 ของอัตรากาธรรมเนียมที่รัฐจัดเก็บอยู่ โดยจัดเก็บไปพร้อมกับค่าธรรมเนียมของรัฐ เมื่อเก็บ
ได้เท่าไร หักค่าใช้จ่ายออกเท่าไรแล้ว ก็ต้องนำเงินส่วนที่เก็บเพิ่มส่งให้เป็นรายได้แก่เทศบาล

สำหรับค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการพนันนั้น เจ้าหน้าที่ของส่วนกลาง โดยกรมตำรวจ
เป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บ โดยกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตเล่นการพนันในเขตเทศบาล เสียภาษีเพิ่มขึ้น
อีกร้อยละ 2.5 ของอัตรากาธรรมเนียมที่รัฐจัดเก็บ โดยจัดเก็บไปพร้อมกับค่าธรรมเนียมของรัฐ
เมื่อเก็บได้เท่าไร แล้วหักค่าใช้จ่ายออกเท่าไร แล้วก็ต้องนำส่วนที่เก็บเพิ่มส่งให้เป็นรายได้
แก่เทศบาล

กล่าวได้ว่าค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาตประเภทดังกล่าวนี้ ตามพระราชบัญญัติ
รายได้เทศบาล พ.ศ. 2497 มาตรา 12(3), (4) กำหนดในเรื่องอัตรากาจัดเก็บที่จะนำมา
เป็นรายได้ของเทศบาลอยู่ในวงจำกัดหรืออยู่ในอัตรากำหนด ตัวอย่างเช่น ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต
ขายสุรา กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตขายสุราในเขตเทศบาล เสียภาษีเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละ 10
ของอัตรากาธรรมเนียมที่รัฐจัดเก็บ เพื่อเป็นรายได้ของเทศบาลที่มีร้านขายสุรา หรือตัวอย่างกรณี
ของค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการพนัน กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตเล่นการพนันในเขตเทศบาล เสีย

ภาษีเพิ่มขึ้น อีกร้อยละ 2.5 ของอัตราค่าธรรมเนียมที่รัฐเก็บ เพื่อเป็นรายได้ของเทศบาลที่มีสถานที่เล่นการพนันตั้งอยู่ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้รายได้ของเทศบาลที่ได้จากประเภทค่าธรรมเนียมค่ารับและใบอนุญาตอยู่ในอัตราที่ต่ำหรือค่อนข้างน้อย และเป็นเหตุให้รายได้ของเทศบาลไม่พอกับรายจ่าย

ส่วนกลางควบคุมทางการคลังของเทศบาล โดยกำหนดประเภทรายได้ให้แก่เทศบาล โดยเฉพาะประเภทภาษีอากร มีจำนวนน้อยประเภท

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเทศบาลฉบับที่ 2 พ.ศ. 2498 ได้กำหนดรายได้ของเทศบาล ที่พึงจะมีได้อย่างกว้าง ๆ ไว้ถึง 9 ประเภทด้วยกันคือ (1) รายได้จากภาษีอากร ตามแต่ละมีกฎหมายกำหนดไว้ (2) รายได้จากค่าธรรมเนียมรับและใบอนุญาตตามแต่ละมีกฎหมายกำหนดไว้ (3) รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล (4) รายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ (3) รายได้จากพันธบัตร หรือเงินกู้ตามแต่ละมีกฎหมายกำหนดไว้ (6) เงินกู้จากกระทรวงทบวงกรม องค์การหรือนิติบุคคลต่าง ๆ (7) เงินอุดหนุน จากรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด (8) เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อนุเคราะห์ (9) รายได้อื่นตามแต่ละมีกฎหมายกำหนดไว้

อย่างไรก็ตาม รายได้ในจำนวน 9 ประเภทนี้ เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว รายได้จากภาษีอากรหารายได้ให้แก่เทศบาลมากที่สุดเป็นอันดับ 1 รองลงมาก็เงินอุดหนุนจากรัฐบาล รองลงมาอีกก็รายได้จากทรัพย์สิน นอกนั้นก็อัตราค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมดของเทศบาล เมื่อพิจารณาเข้ามาและลักษณะแห่งรายได้ของเทศบาล โดยเฉพาะรายได้ประเภทภาษีอากรก็พิจารณาได้จาก พระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. 2497 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้รายได้เทศบาลได้กำหนดประเภทรายได้ของเทศบาลอย่างละเอียด โดยเฉพาะรายได้จากภาษีอากร รายได้จากค่าธรรมเนียม ค่ารับและใบอนุญาต รายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล พระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. 2497 ไม่ได้กำหนดรายละเอียดเพียงแค่นี้ไว้เท่านั้นว่า หรือเพียงแต่กล่าวไว้กว้าง ๆ เท่านั้นว่า นอกจากรายได้ประเภทภาษีอากร และค่าธรรมเนียม ค่ารับและใบอนุญาตแล้ว เทศบาลอาจมีรายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาลในพระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. 2497 ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับรายได้ของเทศบาลจากภาษีอากร จากค่าธรรมเนียม

คำปรับและคำใบอนุญาต ในแง่กำหนดวิธีการไต่ถาม ลักษณะวิธีการจัดเก็บ อัตราภาษีอากรที่ เทศบาลควรจะได้รับ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทภาษีอากรต่าง ๆ ที่เทศบาลมีอยู่ตามพระราชบัญญัติ รายได้เทศบาล 3 ประเภทคือ ประเภทแรก เป็นภาษีอากรที่เทศบาลดำเนินการจัดเก็บ และเป็น รายได้ของเทศบาลทั้งจำนวน ซึ่งได้แก่ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย และ อากรชาติพันธุ์ ประเภท 2 เป็นภาษีอากรที่ส่วนกลางจัดเก็บ เริ่มจากอัตราภาษีอากรที่รัฐจัดเก็บอยู่ และแบ่งสรรให้เทศบาลซึ่งได้แก่ภาษีการค้า ภาษีสุรา และเครื่องดื่ม อากรมหรสพ ประเภท 3 เป็นภาษีอากรที่ส่วนกลางจัดเก็บและแบ่งสรรให้เทศบาล ซึ่งได้แก่ภาษีบำรุงเทศบาลที่เก็บจากชาว ส่งออกนอกประเทศ ภาษีและค่าธรรมเนียมเป็นมรดกนกและล้อเลื่อน สำหรับประเภทค่าธรรมเนียม คำปรับและใบอนุญาตก็แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ประเภทแรก เป็นค่าธรรมเนียม คำปรับ และ ใบอนุญาต ที่เทศบาลดำเนินการจัดเก็บเอง และเป็นรายได้ของเทศบาล ซึ่งพระราชบัญญัติรายได้ พ.ศ. 2497 มีข้อกำหนด แต่ให้เป็นอำนาจของเทศบาลจะกำหนดขึ้นเอง และกำหนดอัตราจัดเก็บ เอง แต่สำหรับค่าธรรมเนียม คำปรับและใบอนุญาต ซึ่งเป็นประเภท 2 ได้แก่ ค่าธรรมเนียม คำปรับและใบอนุญาต ส่วนกลางจัดเก็บเพิ่มจากอัตราค่าธรรมเนียม ฯลฯ ที่รัฐจัดเก็บอยู่ และแบ่ง สรรให้เทศบาล ก็มีเช่นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการพนัน

พระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. 2497 มังกับใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2497 จนถึง ปัจจุบันเป็นเวลา 20 กว่าปี แต่ไม่เคยมีการแก้ไขปรับปรุง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ เทศบาลเลย ทั้ง ๆ ที่ประชากรโดยเฉพาะในเขตเทศบาลเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ความเจริญของ เมืองมีมากขึ้นโดยเฉพาะในเขตเทศบาล เทศบาลต้องทำหน้าที่บริการประชาชน และพัฒนาท้อง ดินในเขตเทศบาลเพิ่มมากขึ้น แต่ประเภทของรายได้เทศบาลยังมีจำนวนเท่าเดิม ยังไม่มีการ แก้ไขพระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. 2497 เพื่อกำหนด หรือเพิ่มประเภทภาษีอากรใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูนรายได้ เทศบาลแม่แก่สักครั้งเดียว เบื่อ 20 ปีที่แล้ว จำนวนและประเภทภาษีอากร ที่เทศบาลมีอยู่เท่าไร ปัจจุบันก็มีประเภทภาษีอากรเท่ากับเมื่อ 20 ปีที่แล้ว หากได้เพิ่มจำนวน ประเภทภาษีอากรให้แก่เทศบาลไม่ ในขณะเดียวกัน ประเภทภาษีอากรที่เทศบาลมีอยู่นั้น ยังมี ภาษีอากรอีกหลายประเภทที่เทศบาลได้รับในอัตราน้อยมาก ตัวอย่างเช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน

ภาษีบำรุงท้องที่ ฯลฯ ทั้ง ๆ ที่เทศบาลควรจะได้รับรายได้จากภาษีอากรประเภทเหล่านี้เป็นจำนวนมากกว่าเท่าที่ได้รับอยู่ ในปัจจุบัน ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากภาวะการจกเก็บตามที่กฎหมายว่าด้วยการนั้น ๆ กำหนดไว้ต่ำกว่า หรือกรณีตัวอย่างภาษีบำรุงเทศบาลที่เก็บจากบรรดาชาวต่างชาติออกนอกประเทศ เทศบาลได้กรมศุลกากรจัดเก็บแล้วส่งให้กระทรวงมหาดไทยจัดสรรให้เทศบาล กล่าวได้ว่า อัตราภาษีที่พระราชบัญญัติรายได้เทศบาล 2497 กำหนด อยู่ในอัตราต่ำโดยชาวกลอง และชาวชาวเก็บในอัตรา 100 กิโลกรัมต่อ 1 บาท ชาวเปลือก ปลาช่อน และรำข้าว 100 กิโลกรัมต่อ 50 บาท อัตราภาษีดังกล่าวนี้ได้ใช้มาเป็นเวลา 20 กว่าปีแล้ว ปัจจุบันก็ยังมิได้มีการแก้ไขให้เหมาะสมกับความเจริญของบ้านเมือง

ในส่วนที่เกี่ยวกับค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต ตามพระราชบัญญัติรายได้เทศบาล พ.ศ. 2497 กำหนดในเรื่องอัตราการจัดเก็บที่จะนำมาเป็นรายได้ของเทศบาลอยู่ในวงจำกัด หรืออยู่ในอัตราต่ำ ตัวอย่างเช่น ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา กำหนดให้ผู้นับใบอนุญาตขายสุราในเขตเทศบาล เสียภาษี เฉียนขันไม่เกินร้อยละ 10 ของอัตราค่าธรรมเนียมที่รัฐจัดเก็บเพื่อเป็นรายได้ของเทศบาลที่ป้านขายสุรา อัตราการจัดเก็บดังกล่าวนี้ ได้ใช้มาเป็นเวลา 20 กว่าปีแล้ว ปัจจุบันก็ยังมิได้มีการแก้ไขให้เหมาะสมกับความเจริญของบ้านเมือง

ส่วนกลางควบคุมทางการคลังของเทศบาล โดยกำหนดนโยบาย และกำหนดกฎเกณฑ์ข้อบังคับระเบียบเกี่ยวกับการหารายได้พิเศษของเทศบาล

รายได้พิเศษอีก 2 ประเภทที่ถือว่าสำคัญต่อการช่วยหนุนฐานะรายได้ของเทศบาลและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำคัญต่อการที่เทศบาลจะนำไปใช้จ่ายในการพัฒนาท้องถิ่น รายได้ 2 ประเภทนี้ได้แก่ รายได้ของเทศบาลจากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล และรายได้จากเงินกู้

นโยบายของส่วนกลางในการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่เทศบาล

กล่าวได้ว่า รายได้เทศบาลไม่สมดุลย์หรือไม่เพียงพอกับรายจ่าย บางแห่งแม้แต่เงินเดือนที่จะจ่ายให้แก่พนักงาน ก็แทบจะไม่พอ แต่เมื่อได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลมาช่วยเหลือทำให้รายได้พอกับรายจ่าย ซึ่งก็เพียงเพื่อความอยู่รอดของเทศบาลเท่านั้น โดยที่เทศบาลไม่สามารถจะปฏิบัติหน้าที่อะไรที่เกี่ยวกับทำนุบำรุงท้องถิ่น และประชาชนได้มากเท่าที่ควร เพราะฉะนั้นนอกจากจะจ่ายเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าใช้สอย ฯลฯ ก็เกือบจะหมดแล้วนั่นคือเทศบาลก็ยังขาดงบประมาณ

ในการที่จะใช้จ่ายทำนุบำรุงท้องถิ่น ก็แสดงให้เห็นว่าเงินอุดหนุนจากรัฐบาลก็มีส่วนช่วยเหลือพุง
ฐานะการคลังของเทศบาลไต่มา อย่างไรก็ตามเงินอุดหนุนที่เทศบาลต้องพึ่งขอความช่วยเหลือจาก
ส่วนกลาง ก็ยังประสบปัญหา ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากนโยบายของส่วนกลาง โดยเฉพาะสำนักงบประมาณ
ในการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนยังไม่เป็นธรรม ซึ่งในรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์
วิธีการจัดสรรเงินอุดหนุนของส่วนกลาง ได้กล่าวไว้ในบทที่ 5 แล้ว แต่ที่ขอสรุปโดยย่อ ดังนี้

เงินอุดหนุนเทศบาลที่รัฐบาลเริ่มจัดสรรให้แก่เทศบาลตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน พอจำ
แนกประเภทเงินอุดหนุนได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ คือเงินอุดหนุนทั่วไปและเงินอุดหนุนเฉพาะกิจการ
ส่วนกลาง โดยเฉพาะสำนักงบประมาณได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไป
โดยเฉพาะเงินอุดหนุนทั่วไปประเภทเงินอุดหนุนเทศบาลเพื่อการบูรณะท้องถิ่น และกิจการอื่นทั่วไป
ดังนี้ ในระยะเริ่มแรกคือเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2499 จนถึงปี 2518 ยังไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การ
จัดสรรอย่างแน่ชัด มีลักษณะล่องลอยและมีปริมาณน้อยไม่ได้สัดส่วนกับรายจ่าย หรือไม่ก็มีลักษณะ
บางปีอาจให้มากบางปีให้น้อย และมีปริมาณน้อยไม่ได้สัดส่วนกับรายจ่าย ส่วนกลาง โดยเฉพาะ
สำนักงบประมาณ เพิ่งมาเริ่มมีหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนประเภทนี้ให้แก่เทศบาลโดยถือหลัก
เกณฑ์จำนวนประชากรในเขตเทศบาลเป็นหลัก ตั้งแต่ปี 2519 เป็นต้นมาโดยคำนวณจ่ายให้หัวละ
50 บาท ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า หลักเกณฑ์พิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนประเภทนี้ที่ส่วนกลางใช้อยู่ใน
ปัจจุบัน เมื่อเทียบกับหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนประเภทนี้ ตามระบบหลักเกณฑ์ที่ใช้ระยะแรก
กล่าวได้ว่า หลักเกณฑ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีลักษณะความเป็นธรรมมากกว่า แต่ก็ยังเห็นว่าหลักเกณฑ์
การจัดสรรเงินอุดหนุนประเภทนี้ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังมีปริมาณที่น้อย และยังมีลักษณะความไม่เป็น
ธรรมเท่าไรนัก เพราะหลักเกณฑ์ดังกล่าวกำหนดเป็นอัตราตายตัวเท่ากันหมดทุกเทศบาล กล่าวคือ
พิจารณาจัดสรรให้เทศบาลทุกแห่งตามเกณฑ์จำนวนประชากรในเขตเทศบาลหัวละ 50 เท่านั้น ไม่
ได้มีการพิจารณาปัจจัยอย่างอื่นประกอบอีก เช่นพื้นที่รับนิคมอุตสาหกรรมเปรียบเทียบรายใดจริง ราย
จ่ายจริงต่อหัว ในการบริหารงานทั่วไปของเทศบาล ซึ่งเห็นว่าควรจะได้รับปรับปรุงหลักเกณฑ์
ใหม่ให้เกิดความเป็นธรรม ซึ่งจะได้อธิบายไว้ในบทสรุปข้อเสนอแนะต่อไป

ส่วนกลาง โดยเฉพาะ สำนักงบประมาณได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนเฉพาะ
กิจการดังนี้.-

โดยเฉพาะเงินอุดหนุน และภาวะกีดกันเทศบาล มีหลักเกณฑ์สรุปได้ดังนี้ ในระยะเริ่มแรก จนถึงปี พ.ศ. 2518 รัฐบาลกลาง โดยเฉพาะสำนักงบประมาณยังไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอนในการจัดสรร เพียงแต่ถือหลักการจัดสรรโดยอาศัยวิธีการพิจารณาวิเคราะห์ตามโครงการของเทศบาลที่เสนอแต่ละปี และพิจารณาตรวจสอบถึงความจำเป็นตามโครงการต่าง ๆ ถ้าบางปีวิเคราะห์แล้วเห็นว่าโครงการใดมีความจำเป็นมาก ก็จะจัดสรรเงินอุดหนุนให้มาก ปีใดเมื่อวิเคราะห์แล้วเห็นว่าไม่มีโครงการใดที่จำเป็น หรือสำคัญก็จัดจัดสรรเงินอุดหนุนให้น้อยลง ต่อมาในปี พ.ศ. 2519 รัฐบาลกลาง โดยสำนักงบประมาณได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการจัดสรรเงินอุดหนุนประเภทนี้ใหม่จากวิธีการพิจารณาตามโครงการ แต่ละปีมาเป็นกำหนดเงินอุดหนุนเทศบาลตามชั้น รายได้ของเทศบาล โดยประมาณ และในปีต่อ ๆ ไปก็ถือหลักเกณฑ์ ทั้งนี้จะจัดสรรให้ทุก ๆ เทศบาลที่รับรายได้ค่า รัฐบาลกลาง โดยสำนักงบประมาณก็จะจัดสรรให้เงินอุดหนุนมาก เทศบาลที่มีรายได้อ่อนจะได้รับเงินอุดหนุนน้อย ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ชั้น กล่าวได้ว่าหลักเกณฑ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เมื่อเทียบกับหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนประเภทนี้ในระยะเริ่มแรก หลักเกณฑ์ที่ใช้ในปัจจุบันนี้ มีความเป็นธรรมมากกว่า แต่ก็ยังเห็นว่าหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนประเภทนี้ที่ใช้ในปัจจุบัน ซึ่งถือหลักเกณฑ์พิจารณาจัดสรรให้แก่เทศบาลแต่ละแห่งคำนึงถึงหลักรายได้ของเทศบาล ก็ยังมีลักษณะของความไม่เป็นธรรมอยู่อีก กล่าวคือประการแรกการกำหนด อัตรา รายได้ยังไม่ยุติธรรม ซึ่งตามหลักเกณฑ์ปัจจุบันกำหนดรายได้อิงจริงของเทศบาลเป็นฐานกำหนด เพื่อให้เงินประเภทนี้แก่เทศบาล โดยแบ่งเป็นเพียงแต่ 4 ชั้น ซึ่งได้น้อยไป ไม่ได้มีการพิจารณาปัจจัยอย่างอื่นประกอบอีก เช่น ลักษณะของงานหรือโครงการซึ่งหน้าที่เทศบาลจะดำเนินการประเภทอะไร เทศบาลมีกำลังความสามารถทำได้หรือไม่มีประโยชน์แก่ประชาชนมากน้อยเท่าไร มีประโยชน์แก่ การลงทุนแก่ใครเพียงไร มีประโยชน์แก่การเพิ่มรายได้เทศบาลมากน้อยเพียงไร สำหรับโครงการที่จะดำเนินการทำ โครงการใดจะให้รัฐบาลจัดทำเอง หรือให้เทศบาลทำเอง หรือทำร่วมกัน โดยรัฐบาลออกเงินช่วยเหลือคล้าย ๆ ลงทุนร่วมกัน หรือถ้าโครงการใดเทศบาลทำเอง รัฐบาล จะช่วยเหลือเท่าไร ซึ่งการแก้ไขปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์ใหม่จะได้กล่าวไว้ในบทสรุปขอเสนอแนะต่อไป

นโยบายของส่วนกลางในการหาแหล่งเงินให้แก่เทศบาล

นโยบายของส่วนกลางกำหนดให้เทศบาลมีแหล่งเงินกู้ได้เพียงแหล่งเดียว ทั้งนี้ กู้จากเทศบาลมีแหล่งเงินกู้ได้จากคณะกรรมการเงินทุนส่งเสริมกิจการเทศบาล (ก.ส.ท.) ที่ เดียวเท่านั้น จะกู้เงินจากที่อื่นไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติเทศบาล ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2498 ก็ได้กำหนดให้เทศบาลมีสิทธิกู้เงินจาก กระทรวงมหาดไทย องค์การหรือนิติบุคคลต่าง ๆ ได้ แต่อุปสรรคที่เทศบาลไม่สามารถทำได้คือ เทศบาลต้องได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยด้วย

ในขณะเดียวกัน แหล่งเงินกู้ที่เทศบาลมีอยู่แหล่งเดียวนี้ เทศบาลก็ยังไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการกู้เงินจาก ก.ส.ท. นี้เท่าไรนัก ทั้งนี้โดยพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ กระทรวงมหาดไทยกำหนดในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินทุนส่งเสริมกิจการเทศบาล พ.ศ. 2518 เช่น การขอกู้เงิน วงเงินใหญ่ การคิดดอกเบี้ยที่เกิดจากเงินสะสมของเทศบาล ซึ่งได้กล่าวรายละเอียดไว้ในบทที่ 6 แล้ว แต่ก็ขอสรุปโดยย่อ ๆ ไว้ดังนี้

(1) เทศบาลที่มีสิทธิที่จะกู้เงิน ก.ส.ท. ได้จะต้องเป็นเทศบาล ซึ่งได้ฝากเงิน สะสมสมทบเป็นเงินทุนส่งเสริมกิจการเทศบาลจำนวน ร้อยละ 10 ของเงินสะสมประจำปีงบประมาณทุกปีไปยัง กองเงินทุน ก.ส.ท.

(2) เงินสะสม ซึ่งเทศบาลได้ส่งฝากไว้ให้คิดดอกเบี้ยให้อัตรา ร้อยละ 3 ต่อปี หากเทศบาลใด ฝากเงินไปไม่ เกินกว่าจำนวนเงินสะสมที่เทศบาลนั้นได้ฝากไว้ให้คิดดอกเบี้ย ให้เฉพาะจำนวนเงินสะสมที่ยังคงเหลือฝากอยู่กับกองเงินทุน ก.ส.ท.

(3) เทศบาลจะกู้เงินได้ไม่เกิน 10 เท่าของจำนวนเงินสะสมที่เทศบาลนั้น ได้ส่งฝากไว้กับกองเงินทุน ก.ส.ท. ทั้งนี้ เว้นแต่คณะกรรมการอำนวยการ ก.ส.ท. จะได้พิจารณา เห็นสมควรเป็นอย่างอื่น ซึ่งหากเทศบาลมีหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นต้องการจะกู้เงินจาก ก.ส.ท. ก็ต้องทำหนังสือขออนุมัติกู้เงินมา ทั้งนี้ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาเทศบาลเสียก่อน

(4) การคิดดอกเบี้ยเงินกู้ หากการขอกู้เงินมีเงินสะสมฝากสมทบทุนกอง เงินทุน ก.ส.ท. มากกว่าจำนวนเงินที่ขอกู้ไม่ต้องเสียดอกเบี้ย การคิดดอกเบี้ยเงินกู้ที่เทศบาลขอกู้เงินจาก ก.ส.ท. ไม่ คิดดอกเบี้ยในอัตราตามประเภทเงินกู้ว่านำไปทำกิจการใด เช่น ถ้าเป็นการ

กู่เพื่อไปดำเนินการด้านสาธารณูปโภคที่จำเป็นอย่างการประปา และไฟฟ้า ให้ติดต่อกับ
รอยละ 4 กอปี าล่า เป็นต้น

ฉะนั้น จึงสรุปได้ว่า ปัจจุบันแหล่งเงินทุนของเทศบาลมีแหล่งเดียวคือ กู่จากกองเงิน
ทุน ก.ส.ท. ฉะนั้นในการที่เทศบาลต้องการจะดำเนินการพัฒนาการท้องถิ่น และสาธารณูปโภค
เพื่อบริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นของตน เงินที่จะใช้คือ เทศบาลต้องขึงการกู่เงินจาก ก.ส.ท.
เพียงแห่งเดียว ฉะนั้นยอมเป็นการยากที่จะเพิ่มพูนรายได้ให้แก่เทศบาลเท่าไรนัก และเป็นการ
ยากที่ดำเนินการพัฒนาการท้องถิ่นและกิจการสาธารณูปโภคในหลาย ๆ ทาง ได้สะดวกและมากกว่า
ที่เป็นอยู่ ซึ่งผลของการที่เทศบาลมีแหล่งเงินทุนเพียงแห่งเดียวคือ กู่ที่ ก.ส.ท. มีผลต่อจะพิจารณา
ไว้ดังนี้

(1) เทศบาลทั้งประเทศ มีทั้งหมด 118 แห่ง ประชากรในเขตเทศบาลเพิ่ม
มากขึ้นทุกปี ความต้องการที่จะได้รับการบริการจากเทศบาลมีมากขึ้นตามัว ฉะนั้นเทศบาลก็จะต้อง
ตอบสนองความต้องการนี้ ก็โดยขอกู่เงินจาก ก.ส.ท. เป็นจำนวนมากมาย ถ้าทุก 118 เทศบาล
ต้องการจะกู่เงิน ก.ส.ท. พร้อมกันในปีเดียวกัน ปัญหาต้องเกิดก็คือ ต้องมีเทศบาลจำนวนมาก
ไม่ได้รับอนุมัติให้กู่ ผลก็จะตกอยู่กับราษฎร ซึ่งต้องคอยรับบริการจากเทศบาลอยู่ว่าไม่รู้จะได้รับ
เมื่อไร

(2) จากปัญหาข้อ 1 ผลเกิดตามมาก็คือ จำนวนเงินที่เทศบาลจะได้รับจาก
การกู่เงินก็ย่อมได้รับน้อยเป็นธรรมดา

(3) จากปัญหาข้อ 1 และ 2 ก็อาจจะเกิดปัญหาที่ว่ากรณีที่ประชาชนจะได้รับ
การบริการด้านการพัฒนาท้องถิ่นและการสาธารณูปโภค อาจจะได้รับน้อยเท่าที่ควร ประชาชน
ย่อมขาดศรัทธาต่อการทำงานของเทศบาล และก็อาจจะเลยไปถึง ไม่เห็นความสำคัญของการปกครอง
ตนเองในรูปเทศบาลก็ยอมเป็นได้

นอกจากแหล่งเงินทุนของเทศบาลมีแหล่งเดียวคือที่ ก.ส.ท. ซึ่งมีผลตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว
ยังมีปัญหาที่สำคัญที่พิจารณาอีก กล่าวคือ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยกิจการเงินทุนส่งเสริม
กิจการเทศบาล ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่เป็นธรรมและไม่เหมาะสมต่อการเอื้ออำนวยให้เทศบาล
ดำเนินการพัฒนาการท้องถิ่น และการสาธารณูปโภคแก่ราษฎร ทั้งนี้อาจมองได้ในแง่

(1) เทศบาลมีสิทธิที่จะกู้เงินจาก ก.ส.ท. ได้ไม่เกิน 10 เท่าของจำนวนเงินสะสมที่เทศบาลนั้นได้ส่งฝากไว้กับกองเงินทุน ก.ส.ท. ทุกปี ซึ่งกล่าวไว้ว่ายังได้รับในอัตราที่น้อยไปเมื่อเทียบกับหน้าที่ความรับผิดชอบของเทศบาลที่จะต้องใช้จ่ายเงินดังกล่าวไปพัฒนาและบริการด้านต่าง ๆ แก่ราษฎรในเขตของตน โดยเฉพาะในโครงการระยะยาว

(2) ดอกเบี้ยที่เกิดจากเงินสะสม ซึ่งเทศบาลได้ส่งฝากไว้กับ ก.ส.ท. ตามระเบียบ คิดให้เทศบาลในอัตราร้อยละ 3 ต่อปีเท่านั้น ซึ่งเมื่อเทียบกับกรณีที่เทศบาลนำเงินดังกล่าวไปฝากธนาคารพาณิชย์ เทศบาลได้ดอกเบี้ยถึงร้อยละ 8 ต่อปี

ทั้งนี้สามารถจะพิจารณาจากสถิติรายงานผลการดำเนินงานกิจการเงินทุนส่งเสริมกิจการเทศบาลในรอบปีงบประมาณ 2518, 2519 กล่าวได้ว่ากิจการที่เทศบาลดำเนินการจัดทำมากที่สุด กิจการอันดับ 1 คือ กิจการเกี่ยวกับการสถานธนาฑูล อันดับรองลงมากิจการเกี่ยวกับด้านตลาดสด ก่อสร้างโรงแรม โรงฆ่าสัตว์ กิจการอันดับท้ายที่สุด และกล่าวได้ว่าน้อยที่สุด กิจการที่เกี่ยวกับการสาธารณูปโภคที่จำเป็น เช่น การประปา กิจการบริการสาธารณะที่ประชาชนได้รับประโยชน์ร่วมกันโดยตรง เช่น การก่อสร้างถนน ท่อระบายน้ำ สร้างสำนักงานเทศบาล การซื้อเครื่องจักรกล เป็นต้น และเมื่อพิจารณาถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของเทศบาลที่มีอยู่ตามกฎหมายก็มีอยู่มากมาย เช่นหน้าที่เกี่ยวกับการอนามัยและสาธารณสุข การป้องกันสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การศึกษาอบรมและวัฒนธรรม การโยธาและการคมนาคม การส่งเสริมอาชีพ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ กิจการสาธารณสมบัติ การที่เทศบาลกู้เงินจาก ก.ส.ท. บาดำเนินกิจการที่กล่าวข้างต้น จึงกล่าวได้ว่า เทศบาลยังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ที่เทศบาลมีอยู่ได้ครบถ้วนบริบูรณ์ ทั้งนี้ก็เพราะสาเหตุประการสำคัญที่สุดประการหนึ่งก็คือ แหล่งเงินกู้ของเทศบาลมีน้อย ก็คืออยู่แหล่งเดียวก็คือกู้เงินจาก ก.ส.ท. เท่านั้น

โดยเหตุฉะนั้นทางแก้ก็คือ หาแหล่งเงินกู้ให้แก่เทศบาลให้มากกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ในขณะเดียวกันก็พยายามปรับปรุงแหล่งเงินกู้ของเทศบาล ซึ่งโดยแก่ ก.ส.ท. ซึ่งมีอยู่แห่งเดียวในขณะนี้ให้ประสิทธิภาพสามารถช่วยเหลือเทศบาลเพื่อดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นและการสาธารณูปโภคให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะกล่าวในบทสรุปขอเสนอแนะต่อไป

จากที่กล่าวถึงลักษณะการควบคุมทางการคลังของส่วนกลางที่มีต่อเทศบาลในรูปลักษณะต่าง ๆ ไปแล้วนั้น ปัญหาจึงมีต่อไปว่า ทำไมส่วนกลางจึงทำการควบคุมในลักษณะดังกล่าว เช่นนี้ คำตอบก็อาจจะเห็นเพราะเหตุว่า รัฐบาลและรัฐสภาไม่เคยสนใจ ไม่ให้ความสำคัญและเอาใจจริงในเรื่องการปกครองท้องถิ่น ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัญหาการปกครองท้องถิ่นว่าทุกองค์กรท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน องค์กรท้องถิ่นประสบปัญหาหนักที่สุดก็คือ การขาดความอิสระทางการคลัง รายได้ไม่เคยมีเท่ากับรายจ่าย โดยเฉพาะเทศบาลแล้วมีปัญหานี้มากที่สุด ฉะนั้นการแก้ปัญหาทางด้านการคลังขององค์กรท้องถิ่น โดยเฉพาะปัญหาการคลังของเทศบาลแก้ปัญหาอยู่ในระดับภาวะไม่ประสบผลสำเร็จ ควรได้รับความสนใจจริงจังจากองค์กรระดับสูงของประเทศอันได้แก่ คณะรัฐมนตรีและรัฐสภา

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาให้ละเอียดถี่ถ้วนบ้าง หรือกล่าวได้ว่ามีเพียงบุคคลเดียวสมัยเดียวเท่านั้น ที่รัฐสภาและรัฐบาลสนใจในเรื่องการปกครองท้องถิ่น นั่นคือพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้บัญญัติหลักการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้โดยที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติในสมัยนั้นได้เห็นความสำคัญและสนใจในเรื่องการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรท้องถิ่นทุกรูปที่มีอยู่เป็นองค์กรที่สร้างพื้นฐานการปกครองตนเอง และการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนอย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้ราษฎรได้มีส่วนในการปกครองท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ และให้องค์กรท้องถิ่นที่มีอยู่อิสระ (Autonomy) ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งหลักการปกครองท้องถิ่นที่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

"มาตรา 214 การจัดระเบียบการปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งนครหลวงต้องเป็นไปตามหลักแห่งการปกครองตนเอง ความเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครองท้องถิ่นของตน และมีอิสระในทางการภาษีอากรและการเงินแห่งท้องถิ่น ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา 215 ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ย่อมมีสิทธิปกครองตนเอง

มาตรา 216 การปกครองท้องถิ่นทุกระดับในทุกจังหวัดรวมทั้งนครหลวง ให้มีสภาท้องถิ่น และหัวหน้าฝ่ายบริหารท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น และต้องมีการเลือกตั้งตามระยะเวลาที่กำหนดในกฎหมาย

มาตรา 217 การเลือกตั้งสมาชิกของสภาท้องถิ่น ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

การเลือกตั้งหัวหน้าฝ่ายบริหารท้องถิ่น หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น จะใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ หรือจะให้สภาท้องถิ่นเลือกตั้งจากสมาชิกของสภาท้องถิ่นก็ได้ ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งตามมาตรา ๒๑๖ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา 237 ในระหว่างที่มีมติให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่ เพื่อให้การปกครองท้องถิ่นเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งมาตรา 214 มาตรา 216 และมาตรา 217 ซึ่งต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญนี้ มิให้นำบทบัญญัติสามมาตราดังกล่าวมาใช้บังคับ¹

เพราะเหตุว่ารัฐธรรมนูญได้กำหนดหลักการการปกครองท้องถิ่นไว้ จึงเป็นเหตุให้รัฐบาลในสมัยที่ปกครองประเทศตามรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวนี้ต้องเร่งรัดปรับปรุงการปกครองท้องถิ่นเป็นการใหญ่ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ได้จากการพิจารณาเปรียบเทียบ ระยะเวลาการเข้ามำดำรงตำแหน่งของรัฐบาล และการเสนอร่างพระราชบัญญัติโครงการคำสั่งระเบียบและนโยบายการกระจายอำนาจ เพื่อพัฒนาการปกครองท้องถิ่นมีดังนี้

1. คณะรัฐบาลชุดที่ 37 ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 19 มีนาคม 2518 - 20 เมษายน 2519 รวมระยะเวลา 1 ปี 1 วัน ได้มีร่างพระราชบัญญัติเสนอเข้าสู่รัฐสภา ดังนี้.-

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517, ราชกิจจานุเบกษา, ฉบับพิเศษ เล่ม 91 ตอนที่ 169 ลงวันที่ 7 ตุลาคม 2517, มาตรา 214, 215, 217, 237.

- (1) ร่างพระราชบัญญัติปกครองท้องถิ่น 2518
- (2) ร่างพระราชบัญญัติบริหารราชการส่วนบุรี 2518
- (3) ร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด 2518

นโยบายหรือโครงการของรัฐบาลมีดังนี้

โครงการพัฒนาท้องถิ่น และช่วยประชาชนในชนบทให้มีความเท่า (โครงการเงิน
ผัน) 2518

ร่างพระราชบัญญัติ คำสั่งระเบียบและนโยบายการกระจายอำนาจที่กระทรวงมหาดไทย
ดำเนินการ มีดังนี้

- (1) แนวทางการจัดระเบียบการปรับปรุงการปกครองท้องถิ่น 2518
- (2) ร่างพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2518
- (3) ร่างพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2518
- (4) ร่างพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2518

โดยเฉพาะร่างพระราชบัญญัติปกครองท้องถิ่น 2518 ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นร่าง
พระราชบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการบริหารการปกครองตำบลหมู่บ้าน ซึ่งหลักการสำคัญของร่างพระ
ราชบัญญัตินี้ กำหนดให้มีการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านโดยตรง และให้อยู่ในตำแหน่งเพียง
วาระ 5 ปี เมื่อครบวาระต้องออกให้ประชาชนเลือกตั้งใหม่ (หลักการในปัจจุบัน กำหนดให้ราษฎร
เลือกตั้งกำนันโดยอ้อม กล่าวคือ ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นกำนันต้องเป็นผู้ใหญ่บ้าน และกำนันอยู่ใน
ตำแหน่งจนถึงอายุครบ 60 ปี) กล่าวได้ว่าหลักการดังกล่าวในร่างพระราชบัญญัตินี้ เปิด
โอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองมาก ซึ่งร่างกฎหมายฉบับนี้ได้ผ่านการ
พิจารณาในวาระ 3 จากรัฐสภาในสมัยนั้นไปแล้ว และอยู่ระหว่างการรอดที่จะประกาศเป็นกฎหมาย
ใช้บังคับต่อไป แต่เนื่องจากในระยะนั้นซึ่งเป็นสมัยรัฐบาล ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็น
นายกรัฐมนตรี ได้มีการเดินขบวนคัดค้านของกำนันผู้ใหญ่บ้านกลุ่มหนึ่งไม่เห็นด้วยกับการให้มีการ

เลือกตั้งกำนันทั่วประเทศ โดยอ้างเหตุผลว่า กำนันบางคนยังอยู่ในวาระไม่ถึง 5 ปีก็ต้องออก และขอให้เลือกตั้งเฉพาะกำนันที่อยู่ครบวาระ 5 ปี แลวก่อน เมื่อครบวาระ 5 ปีแล้ว ถึงให้มีการเลือกตั้งกันใหม่ ซึ่งรัฐบาลขณะนั้นได้นำข้อเรียกร้องนี้ไปพิจารณาระหว่างมีการพิจารณาขอเรียก ร้อง กิ่งกล่าว ก็มีการยุบสภาเมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2518 เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ ฉะนั้นร่างกฎหมายฉบับนี้จึงมีอันตกไป¹

2. คณะรัฐมนตรีที่ 38 ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 30 เมษายน 2519 - 6 ตุลาคม 2519 รวมเวลา 7 เดือน 5 วัน ได้มีร่างพระราชบัญญัติเสนอเข้าสู่รัฐสภาดังนี้.-

- (1) ร่างพระราชบัญญัติประชาธิปไตย 2519 (คือร่างพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2518 ที่ถูกยกเลิกปรับปรุงเปลี่ยนชื่อใหม่)
- (2) ร่างพระราชบัญญัติเทศบาล 2519
- (3) ร่างพระราชบัญญัติสุขาภิบาล 2519

ร่างพระราชบัญญัติ คำสั่งระเบียบและนโยบายการกระจายอำนาจที่กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการมีดังนี้

- (1) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย ระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง 2519
- (2) คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 731/2519 เรื่องการจัดระเบียบบริหารเทศบาลเมืองพัทยา
- (3) คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 736/2519 เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาหาข้อมูลการพิจารณาจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษพัทยา

แต่เนื่องจากได้มีการปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินสมัยนั้นได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 ฉะนั้นเป็นเหตุ

¹ ประชาชนกิตติรายณ์คำภีร์ มีทั้ง 3 ฉบับที่ 105 ลงวันที่ 20 พฤศจิกายน 2518 หน้า 15 - 16.

ในร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับการปรับปรุงการปกครองท้องถิ่น ที่รัฐบาลเสนอเข้าสู่สภาหรือร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ระหว่างการพิจารณาในสมัยต้นเมื่อแรกไปจะนั้นร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับการปรับปรุงการปกครองท้องถิ่นทุกรูปจึงตกไป และการปรับปรุงการปกครองท้องถิ่นเกี่ยวกับองค์กรท้องถิ่นทุกรูปในชุดในสมัยรัฐบาลต่อ ๆ มาจึงไม่ได้มีการพิจารณา ทั้งนี้ได้จากนโยบายรัฐบาลชุดที่ 39 นายชวนินทร์ ภริณีวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 8 ตุลาคม 2519-20 ตุลาคม 2520 โดยเป็นนายกรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2519 ไม่มีร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบใดเลยที่เข้าสู่การพิจารณาของสภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ถ้าจะพิจารณานโยบายโครงการอาสาพัฒนาท้องถิ่นของตนเองในตุลาคณ์ ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลชุดที่ 39 ก็ไม่เกี่ยวกับการพัฒนาการปกครองท้องถิ่นในองค์กรท้องถิ่นทุกรูปเลย

ฉะนั้น จำเป็นต้องมีการแก้ไขปรับปรุง จึงจะได้กล่าวไว้ในบทสรุปข้อเสนอแนะต่อไปนี้
อย่างไรก็ตาม จากที่ได้อธิบายมาทั้งหมดข้างต้น พอที่จะพิสูจน์ได้จากข้อมูลตัวเลขจริงเกี่ยวกับรายได้ รายจ่ายของเทศบาลในเมืองประมาณ 2518 และ 2519 ดังนี้

จากการร่างต่าง ๆ ที่จะแสดงทั้งหมดออกไปนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวเลขจริง โดยจะแสดงให้เห็นว่ารายได้ของเทศบาลไม่พอกับรายจ่ายอย่างไร และจะวิเคราะห์รายได้ของเทศบาลแต่ละหมวดของเทศบาลว่ามีลักษณะความสัมพันธ์กับรายจ่ายอย่างไร ซึ่งสถิติข้อมูลจากตัวเลขจริงเกี่ยวกับรายได้รายจ่ายของเทศบาลนี้ ผู้วิจัยได้คัดลอกมาจาก แผนกการงบประมาณ กองคลังส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สำหรับจำนวนเทศบาลที่ใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษา การจัดขนาดเทศบาลที่ใช้ในการพิจารณาศึกษา และการพิจารณาศึกษาจากข้อมูลตัวเลขสถิติในเมืองประมาณ พ.ศ. ๒๕๑๓ ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ในหน้าแล้ว จึงจะได้แสดงตารางต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6

ตารางแสดง จำนวนร้อยละของรายได้เทศบาลขนาดต่าง ๆ แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง
รายได้ประเภท(หมวด)ต่าง ๆ กับรายรับทั้งสิ้นในปีงบประมาณ 2518.

(ร้อยละ)

ประเภท(หมวด)ของรายได้	เทศบาลขนาดใหญ่	เทศบาลขนาดกลาง	เทศบาลขนาดเล็ก	เฉลี่ย
1. ภาษีอากร	47.52	53.47	45.48	48.83
2. ค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต	4.15	3.49	2.58	3.41
3. ทรัพย์สิน	9.91	8.31	4.69	7.63
4. สาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์	0.69	0.75	—	0.48
5. เบ็ดเตล็ด	6.07	8.58	2.77	5.80
6. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	22.49	21.28	44.48	29.42
7. เงินกู้	5.59	—	—	1.86
8. เงินสะสม	3.58	4.12	—	2.57
รวมทั้งสิ้น	100	100.00	100.00	100

หมายเหตุ : 1. รายละเอียดในเรื่องรายได้ประเภทต่าง ๆ ในปีงบประมาณ 2518 ดูได้จากตารางที่ 15
2. การจำแนกขนาดเทศบาลหลักเกณฑ์และวิธีการ ปรากฏรายละเอียดไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 6 นี้เป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละของรายได้เทศบาลขนาดต่าง ๆ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประเทศ (หมวด) ต่าง ๆ กับรายรับทั้งสิ้น ในเชิงประมาณ 2518 จากตารางนี้แสดงรายละเอียดได้ดังนี้

1. รายได้จากภาษีอากร

เทศบาลมีรายได้จากภาษีอากรประมาณร้อยละ 48.83 ของรายได้ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ลักษณะของรายได้จากภาษีอากรก็แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ เทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้จากภาษีอากรร้อยละ 47.52 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้จากภาษีอากรร้อยละ 53.47 เทศบาลขนาดเล็กมีรายได้จากภาษีอากรร้อยละ 45.48

2. รายได้จากค่าธรรมเนียมค่าปรับและใบอนุญาต

เทศบาลมีรายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาตประมาณร้อยละ 3.41 ของรายได้ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ลักษณะของรายได้จากรายได้ประเภทนี้ ก็แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ เทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้อ้อยละ 4.15 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้อ้อยละ 3.49 เทศบาลขนาดเล็กมีรายได้อ้อยละ 2.58 เทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้อ้อยละมากกว่าเทศบาลขนาดอื่น ๆ

3. รายได้จากทรัพย์สิน เทศบาลมีรายได้จากทรัพย์สินประมาณร้อยละ 7.63 ของรายได้ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ลักษณะของรายได้จากรายได้ประเภทนี้ ก็แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ เทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้อ้อยละ 9.91 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้อ้อยละ 8.31 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้อ้อยละ 4.69 เทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้อ้อยละมากกว่าเทศบาลขนาดอื่น ๆ

4. รายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ เทศบาลมีรายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ ประมาณร้อยละ 0.48 ของรายได้ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ลักษณะของรายได้จากรายได้ประเภทนี้ ก็แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ เทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้อ้อยละ 0.69 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้อ้อยละ 0.75 เทศบาลขนาดเล็กมีรายได้อ้อยละ-

5. รายได้จากเบ็ดเตล็ด เทศบาลมีรายได้จากประเภทเบ็ดเตล็ดประมาณ ร้อยละ 5.80 ของรายได้ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ลักษณะของรายได้จากรายได้ประเภทนี้แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ เทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้ ร้อยละ 6.07 เทศบาลขนาดเล็กมีรายได้ร้อยละ 8.58 เทศบาลขนาดเล็กมีรายได้อื่นๆ 2.77

6. รายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เทศบาลมีรายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาลประมาณ ร้อยละ 29.42 ของรายได้ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ลักษณะของรายได้จากรายได้ประเภทนี้แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ เทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้ ร้อยละ 22.49 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้ ร้อยละ 21.28 เทศบาลขนาดเล็กมีรายได้ ร้อยละ 44.48 เทศบาลขนาดเล็กมีรายได้อื่นๆ มากกว่าเทศบาลขนาดอื่น ๆ

7. รายได้จากเงินกู้ เทศบาลมีรายได้จากเงินกู้ ประมาณร้อยละ 1.86 ของรายได้ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ลักษณะของรายได้จากรายได้ประเภทนี้แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ เทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้ ร้อยละ 5.59 สำหรับเทศบาลขนาดกลาง และเทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้อื่นๆ -

8. รายได้จากเงินสะสม เทศบาลมีรายได้จากเงินสะสม ประมาณร้อยละ 2.57 ของรายได้ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ลักษณะของรายได้จากรายได้ประเภทนี้แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ เทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้ร้อยละ 3.58 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้ ร้อยละ 4.12 เทศบาลขนาดเล็กมีรายได้อื่นๆ - เทศบาลขนาดกลางมีรายได้อื่นๆ มากกว่าเทศบาลขนาดอื่น ๆ

ผลสรุปตารางที่ 6

จากตารางที่แสดงตัวเลขให้บนนี้ อาจจะสรุปได้ดังนี้

1. รายได้จากภาษีอากร เป็นรายได้เทศบาลสำคัญอันดับ 1
2. รายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นรายได้เทศบาลสำคัญอันดับ 2
3. รายได้จากทรัพย์สิน เป็นรายได้เทศบาลสำคัญอันดับ 3

4. สำหรับรายได้จาก การรวมเงินกำไรและใบอนุญาตสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ เบ็ดเตล็ด เงินกู้ เงินสะสม กว้างไวกว่าทำรายได้ให้แก่เทศบาลในอัตราเล็กน้อยมาก เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด

5. เทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้จากการรวมเงินกำไรและใบอนุญาต ทรัพย์สิน และเงินกู้ มากกว่าเทศบาลขนาดอื่น ๆ

6. เทศบาลขนาดกลางมีรายได้จากภาษีอากร เบ็ดเตล็ด สาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ และเงินสะสมมากกว่าเทศบาลขนาดอื่น ๆ

7. เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาลมากกว่าเทศบาลขนาดอื่น ๆ และเงินอุดหนุนที่เทศบาลขนาดต่าง ๆ ได้รับจากรัฐบาลได้มา เพื่อขยุงฐานะการคลังของเทศบาลให้รายรับสมดุลกับรายจ่ายเท่านั้น และอย่างน้อยที่สุดเพื่อให้เทศบาลดำเนินกิจการตามหน้าที่ตามกฎหมายได้พอสมควรเท่านั้น

8. กิจการสาธารณูปโภค และเทศพาณิชย์เป็นกิจการน่าจะทำรายได้ให้แก่เทศบาลค่อนข้างมากแต่ตัวเลขจากรายนี้แสดงให้เห็นว่า มีจำนวนน้อยมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเหตุที่ว่า

(1) เทศบาลส่วนใหญ่ยังไม่มีการค่าน้ำประปาหลาย หรือบางแห่งมีน้อยมาก หรือบางแห่งไม่ดำเนินการเลยที่เป็นเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะเหตุที่ว่า ไม่มีเงินทุนดำเนินการประเภทนี้พอเพียง หรือเพราะไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลกลางเท่าที่ควร

(2) กิจการดังกล่าวที่เทศบาลดำเนินการอยู่ เทศบาลยังไม่มีการบริหารงานในการจัดหารายได้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลพอเพียง

สำหรับจำนวนร้อยละของรายได้ เทศบาลขนาดต่าง ๆ ในปีงบประมาณ 2519 จะได้แสดงไว้ในตารางที่ 7 ถัดนี้

ตารางที่ 7

ตารางแสดงจำนวนร้อยละของรายได้เทศบาลขนาดต่าง ๆ แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง
รายได้ประเภท(หมวด) ต่าง ๆ กับรายรับทั้งสิ้นในปีงบประมาณ 2519

(ร้อยละ)

ประเภท(หมวด)ของรายได้	เทศบาลขนาดใหญ่	เทศบาลขนาดกลาง	เทศบาลขนาดเล็ก	เฉลี่ย
1. ภาษีอากร	47.14	48.78	40.14	45.35
2. ค่าธรรมเนียมค่าปรับและใบอนุญาต	4.05	2.91	2.12	3.03
3. ทรัพย์สิน	10.31	6.70	4.41	7.14
4. สาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์	๑.75	0.71	—	0.49
5. เบ็ดเตล็ด	3.79	6.55	2.27	4.20
6. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	26.86	35.21	48.1๑	35.06
7. เงินกู้	—	1.83	2.07	1.30
8. เงินสะสม	7.1๑	2.31	0.89	3.43
รวมทั้งสิ้น	100	100.๐๐	100.๐๐	100.๐๐

- หมายเหตุ :-
1. รายละเอียดในเรื่องรายได้ ประเภทต่าง ๆ ในปีงบประมาณ 2519 ดูได้จาก
ตารางที่ 17
 2. การจำแนกขนาดเทศบาล หลักเกณฑ์ และวิธีการปรากฏรายละเอียดไว้ใน
ตารางที่ 1

ตารางที่ 7 นี้ เป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละของรายได้เทศบาลขนาดต่าง ๆ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประเภท (หมวด) ต่าง ๆ กับรายรับทั้งสิ้น ในเมืองประมาณ 2519 จากตารางนี้แสดงรายละเอียดได้ดังนี้

1. รายได้จากภาษีอากร

เทศบาลมีรายได้จากภาษีอากร ประมาณร้อยละ 43.35 ของรายได้ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ลักษณะของรายได้จากภาษีอากรก็แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ เทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้จากภาษีอากร ร้อยละ 47.14 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้จากภาษีอากร ร้อยละ 48.78 เทศบาลขนาดเล็กมีรายได้จากภาษีอากร ร้อยละ 40.14

2. รายได้จากค่าธรรมเนียมค่าปรับและใบอนุญาต

เทศบาลมีรายได้จากค่าธรรมเนียมค่าปรับและใบอนุญาต ประมาณร้อยละ 3.03 ของรายได้ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ลักษณะของรายได้จากรายได้ประเภทนี้ก็แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ เทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้ร้อยละ 4.05 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้ ร้อยละ 2.91 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้ ร้อยละ 2.12 เทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้ประเภทนี้มากกว่าเทศบาลขนาดอื่น ๆ

3. รายได้จากทรัพย์สิน เทศบาลมีรายได้จากทรัพย์สินประมาณร้อยละ 7.14 ของรายได้ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ลักษณะของรายได้จากรายได้ประเภทนี้ก็แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือเทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้ร้อยละ 10.31 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้ ร้อยละ 6.70 เทศบาลขนาดเล็กมีรายได้ร้อยละ 4.41 เทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้ประเภทนี้มากกว่าเทศบาลขนาดอื่น ๆ

4. รายได้จากสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์

เทศบาลมีรายได้จากสาธารณูปโภค และเทศพาณิชย์ประมาณร้อยละ 0.49 ของรายได้ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ลักษณะของรายได้จากรายได้ประเภทนี้ก็แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ เทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้ร้อยละ 0.75 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้ร้อยละ 0.71 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ -

5. รายได้จากเบ็ดเตล็ด

เทศบาลมีรายได้จากประเภทเบ็ดเตล็ด ประมาณร้อยละ 4.20 ของรายได้ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ลักษณะของรายได้จากรายได้ประเภทนี้ ก็แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ เทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้ร้อยละ 3.79 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้ร้อยละ 6.55 เทศบาลขนาดเล็กมีรายได้ร้อยละ 2.27

6. รายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล ประมาณร้อยละ 35.06 ของรายได้ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ลักษณะของรายได้จากรายได้ประเภทนี้ ก็แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ เทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้ร้อยละ 26.86 เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 30.21 เทศบาลขนาดเล็กมีรายได้ร้อยละ 48.10 เทศบาลขนาดเล็กมีรายได้ ประเภทนี้มากกว่าเทศบาลขนาดอื่น ๆ

7. รายได้จากเงินกู้

เทศบาลมีรายได้จากเงินกู้ ประมาณร้อยละ 1.30 ของรายได้ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ลักษณะของรายได้จากรายได้ประเภทนี้ ก็แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ เทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้ร้อยละ - เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 2.31 เทศบาลขนาดเล็กมีรายได้ร้อยละ 0.89

8. รายได้จากเงินสะสม

เทศบาลมีรายได้จากเงินสะสม ประมาณร้อยละ 3.43 ของรายได้ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ลักษณะของรายได้จากรายได้ประเภทนี้ ก็แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ เทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้ร้อยละ 7.10 เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 2.31 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 0.89 เทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้ประเภทนี้ มากกว่าเทศบาลขนาดอื่น ๆ

มคอสรุปตารางที่ 7

จากตารางที่ 7 ที่แสดงตัวเลขให้เพิ่มขึ้น อาจจะพอสรุปได้ดังนี้

1. รายได้จากภาษีอากร เป็นรายได้เทศบาลสำคัญอันดับ 1
2. รายได้จากเงินอุดหนุน เป็นรายได้เทศบาลสำคัญอันดับ 2
3. รายได้จากทรัพย์สิน เป็นรายได้เทศบาลสำคัญอันดับ 3
4. สำหรับรายได้ จากค่าธรรมเนียมและใบอนุญาตสาธารณูปโภค และเทศพาณิชย์เบ็ดเตล็ด เงินกู้ เงินสะสม กล่าวได้ว่าทำรายได้ให้แก่เทศบาลในอัตราเล็กน้อยมาก เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด
5. เทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้จาก ค่าธรรมเนียมค่าปรับและค่าใบอนุญาตทรัพย์สินสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ และเงินสะสม มากกว่าเทศบาลขนาดอื่น ๆ
6. เทศบาลขนาดกลางมีรายได้ จากภาษีอากร และเบ็ดเตล็ด มากกว่าเทศบาลขนาดอื่น ๆ
7. เทศบาลขนาดเล็กมีรายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาลและเงินกู้ มากกว่าเทศบาลขนาดอื่น ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับเงินอุดหนุนที่เทศบาลขนาดต่าง ๆ ได้รับจัดสรรจากรัฐบาลไปมา เพื่อพูนฐานะการคลังของเทศบาลให้รายได้สมดุลกับรายจ่ายเท่านั้น และอย่างน้อยที่สุด เพื่อให้เทศบาลดำเนินการตามหน้าที่ที่ตามกฎหมายได้พอสมควรเท่านั้น
8. กิจการสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ เป็นกิจการน่าจะทำรายได้ให้แก่เทศบาลค่อนข้างมาก แต่ตามตัวเลขจากตารางนี้แสดงให้เห็นว่า มีจำนวนน้อยมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะเหตุว่า
 - (1) เทศบาลส่วนใหญ่ ยังไม่กิจการดำเนินแพร่หลายหรือบางแห่งมีก็น้อยมาก หรือบางแห่งไม่ดำเนินการเลย ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะเหตุว่า ไม่มีเงินทุนดำเนินการประเภทนี้พอเพียง หรือเพราะไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลกลางเท่าที่ควร
 - (2) กิจการดังกล่าวที่เทศบาลดำเนินการอยู่ เทศบาลยังไม่มีการบริหารงานในการจัดหารายได้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากผลสรุปตารางที่ 6 ซึ่งเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละของเทศบาลขนาดต่าง ๆ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประเภท (หมวด) ต่าง ๆ กับรายรับทั้งสิ้นในปีงบประมาณ 2518 และจากผลสรุปตารางที่ 7 ซึ่งเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละของเทศบาลขนาดต่าง ๆ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประเภท (หมวด) ต่าง ๆ กับรายรับทั้งสิ้น ในปีงบประมาณ 2519 เมื่อพิจารณาโดยสรุปรวมกันแล้ว กล่าวได้ว่ามีลักษณะแห่งรายได้ประเภทต่าง ๆ เหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ อยู่หลายประการดังนี้

1. จากผลสรุปตามตารางที่ 6 และตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า รายได้ประเภทใดที่ทำรายได้ให้แก่เทศบาลมากที่สุด กล่าวได้ว่า

- 1.1 รายได้จากภาษีอากรเป็นประเภทรายได้ที่ทำรายได้ให้แก่เทศบาลมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1
- 1.2 รายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล เป็นประเภทรายได้ที่ทำรายได้ให้แก่เทศบาลมากเป็นอันดับที่ 2
- 1.3 รายได้จากทรัพย์สินเป็นประเภทรายได้ที่ทำรายได้ ให้แก่เทศบาล มากเป็นอันดับที่ 3

2. สำหรับรายได้จากค่าธรรมเนียมการค้ารับและใบอนุญาต สาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ เบ็ดเตล็ด เงินกู้ และเงินสะสม กล่าวได้ว่าทำรายได้ให้แก่เทศบาลในอัตราเล็กน้อยมาก เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด

3. เทศบาลขนาดเล็กมีรายได้จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล มากกว่าเทศบาลขนาดอื่น ๆ โดยเหตุฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า ในจำนวนรายได้ทั้งหมดที่เทศบาลมีอยู่ ประเภทรายได้ที่ทำรายได้ให้แก่เทศบาลมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ก็คือ ภาษีอากร รองลงมาเงินอุดหนุน และจากทรัพย์สินตามลำดับ สำหรับรายได้ประเภทอื่น ๆ เช่น รายได้จากค่าธรรมเนียม การรับและใบอนุญาต สาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ เบ็ดเตล็ดเงินกู้ และเงินสะสม ยังทำรายได้ให้แก่เทศบาลในอัตราเล็กน้อยมาก เมื่อเทียบกับรายได้ทั้งหมด

เพราะฉะนั้นจำเป็นต้องพิจารณารายได้ประเภทภาษีอากรอย่างละเอียด ก็จะได้แสดงไว้ในตารางที่ 8 และตารางที่ 9 ถัดนี้

ตารางแสดงจำนวนร้อยละของภาษีอากรของเทศบาลขนาดต่าง ๆ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาษีอากรประเภทต่าง ๆ กับรายได้ประเภท(หมวด)ภาษีอากรทั้งหมด
ในปีงบประมาณพ.ศ. 2518

ประเภทของภาษีอากร	(ร้อยละ)			
	เทศบาล ขนาดใหญ่	เทศบาล ขนาดกลาง	เทศบาล ขนาดเล็ก	เฉลี่ย
1. ภาษีอากรที่เทศบาลดำเนินการจัดเก็บเอง				
และเป็นรายได้ของเทศบาลทั้งจำนวน	23.24	14.94	26.72	21.63
1.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	15.99	8.19	16.32	13.50
1.2 ภาษีบำรุงท้องที่	1.79	2.38	4.93	3.03
1.3 ภาษีป้าย	2.77	1.94	1.91	2.21
1.4 อากรแสตมป์	2.69	2.43	3.56	2.89
2. ภาษีอากรที่ส่วนกลางจัดเก็บเพิ่มจากอัตรา ภาษีอากรที่รัฐจัดเก็บอยู่ และแบ่งสรรให้				
เทศบาล	41.01	15.05	21.39	25.82
2.1 ภาษีการค้า	35.83	9.31	12.84	19.34
2.2 ภาษีสู่ราและเครื่องคัม	4.29	5.41	7.11	5.60
2.3 อากรมหรรศพ	0.89	0.33	1.44	0.88
3. ภาษีอากรที่ส่วนกลางจัดเก็บและแบ่งสรร ให้เทศบาล	35.75	70.01	51.89	52.55
3.1 ภาษีเก็บจากชาวส่งออก	0.32	0.35	2.38	1.02
3.2 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน	35.43	69.66	49.51	51.53
รวมทั้งสิ้น	100.00	100.00	100.00	100

หมายเหตุ :- 1. รายละเอียดภาษีอากรแต่ละประเภทของเทศบาล ปีงบประมาณ 2518 ฎได้ที่ตารางที่ 25 ที่กำหนดไว้ในภาคผนวกแล้ว
2. การจำแนกขนาดของเทศบาลหลักเกณฑ์และวิธีการปรากฏรายละเอียดไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 9

ตารางแสดงจำนวนร้อยละของภาษีอากรของเทศบาลขนาดต่าง ๆ แสดงความสัมพันธ์
ระหว่างภาษีอากรประเภทต่าง ๆ กับรายได้ประเภท(หมวด)ภาษีอากรทั้งหมด
ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2519

ประเภทของภาษีอากร	(ร้อยละ)			
	เทศบาล ขนาดใหญ่	เทศบาล ขนาดกลาง	เทศบาล ขนาดเล็ก	เฉลี่ย
1. ภาษีอากรที่เทศบาลดำเนินการจัดเก็บเอง และเป็นรายได้ของเทศบาลทั้งจำนวน	18.79	14.84	13.52	15.71
1.1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	14.30	10.15	9.18	11.21
1.2 ภาษีสรรพสามิต	1.71	2.15	2.12	1.99
1.3 ภาษีป้าย	2.50	2.06	0.55	1.70
1.4 อากรแสตมป์	0.28	0.48	1.67	0.81
2. ภาษีอากรที่ส่วนกลางจัดเก็บเพิ่มจากอัตรา ภาษีอากรที่รัฐจัดเก็บอยู่และแบ่งสรรให้				
เทศบาล	40.99	18.01	10.79	23.26
2.1 ภาษีการค้า	36.70	14.04	8.28	19.67
2.2 ภาษีสู่ราและเครื่องคั้น	1.88	2.80	2.23	2.30
2.3 อากรมหรรศพ	2.41	1.17	0.28	1.29
3. ภาษีอากรที่ส่วนกลางจัดเก็บและแบ่งสรร ให้เทศบาล	40.22	67.15	75.69	61.02
3.1 ภาษีเก็บจากชาวส่งออก	0.31	0.72	0.36	0.46
3.2 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน	39.91	66.43	75.33	66.56
รวมทั้งสิ้น	100.00	100.00	100.00	100

หมายเหตุ : 1. รายละเอียดภาษีอากรแต่ละประเภทของเทศบาล ปีงบประมาณ 2519 คว้าจาก
ตารางที่ 26 ที่กำหนดไว้ในภาคผนวกแล้ว

2. การจำแนกขนาดเทศบาลหลักเกณฑ์และวิธีการ ปรากฏรายละเอียดไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 8 และตารางที่ 9 นี้ เป็นตารางแสดงว่านวนร้อยละของภาชีอาการของเทศบาลขนาดต่าง ๆ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาชีอาการประเภทต่าง ๆ กับรายได้ประเภท (หมวด) ภาชีอาการทั้งเขตในใปีประมาณ 2518 และ 2519 ตามลำดับ

จากตารางที่ 8 และตารางที่ 9 ที่แสดงให้เห็นได้แจจแจงรายละเอียดให้เห็นว่าภาชีอาการซึ่งถือว่าเป็นรายได้สำคัญอันดับ 1 ของรายได้ทั้งหมดที่เทศบาลได้รับอยู่ และซึ่งในจำนวนรายได้ของเทศบาลที่ได้จากรายได้หมวดภาชีอาการนี้ มีภาชีอาการประเภทโคโนติโคบ้างที่มีอัตราส่วนการจักเก็บได้มากเป็นอันดับ 1, 2, 3, ฯลฯ เมื่อเทียบกับรายได้หมวดภาชีอาการที่เทศบาลได้รับทั้งหมดในรอบปีเดียวกัน

จากตารางที่ 8 และตารางที่ 9 นี้ แสดงรายละเอียดได้ดังนี้

1. ภาชีอาการที่เทศบาลดำเนินการจักเก็บเอง และเป็นรายได้ของเทศบาลทั้งจำนวนประกอบด้วย ภาชีโรงเรือนและที่ดิน ภาชีบ้ำรุงท้องที่ ภาชีป้าย และอาการฆ่าสัตว์ ภาชีอาการประเภทนี้ เทศบาลจักเก็บได้โดยมาก หรือมีอัตราที่ต่ำมาก ทำให้รายได้จากหมวดภาชีอาการของเทศบาลน้อยลงตามไปค้วย หั้ง ๆ ที่สามารถจะไค่มากกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน หั้งนี้เนื่องมาจากความบกพร่องของภาชีโรงเรือนและที่ดิน และภาชีบ้ำรุงท้องที่เป็นส่วนใหญ่ หั้งความบกพร่องดังกล่าวเนื่องมาจากอัตราการจักเก็บภาชี 2 ประเภทอยู่ในอัตราต่ำ หรือฐานภาชีของภาชีหั้ง 2 ประเภทอยู่ในอัตราต่ำ และการบริหารการจักเก็บยังไม่รัดกุม โดยเฉพาะภาชีโรงเรือนและที่ดิน การประเมินการจักเก็บยังขาดประสิทธิภาพ การลดอัตราภาชี และการยกเว้นภาชี ยังไม่เหมาะสมสำหรับภาชีบ้ำรุงท้องที่ การลดอัตราภาชีและการยกเว้นภาชีประเภทนี้มากเกินไป และการที่ราคาปานกลางที่ดินยังไม่เหมาะสม นอกจากนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับภาชีป้าย และอาการฆ่าสัตว์ก็มีอัตราน้อยมากเช่นกัน หั้งนี้เนื่องมาจาก โดยเฉพาะอัตราการจักเก็บ หรือฐานภาชีอาการของภาชีป้ายยังอยู่ในอัตราต่ำ สำหรับอาการฆ่าสัตว์ที่เก็บได้ในอัตราน้อย สาเหตุส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากการฆ่าสัตว์ โดยไม่ขออนุญาตยังมีอยู่ หั้งนี้สามารถแสดงให้เห็นเป็นตัวเลข ตามตารางที่ 8 และตารางที่ 9 ดังนี้

จากตารางที่ ๘ ในฝั่งประมาณ 2518 แยกเป็นดังนี้

(1) รายได้จากภาษีอากรประเภทนี้ ใกล้เคียงร้อยละ 21.63 ของรายได้ จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้เพียงร้อยละ 23.24 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้ร้อยละ 14.94 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 26.72

(1).1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ใกล้เคียงร้อยละ 13.50 ของรายได้ จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้เพียงร้อยละ 15.99 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้ร้อยละ 8.19 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 16.32

(1).2 ภาษีบำรุงท้องที่ ใกล้เคียงร้อยละ 3.03 ของรายได้จากหมวด ภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้เพียงร้อยละ 1.79 เทศบาลขนาด เล็กมีรายได้ร้อยละ 2.38 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 4.93

(1).3 ภาษีป้าย ใกล้เคียงร้อยละ 2.21 ของรายได้จากหมวดภาษีอากร ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้เพียงร้อยละ 2.77 เทศบาลขนาดกลางมี รายได้ร้อยละ 1.94 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 1.91

(1).4 อากรยาสูบ ใกล้เคียงร้อยละ 2.69 ของรายได้จากหมวดภาษี อากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้เพียงร้อยละ 2.69 เทศบาลขนาด กลางมีรายได้ร้อยละ 2.43 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 3.56

จากตารางที่ 9 ในฝั่งประมาณ 2519 แยกเป็นดังนี้

(1) รายได้จากภาษีอากรประเภทนี้ ใกล้เคียงร้อยละ 15.71 ของ รายได้จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้เพียงร้อยละ 18.79 เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 14.84 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 13.52

(1).1 ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ใกล้เคียงร้อยละ 11.21 ของรายได้ จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้เพียงร้อยละ 14.30 เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 10.15 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 9.18

(1).2 ภาษีบำรุงท้องที่ ใกล้เคียงร้อยละ 1.99 ของรายได้ จาก หมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้เพียงร้อยละ 1.71 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้ร้อยละ 2.15 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 2.12

(1).3 ภาชนะป้าย โลหะประมาณร้อยละ 1.70 ของรายได้จากหมวดภาชนะอาหารที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้เพียงร้อยละ 2.50 เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 2.06 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 0.55

(1).4 อ่างกรน้ำดื่ม โลหะประมาณร้อยละ 0.81 ของรายได้ จากหมวดภาชนะอาหารที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้เพียงร้อยละ 0.28 เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 0.48 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 1.67

2. ภาชนะอาหารที่ส่วนกลางจัดเก็บเพิ่มจากอัตราภาชนะอาหารที่รัฐจัดเก็บอยู่แล้ว แบ่งสรรให้เทศบาล ประกอบด้วยค่าภาชนะการล้าง ภาชนะสุราและเครื่องดื่ม และอาหารหมักดอง ภาชนะอาหารประเภทนี้เทศบาลได้รับในอัตราที่มาก เมื่อเทียบกับภาชนะอาหารประเภทแรก ดังจะแสดงให้เห็นเป็นตัวเลขตามตารางที่ 8 และตารางที่ 9 ดังนี้

จากตารางที่ 8 ในปีงบประมาณ 2518 แยกเป็นดังนี้

(1) รายได้จากภาชนะอาหารประเภทนี้ โลหะประมาณร้อยละ 25.82 ของรายได้จากหมวดภาชนะอาหารที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้ร้อยละ 41.01 เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 15.05 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 21.39

(1).1 ภาชนะการล้าง โลหะประมาณร้อยละ 19.34 ของรายได้จากหมวดภาชนะอาหาร ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้ร้อยละ 35.83 เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 9.31 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 12.84

(1).2 ภาชนะสุราและเครื่องดื่ม โลหะประมาณร้อยละ 5.60 ของรายได้จากหมวดภาชนะอาหารที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้ร้อยละ 4.29 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้ร้อยละ 5.41 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 7.11

(1).3 อ่างกรน้ำดื่ม โลหะประมาณร้อยละ 0.88 ของรายได้ จากหมวดภาชนะอาหารที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้ร้อยละ 0.89 เทศบาลขนาดกลางมีรายได้ร้อยละ 0.33 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 1.44

จากตารางที่ 9 ในฝั่งประมาณ 2519 แยกเป็นดังนี้

(1) รายได้จากภาษีอากรประเภทนี้ ได้ประมาณร้อยละ 23.26 ของรายได้ จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้ร้อยละ 40.99 เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 18.01 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 10.79

(1).1 ภาษีการค้า ได้ประมาณร้อยละ 19.67 ของรายได้ จากหมวด ภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้ร้อยละ 36.70 เทศบาลขนาด กลางมีรายได้ร้อยละ 14.04 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 8.28

(1).2 ภาษีสุราและเครื่องดื่ม ได้ประมาณร้อยละ 2.30 ของรายได้ จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้ร้อยละ 1.88 เทศบาล ขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 2.80 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 2.23

(1).3 อากรนทรัพย์สิน ได้ประมาณร้อยละ 1.29 ของรายได้จากหมวด ภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้ร้อยละ 2.41 เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 1.17 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 0.28

3. ภาษีอากรที่ส่วนกลาง จัดเก็บและแบ่งสรรให้เทศบาลปกครองด้วย ภาษีที่เก็บจาก ชาวส่งออกนอกประเทศ และภาษีค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน

ก็จะแสดงให้เห็นเป็นตัวเลขตามตารางที่ 8 และตารางที่ 9 นี้

จากตารางที่ 8 ในฝั่งประมาณ 2518 แยกเป็นดังนี้

(1) รายได้จากภาษีอากรประเภทนี้ ได้ประมาณร้อยละ 52.55 ของรายได้ จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้ร้อยละ 35.75 เทศบาล ขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 70.01 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 51.89

(1).1 ภาษีเก็บจากชาวส่งออกนอกประเทศ ได้ประมาณร้อยละ 1.02 ของรายได้จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้ร้อยละ 0.32 เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 0.35 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 2.38

(1).2 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน ใต้ประมาณร้อยละ 51.53 ของรายได้ จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้ ร้อยละ 35.43 เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 69.66 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ ร้อยละ 49.51

จากตารางที่ 9 ในฝั่งประมาณ 2519 แยกเป็นดังนี้

(1) รายได้จากภาษีอากรประเภทนี้ ใต้ประมาณร้อยละ 61.01 ของรายได้ จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้ ร้อยละ 40.22 เทศบาล ขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 67.15 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 75.69

(1).1 ภาษีเก็บจากชาวส่งออกนอกประเทศ ใต้ประมาณร้อยละ 0.46 ของรายได้ จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้ ร้อยละ 0.31 เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 0.72 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ร้อยละ 0.36

(1).2 ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ และล้อเลื่อน ใต้ประมาณร้อยละ 60.56 ของรายได้จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ซึ่งเทศบาลขนาดใหญ่มีรายได้ ร้อยละ 39.91 เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้ร้อยละ 66.43 เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้ ร้อยละ 60.56

จากตารางที่ 8 และตารางที่ 9 นี้ เมื่อพิจารณาโดยสรุปรวมกัน กล่าวได้ว่ามีลักษณะ เหมือนกันหลายประการ เกี่ยวกับที่มาแห่งรายได้ของภาษีอากรประเภทหรือชนิดต่าง ๆ ที่เทศบาล ได้รับอยู่ ทั้งนี้โดยเมื่อเทียบกับรายได้จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด

ลักษณะที่เหมือนกันดังกล่าว สรุปได้ดังนี้คือ

✓ จากที่กล่าวแล้วว่า รายได้จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับอยู่ทั้งหมดในปัจจุบัน มีอัตราที่สูงเป็นอันดับ 1 เมื่อเทียบกับรายได้ประเภท (หมวด) ต่าง ๆ ที่เทศบาลได้รับทั้งหมด และ ถือว่าเทศบาลต้องพึ่งรายได้จากหมวดภาษีอากรเป็นจำนวนมากเพื่อนำมาใช้จ่ายในการดำเนินกิจการ ต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ในขณะเดียวกัน อัตรารายได้จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับอยู่ทั้งหมด จะมีปริมาณมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับปริมาณการ ไก่มาหรือปริมาณการจัดเก็บภาษีของประเภทหรือ

ชนิดของภาษีอากรที่เทศบาลมีอยู่ไม่ปัจจุบันว่า ได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งในปัจจุบัน เทศบาลมีรายได้จากหมวดภาษีอากรแยกเป็น 3 ประเภท

ประเภทที่ 1 เป็นภาษีอากรที่เทศบาล ดำเนินการจัดเก็บเองและเป็นรายได้ของเทศบาลทั้งจำนวน ซึ่งได้แก่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีป้าย และอากรฆ่าสัตว์

ประเภท 2 เป็นภาษีอากรที่ส่วนกลาง จัดเก็บเพิ่มจากอัตราภาษีอากรที่รัฐจัดเก็บอยู่ และแบ่งสรรให้เทศบาล ซึ่งได้แก่ภาษีการค้า ภาษีสุรา และเครื่องดื่ม และอากรมหรรณพ

ประเภทที่ 3 เป็นภาษีอากรที่ส่วนกลางจัดเก็บและแบ่งสรรให้เทศบาล ซึ่งได้แก่ ภาษีเก็บจากชาวส่งออกนอกประเทศ ภาษีและค่าธรรมเนียมนยนต์และล้อเลื่อน

โดยเหตุฉะนั้น จากตารางที่ 8 และตารางที่ 9 ดังกล่าวให้เห็นว่า

1. ภาษีอากรประเภท 3 มีอัตราการจัดเก็บได้มากที่สุด เมื่อเทียบกับรายได้จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ภาษีอากรประเภท 2 มีอัตราการจัดเก็บได้มาก รองจากภาษีอากรประเภท 3 ภาษีอากรประเภทที่ 1 จัดเก็บได้น้อยมาก ซึ่งผลจากการที่ภาษีอากรประเภท 1 จัดเก็บได้น้อย จึงทำให้รายได้จากหมวดภาษีอากรของเทศบาลต่ำตามลงไปด้วย แทนที่จะได้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
2. ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน ทำรายได้ให้แก่เทศบาลมากที่สุด โดยเฉพาะรายได้หมวดภาษีอากรของเทศบาลที่ได้รับทั้งหมด ทั้งนี้โดยเฉลี่ยแล้วมีอัตราได้ประมาณร้อยละ 50 กว่า ของรายได้จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด
3. ภาษีการค้า ทำรายได้ให้แก่เทศบาลมาก รองจากภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์และล้อเลื่อน โดยเฉพาะรายได้หมวดภาษีอากรของเทศบาลที่ได้รับทั้งหมด ทั้งนี้โดยเฉลี่ยแล้วมีอัตราได้ประมาณร้อยละ 20 กว่าของรายได้ จากหมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด ส่วนใหญ่เก็บได้มากในเขตเทศบาลขนาดใหญ่เท่านั้น เพราะเขตดังกล่าวเป็นย่านชุมนุมชน ธุรกิจการค้าอุตสาหกรรม ฯลฯ มีมากมาย
4. ส่วนภาษีอากรประเภทอื่น ๆ มีจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับรายได้หมวดภาษีอากรที่เทศบาลได้รับทั้งหมด เช่น

4.1 ภาชนะโรงแป่นและที่คั้น ภาชนะบรรจุห้องที่ ภาชนะป้าย อากาศฆ่าตัว เหตุผลที่ภาชนะดังกล่าว เก็บไว้ก่อนใช้ได้อีกครั้งในคอนกรีต ๆ แล้ว

4.2 ภาชนะเก็บจากข้าวส่งออก สำเหตุที่ภาชนะอากาศประเภทนี้มีจำนวนน้อยมาก เนื่องจากอัตราการจัดเก็บตามกฎหมายอยู่ในอัตราค่า ฐานภาษีค่า

4.3 อากาศหรัสพ สำเหตุที่ภาชนะอากาศประเภทนี้มีจำนวนน้อยมาก เนื่องจากอัตราการจัดเก็บตามกฎหมายอยู่ในอัตราค่า ฐานภาษีค่า นอกจากนี้อาจเนื่องมาจากมีการ หลีกเลี้ยงภาษีอากาศ

อากาศหรัสพ ส่วนมากเก็บได้ในเขตเทศบาลขนาดใหญ่ ๆ เท่านั้น เพราะโรง ภาชนะนี้ มักจะไปตั้งในแหล่งชุมชนที่มีความเจริญ ย่านการค้า อุตสาหกรรม ฯลฯ

4.4 ภาชนะสุราและเครื่องดื่ม สำเหตุที่ภาชนะอากาศประเภทนี้มีจำนวนน้อยมาก เนื่องจากอัตราการจัดเก็บตามกฎหมายอยู่ในอัตราค่า ฐานภาษีค่า

โดยเหตุฉะนั้น จึงต้องมีการปรับปรุง ทั้งนี้เพื่อให้รายได้จากหมวดภาษีอากาศที่เทศบาล ได้รับทั้งหมดนี้มีอัตราเพิ่มมากขึ้นอีกกว่าจำนวนที่ได้รับอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งการปรับปรุงก็ต้องปรับปรุง แก้อากาศอากาศประเภทต่าง ๆ ที่เทศบาลได้รับและมีอยู่นี้ ก็จะได้อีกครั้งในบทสรุปข้อเสนอแนะต่อไป

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายจ่ายของเทศบาล ก็จะได้แสดงไว้ในตารางที่ 10 และ 12 ตามลำดับดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10

ตารางแสดงจำนวน ร้อยละของรายจ่ายเทศบาลชนบทต่าง ๆ แสดงความ
สัมพันธ์ระหว่างรายจ่าย หมวดต่าง ๆ กับรายจ่ายทั้งสิ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2518

(ร้อยละ)

หมวดของรายจ่าย	เทศบาลชนบทใหญ่		เทศบาลชนบท กลาง		เทศบาล ขนาดเล็ก	
1. รายจ่ายประจำ(รายจ่ายจริง)	(74.79)	(86.85)	(77.82)	(79.82)		
1.1 รายจ่ายงบกลาง	(6.33)	(10.95)	(4.27)	(7.18)		
ชำระหนี้เงินกู้	0.97	6.01	1.51	2.83		
จ่ายตามข้อผูกพัน	5.14	4.48	2.37	3.99		
สำรองจ่าย	0.22	0.46	0.39	0.36		
1.2 รายจ่ายหน่วยงาน	(68.46)	(75.90)	(73.55)	(72.64)		
เงินเคื้อน	15.09	20.88	23.79	19.92		
ค่างานประจำ	2.48	8.79	5.03	5.43		
ค่างานชั่วคราว	7.55	4.16	2.68	4.79		
ค่าตอบแทน	3.64	5.98	7.24	5.62		
ค่าใช้สอย	4.02	5.72	4.50	4.75		
ค่าวัสดุ	9.17	9.19	6.06	8.14		
เงินอุดหนุน	0.16	0.26	0.07	0.13		
รายจ่ายอื่น ๆ	2.97	2.96	1.71	2.55		
ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	20.46	14.98	20.68	18.71		
2. รายจ่ายพิเศษ	(25.21)	(13.15)	(22.18)	(20.18)		
อุดหนุนเฉพาะกิจ (ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง)	15.31	8.68	22.18	15.39		
เงินสะสม	3.87	4.47	-	2.78		

(ร้อยละ)

หมวดของรายจ่าย	เทศบาลขนาดใหญ่	เทศบาลขนาด กลาง	เทศบาล ขนาดเล็ก	เฉลี่ย
เงินกู้	6.03	-	-	2.01
รวมทั้งสิ้น	100	100	100	100

- หมายเหตุ 1. รายละเอียดรายจ่ายประเภทต่าง ๆ ในปีงบประมาณ 2518 กู้ได้จากตารางที่ 11 ถัดนี้
2. การจำแนกขนาดเทศบาลหลักเกณฑ์ และวิธีการปรากฏรายละเอียดไว้ในตารางที่ 1

ศูนย์วิทยพัฒนา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การวางแสดงจำนวนรายจ่ายทุกประเภท (หมวด) ของเทศบาล 15 แห่ง ในรอบปีงบประมาณ 2518

รายชื่อเทศบาล	ชำระหนี้เงินกู้	จ่ายตามสัญญาสัมปทาน	สำรองจ่าย	รวมจ่ายนอกกลาง	เงินเกิน	การวางประจำ
1. เทศบาลนครเชียงใหม่	214,577.04	1,057,557.03	54,770.43	2,026,913.30	7,630,311.07	535,551.65
2. เทศบาลเมืองนครปฐม	—	3,533,906.70	111,193.70	3,645,100.40	2,011,435.00	1,200,050.57
3. เทศบาลเมืองนครราชสีมา	—	401,200.—	23,046.—	504,335.—	4,123,705.30	303,370.13
4. เทศบาลเมืองหาดใหญ่	605,247.37	522,244.—	40,362.07	1,175,853.44	4,335,210.56	500,760.67
5. เทศบาลเมืองอุดรธานี	—	1,615,590.50	07,170.60	1,712,777.10	4,405,464.35	1,141,461.12
6. เทศบาลเมืองกาญจนบุรี	296,334.40	1,779,954.74	27,400.20	1,907,453.04	1,330,624.13	692,714.60
7. เทศบาลเมืองขอนแก่น	—	249,971.—	7,056.—	257,027.—	4,232,301.70	1,707,337.50
8. เทศบาลตำบลเวียงจันทน์	—	225,075	101,400.—	327,203.—	1,025,333.12	603,201.50
9. เทศบาลเมืองนนทบุรี	2,006,065.50	160,710.—	04,023.51	3,149,599.09	1,061,990.20	1,074,206.30
10. เทศบาลเมืองสระบุรี	100,000.—	247,139.60	49,005.77	397,025.37	1,964,526.50	649,940.—
11. เทศบาลเมืองกระบี่	122,257.56	105,094.20	17,131.60	325,270.36	600,330.—	270,001.22
12. เทศบาลตำบลชลุง	30,000.—	773,375.—	91,013.—	113,100.—	971,067.50	61,000.—
13. เทศบาลตำบลบางค้อ	—	43,040.—	—	43,040.—	1,154,091.01	123,745.—
14. เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน	—	11,394.—	—	11,394.—	210,502.50	139,005.—
15. เทศบาลตำบลโนนสูง	92,207.97	70,600.—	35,770.00	108,746.77	010,545.37	162,700.—

ตารางที่ 11 -ต่อ

ค่าจ้างชั่วคราว	ค่าตอบแทน	ค่าโง่สอย	ค่าวัสดุ	ค่าครุภัณฑ์	เงินอุดหนุน	รายจ่ายอื่น ๆ	ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
3,650,719.65	1,551,335.29	1,729,994.66	4,255,002.47	1,469,218.-	-	406,019.60	4,017,156.-
1,187,734.42	273,241.60	692,590.35	2,314,670.17	1,700,946.-	43,817.50	871,783.34	6,055,560.-
2,712,062.-	1,650,517.30	220,470.50	2,406,939.-	220,230.-	31,500.-	446,951.50	4,275,950.-
2,045,000.46	1,026,470.60	1,510,736.15	3,045,211.60	1,020,735.-	13,470.-	1,223,034.37	14,253,605.60
1,955,277.25	220,037.00	1,415,705.62	2,216,009.26	234,010.-	4,940.-	1,524,000.46	3,260,701.05
567,372.-	521,316.15	515,234.51	617,143.10	1,000,135.-	47,540.32	362,063.31	3,501,173.50
752,221.44	805,047.02	430,707.22	1,407,169.34	75,066.-	-	312,205.52	102,190.-
230,720.70	521,932.60	1,115,043.20	675,230.13	221,716.50	50,000.-	426,441.00	2,502,350.-
200,050.05	734,210.30	653,106.01	721,667.20	111,070.-	20,561.50	104,210.14	1,514,270.-
376,431.55	603,322.04	309,405.12	1,257,071.25	70,150.-	6,400.-	401,040.-	400,205.-
70,412.92	346,051.03	95,913.97	100,260.50	27,655.-	70.-	35,005.20	452,667.10
226,004.-	200,071.77	154,075.52	166,221.35	114,000.-	-	1,720.-	036,500.-
12,040.70	252,014.00	92,707.16	100,251.14	153,910.-	3,692.-	136,230.50	503,726.25
22,100.-	169,062.50	160,402.-	95,640.06	12,500.-	3,730.50	07,676.72	124,400.-
15,125.-	200,300.71	219,406.60	326,206.01	01,310.-	4,000.-	16,002.-	1,430,340.-

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 กอ

รวมรายจ่ายหน่วยงาน	รวมรายจ่ายประจำ	อัตรากำลังเฉพาะกิจ (ให้กินและตั้งกองสร้าง)	เงินสะสม	เงินกู้	เงินอื่น ๆ	รวมรายจ่ายทั้งสิ้น บาท
25,501,157.21	20,400,070.51	1,210,374.-	1,039,000.-	-	-	30,650,324.51
17,270,645.53	21,615,746.33	1,250,000.-	-	-	-	22,065,746.33
16,501,604.22	17,006,019.22	250,000.-	-	-	-	17,336,019.22
29,135,067.37	30,311,720.01	1,160,592.-	4,077,076.-	6,400,000.-	-	44,948,388.01
17,360,177.50	19,000,054.60	19,970,000.-	905,107.-	-	-	39,956,141.60
9,545,115.71	11,640,904.05	1,000,000.-	-	-	-	12,640,904.05
10,003,205.75	10,241,032.75	1,401,300.-	506,760.51	-	-	12,412,191.26
0,361,464.04	0,600,747.04	930,000.-	601,700.-	-	-	10,220,447.04
7,177,904.60	10,327,503.77	132,426.-	110,000.-	-	-	10,570,079.77
6,141,562.26	6,530,507.63	1,207,063.50	1,142,550.-	-	-	0,000,201.13
2,211,960.02	2,537,240.10	621,600.-	-	-	-	3,150,040.10
2,632,420.62	2,745,616.62	624,000.-	-	-	-	3,369,616.62
2,712,213.56	2,756,053.56	1,070,500.-	-	-	-	4,626,553.56
1,002,306.20	1,100,700.20	403,600.-	-	-	-	1,507,300.20
3,291,024.77	3,400,571.54	-	-	-	-	3,400,571.54

ที่มา : แผนการงบประมาณ กองคลังส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.

ตารางที่ 10 นี้เป็นการวางแสดงจำนวนร้อยละ ของรายจ่ายเทศบาลขนาดต่าง ๆ โดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายหมวดต่าง ๆ กับรายจ่ายทั้งสิ้นในรอบปีงบประมาณ 2518 จากประเภทของรายจ่ายจะเห็นว่า

1. รายจ่ายของเทศบาลส่วนใหญ่ จากในประเภทรายจ่ายประจำหรือรายจริง ซึ่งถือเป็นรายจ่ายใช้ในกิจการด้านการบริหารงานประจำของเทศบาล ประมาณร้อยละ 79.82 ของรายจ่ายทั้งหมด ซึ่งถือว่าเป็นรายจ่ายที่สูงที่สุดของเทศบาล ทั้งนี้โดยแยกเป็นประเภทรายจ่ายงบกลางประมาณร้อยละ 7.18 ประเภทรายจ่ายหน่วยงานประมาณร้อยละ 72.64 และเมื่อพิจารณาแยกตามรายจ่ายจริงดังกล่าวนี้ตามลักษณะการใช้จ่ายประมาณของแต่ละหมวด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งในจำนวนรายจ่ายประจำหรือรายจ่ายจริง ซึ่งเป็นประมาณร้อยละ 79.82 นี้ ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะใช้จ่ายไปในด้าน การบริหารงานประจำของเทศบาลแต่ละหมวดคือจ่ายเป็นค่าเงินเดือนของพนักงานสามัญประมาณร้อยละ 19.92 จ่ายเป็นค่าจ้างประจำประมาณร้อยละ 5.43 จ่ายเป็นค่าจ้างชั่วคราวประมาณร้อยละ 4.79 จ่ายเป็นค่าตอบแทนประมาณร้อยละ 5.62 จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายประมาณร้อยละ 4.75 จ่ายเป็นค่าวัสดุประมาณร้อยละ 8.14 จ่ายเป็นค่าครุภัณฑ์ประมาณร้อยละ 2.60

จ่ายเป็นค่าเงินอุดหนุนประมาณร้อยละ 0.43 จ่ายเป็นค่ารายจ่ายอื่น ๆ ประมาณร้อยละ 2.55 จ่ายเป็นค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างประมาณร้อยละ 18.71 จ่ายเป็นค่าชำระหนี้เงินกู้ประมาณร้อยละ 2.83 จ่ายเป็นค่าจ่ายตามข้อผูกพัน ประมาณร้อยละ 3.99 และจ่ายเป็นค่าสำรองจ่ายประมาณร้อยละ 0.36 นอกจากนี้ลักษณะของรายจ่ายประเภทนี้แตกต่างไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ

เทศบาลขนาดใหญ่ ประเภทรายจ่ายประจำหรือรายจ่ายจริงคิดเป็นร้อยละ 74.79 ของรายจ่ายทั้งหมด แยกเป็นจ่ายงบกลางร้อยละ 6.33 จ่ายหน่วยงานร้อยละ 68.46 ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะใช้จ่ายไปในด้านการบริหารงานประจำของเทศบาลแต่ละหมวดคือ จ่ายเป็นค่าเงินเดือนของพนักงานสามัญ ร้อยละ 15.09 จ่ายเป็นค่าจ้างประจำร้อยละ 2.48 จ่ายเป็นค่าจ้างชั่วคราวร้อยละ 7.55 จ่ายเป็นค่าตอบแทนร้อยละ 3.64 จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายร้อยละ 4.02 จ่ายเป็นค่าวัสดุร้อยละ 9.17 จ่ายเป็นค่าครุภัณฑ์ร้อยละ 3.52 จ่ายเป็น

ค่าเงินอุดหนุนร้อยละ 0.06 จ่ายเป็นการรายจ่ายอื่น ๆ ร้อยละ 2.97 จ่ายเป็นค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ร้อยละ 20.46 จ่ายเป็นค่าชำระหนี้เงินกู้ร้อยละ 0.97 จ่ายเป็นค่าจ่ายตามข้อผูกพันร้อยละ 5.14 และจ่ายเป็นค่าสำรองจ่ายร้อยละ 0.22

เทศบาลขนาดกลาง ประเภทรายจ่ายประจำหรือรายจ่ายจริงคิดเป็นร้อยละ 86.85 ของรายจ่ายทั้งหมด แยกเป็นรายจ่ายงบกลางร้อยละ 10.95 จ่ายหน่วยงานร้อยละ 75.90 ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะใช้จ่ายในด้านการบริหารงานประจำของเทศบาลและหมวดคือ จ่ายเป็นค่าเงินเดือนของพนักงานสามัญร้อยละ 20.88 จ่ายเป็นค่าจ้างประจำร้อยละ 8.79 จ่ายเป็นค่าใช้สอยร้อยละ 5.72 จ่ายเป็นค่าวัสดุร้อยละ 9.19 จ่ายเป็นค่าครุภัณฑ์ร้อยละ 2.98 จ่ายเป็นค่าเงินอุดหนุนร้อยละ 0.26 จ่ายเป็นการรายจ่ายอื่น ๆ ร้อยละ 2.96 จ่ายเป็นค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างร้อยละ 14.98 จ่ายเป็นค่าชำระหนี้เงินกู้ร้อยละ 6.01 จ่ายเป็นค่าจ่ายตามข้อผูกพันร้อยละ 4.48 และจ่ายเป็นค่าสำรองจ่ายร้อยละ 0.46

เทศบาลขนาดเล็ก ประเภทรายจ่ายประจำหรือรายจ่ายจริง คิดเป็นร้อยละ 77.82 ของรายจ่ายทั้งหมด แยกเป็นจ่ายงบกลางร้อยละ 4.27 จ่ายหน่วยงานร้อยละ 73.55 ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะใช้จ่ายในด้านการบริหารงานประจำของเทศบาลและหมวดคือ จ่ายเป็นค่าเงินเดือนของพนักงานสามัญ ร้อยละ 23.79 จ่ายเป็นค่าจ้างประจำร้อยละ 5.03 จ่ายเป็นค่าจ้างชั่วคราว ร้อยละ 2.66 จ่ายเป็นค่าตอบแทน ร้อยละ 7.24 จ่ายเป็นค่าใช้สอยร้อยละ 4.50 จ่ายเป็นค่าวัสดุร้อยละ 6.06 จ่ายเป็นค่าครุภัณฑ์ร้อยละ 1.79 จ่ายเป็นค่าเงินอุดหนุนร้อยละ 0.07 จ่ายเป็นการรายจ่ายอื่น ๆ ร้อยละ 1.71 จ่ายเป็นค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ร้อยละ 20.66 จ่ายเป็นค่าชำระหนี้เงินกู้ร้อยละ 1.51 จ่ายเป็นค่าจ่ายตามข้อผูกพันร้อยละ 2.37 และจ่ายเป็นค่าสำรองจ่ายร้อยละ 0.39

2. จ่ายในประเภทรายจ่ายพิเศษ คิดเป็นประมาณร้อยละ 20.18 ของรายจ่ายทั้งหมดโดยรายจ่ายพิเศษนี้ ถือว่าเป็นรายจ่ายที่ใช้เพื่อกิจการด้านพัฒนา ซึ่งแยกเป็นจ่ายเป็นค่าเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง) ประมาณร้อยละ 15.39จ่ายเป็นค่าเงินสะสมประมาณร้อยละ 2.78 และจ่ายเป็นค่าเงินกู้ประมาณร้อยละ 2.01 นอกจากนี้ลักษณะของรายจ่ายประเภทนี้ก็แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ

เทศบาลขนาดใหญ่ ประเภทรายจ่ายพิเศษคิดเป็นร้อยละ 25.21 ของรายจ่ายทั้งหมด แยกเป็นจ่ายเป็นค่าเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง) ร้อยละ 15.31 จ่ายเป็นค่าเงินสะสมร้อยละ 3.78 และจ่ายเป็นค่าเงินกู้ร้อยละ 6.03

เทศบาลขนาดกลาง ประเภทรายจ่ายพิเศษคิดเป็นร้อยละ 13.15 ของรายจ่ายทั้งหมด แยกเป็นจ่ายเป็น ค่าเงินอุดหนุนและเฉพาะกิจ (ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง) ร้อยละ 8.68 จ่ายเป็นค่าเงินสะสมร้อยละ 4.47 และจ่ายเป็นค่าเงินกู้ร้อยละ -

เทศบาลขนาดเล็ก ประเภทรายจ่ายพิเศษคิดเป็นร้อยละ 22.18 ของรายจ่ายทั้งหมด แยกเป็นจ่ายเป็นค่าเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง) ร้อยละ 22.18 จ่ายเป็นค่าเงินสะสมร้อยละ - และจ่ายเป็นค่าเงินกู้ร้อยละ -

สำหรับรายจ่ายเทศบาลในเมืองขนาด 2519 ก็จะได้นำแสดงไว้ในตารางที่ 12 ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12

ตารางแสดงจำนวนร้อยละของรายจ่ายเทศบาลขนาดต่าง ๆ แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง
รายจ่ายหมวดต่างๆ กับรายจ่ายทั้งสิ้นในงบประมาณ 2519)

หมวดของรายจ่าย	(ร้อยละ)			
	เทศบาลขนาดใหญ่	เทศบาลขนาดกลาง	เทศบาล ขนาดเล็ก	เฉลี่ย
1. รายจ่ายประจำ (รายจ่ายจริง)	(80.25)	(87.31)	(64.58)	(77.38)
1.1 ฌายจ่ายบกดกลาง	(6.62)	(6.02)	(2.88)	(5.17)
ชำระหนี้เงินกู้	0.75	0.47	0.94	0.72
จ่ายตามขอมุกนััน	4.93	4.78	1.63	3.78
สำรองจ่าย	0.94	0.77	0.31	0.67
1.2 รายจ่ายหน่วยงาน	(73.63)	(81.29)	(61.70)	(72.21)
เงินเคื่อน	14.28	18.78	17.83	16.96
ค่าง้างประจำ	2.67	7.14	4.44	4.75
ค่าง้างชั่วคราว	8.66	4.03	2.73	5.14
ค่างอบแทน	3.62	5.46	5.79	4.96
ค่างใช้สอย	4.20	4.53	3.43	4.05
ค่างวัสดุ	8.44	9.29	7.12	8.28
ค่างครุภัณฑ์	4.49	4.89	3.28	4.23
เงินอุดหนุน	0.37	0.79	0.04	0.40
รายจ่ายอื่น ๆ	1.77	5.72	1.98	3.16
ค่างที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	(25.13)	(20.66)	(15.06)	(20.28)
2. รายจ่ายพิเศษ	19.75	12.69	35.42	22.62
อุดหนุนเฉพาะกิจ (ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง)	11.98	9.05	32.33	17.79

หมวดของรายจ่าย	(ร้อยละ)			
	เทศบาลขนาดใหญ่	เทศบาลขนาดกลาง	เทศบาลขนาดเล็ก	เฉลี่ย
เงินสะสม	7.77	1.59	0.93	3.43
เงินกู้	—	2.05	2.16	1.40
รวมทั้งสิ้น	100	100	100	100

- หมายเหตุ 1: รายละเอียดรายจ่ายประเภทต่าง ๆ ในงบประมาณ ๒519 กู้ได้จากตารางที่ 13 ดังต่อไปนี้
2. การจำแนกขนาดเทศบาลหลักเกณฑ์และวิธีการปรากฏละเอียดแล้วในตารางที่ 1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การางแสดงจำนวน รายจ่ายทุกประเภท (หมวด) ของเทศบาล 15 แห่ง ในรอบปีงบประมาณ 2519

รายชื่อเทศบาล	จำนวนเงิน	จ่ายตามขออนุมัติ	สำรองจ่าย	รวมจ่ายนอกกลาง	เงินเกิน	คางจางประจำ
1. เทศบาลนครเชียงใหม่	914,577.70	2,341,120.93	104,920.30	3,440,612.01	0,114,202.64	1,065,753.15
2. เทศบาลเมืองนครปฐม	-	3,103,093.30	160,067.-	3,263,160.30	3,145,064.57	1,341,493.11
3. เทศบาลเมืองนครราชสีมา	-	490,976.54	10,314.-	509,290.54	4,494,190.37	546,073.66
4. เทศบาลเมืองหาดใหญ่	1,640,035.33	927,902.-	65,315.90	2,633,253.23	4,720,050.30	674,439.90
5. เทศบาลเมืองอุตรธานี	-	1,910,630.94	145,920.00	2,056,551.74	5,293,309.04	1,104,070.-
6. เทศบาลเมืองกาญจนบุรี	-	1,584,213.02	40,703.02	1,902,669.12	1,030,021.50	065,140.41
7. เทศบาลเมืองขอนแก่น	-	545,390.-	52,340.-	597,730.-	4,754,441.02	1,750,056.91
8. เทศบาลตำบลศรีราชา	-	291,404.15	135,073.-	406,477.15	2,160,755.65	730,940.09
9. เทศบาลเมืองนนทบุรี	176,199.40	332,140.-	03,995.23	592,342.71	2,105,696.54	1,160,109.10
10. เทศบาลเมืองสระบุรี	100,000.-	449,290.60	105,332.90	734,631.50	2,762,026.30	704,315.-
11. เทศบาลเมืองกระบี่	35,000.-	194,079.20	16,709.10	246,786.30	740,344.03	306,393.-
12. เทศบาลตำบลชลุง	3,000.-	67,016.-	9,540.-	107,364.-	1,017,740.30	125,535.40
13. เทศบาลตำบลบางกล่ำ	60,337.64	54,902.-	6,027.64	122,007.33	1,239,026.-	230,131.50
14. เทศบาลเมืองเขมวงสกล	-	9,722.-	-	9,722.-	222,390.75	109,905.-
15. เทศบาลตำบลโนนสูง	92,297.97	40,032.-	37,790.-	170,917.97	095,460.93	175,300.-

ภาระผูกพัน	ค่าตอบแทน	ค่าใช้จ่าย	ค่าวัสดุ	ค่ากรรมสิทธิ์	เงินอุดหนุน	รายจ่ายอื่น ๆ	ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
5,754,635.36	1,063,936.05	1,537,957.15	4,277,762.60	3,421,429.-	140,303.53	50,235.53	5,065,364.-
1,313,350.73	1,162,205.-	1,047,170.15	3,163,670.31	1,074,413.-	369,171.50	20,750.-	0,701,090.05
3,409,606.14	1,291,017.75	1,123,932.47	2,202,136.00	1,125,070.-	30,490.-	006,496.-	6,055,912.-
2,325,347.30	1,229,002.05	2,215,509.29	3,150,409.01	930,130.-	31,790.-	1,742,556.00	17,172,140.69
2,631,794.06	973,372.33	1,663,320.10	2,309,643.22	717,730.-	01,272.75	460,010.20	7,416,200.-
745,452.-	677,710.70	554,516.70	1,060,902.92	775,160.-	33,667.72	105,000.-	5,560,730.00
1,007,230.45	1,006,201.60	706,450.13	2,796,990.64	410,393.-	50,554.-	1,205,436.00	2,367,146.60
290,320.04	504,494.-	706,201.00	071,304.05	1,070,170.-	443,544.-	35,496.40	3,040,790.-
452,047.-	017,154.90	720,952.21	049,664.90	1,407,975.-	32,404.75	1,637,572.05	1,039,617.-
449,120.40	000,774.-	454,075.00	1,103,234.63	202,205.-	7,356.-	1,107,971.37	1,456,614.-
132,430.30	301,057.45	154,217.42	251,031.53	20,000.-	-	247,507.61	220,977.-
207,026.19	243,353.50	210,610.61	417,503.02	37,250.-	3,070.-	31,000.-	062,470.-
125,030.-	291,597.-	103,205.50	339,227.70	46,649.-	-	1,600.-	759,007.-
39,741.-	161,697.-	133,463.65	130,154.31	210,050.-	4,602.-	106,700.-	-
66,240.-	201,500.50	103,232.20	507,570.07	433,625.-	-	71,125.-	1,631,500.-

ศูนย์วิทยุโทรคมนาคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 -ต่อ

รวมรายจ่ายหมวดงาน	รวมรายจ่ายประจำ	อุดหนุนเฉพาะกิจ (ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง)	เงินสะสม	เงินกู้	เงินอื่น ๆ	รวมรายจ่ายทั้งสิ้น (บาท)
31,277,733.63	34,713,343.64	2,134,715.-	3,334,337.-	-	-	45,007,364.64
22,127,393.24	25,394,253.54	3,050,000.-	-	-	-	29,240,253.54
22,346,535.27	22,555,735.31	330,220.-	-	-	-	23,545,995.31
34,237,263.32	36,920,516.25	1,154,300.-	3,301,500.-	-	-	41,456,016.25
22,730,270.50	24,706,322.24	13,459,330.-	1,600,000.-	-	-	39,045,922.24
12,233,437.31	14,216,377.33	599,934.22	-	-	-	14,816,661.25
16,240,995.23	16,030,734.23	2,020,000.-	-	-	-	20,026,734.23
13,036,117.54	11,322,594.69	1,335,000.-	-	1,500,000.-	-	14,157,594.69
13,002,073.62	11,324,416.33	1,296,000.-	-	-	-	12,690,416.33
3,225,632.53	3,260,314.33	1,345,750.-	-	-	-	11,306,064.33
2,459,346.43	2,705,332.31	2,117,000.-	214,332	-	-	5,037,734.31
3,217,165.10	3,324,529.10	1,905,500.-	-	-	-	5,230,029.10
3,137,261.06	3,259,342.19	1,457,295.65	-	500,000.-	-	5,216,644.04
1,199,671.71	1,209,333.71	1,000,000.-	-	-	-	2,209,333.71
4,255,750.53	4,434,660.55	397,000.-	-	-	-	5,431,660.55

ที่มา : แผนการงบประมาณ กองคลังส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.

ตารางที่ 12 ให้เป็นการวางแสดงจำนวนร้อยละของรายจ่ายเทศบาลขนาดต่าง ๆ โดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายหมวดต่าง ๆ กับรายจ่ายทั้งสิ้น ในปีงบประมาณ 2519 จากประเภทของรายจ่ายจะเห็นได้ว่า

1. รายจ่ายของเทศบาลขนาดใหญ่จ่ายในประเภทรายจ่ายประจำหรือรายจ่ายจริงซึ่งถือเป็นรายจ่ายใช้ในกิจการด้านการบริหารงานประจำของเทศบาล งบประมาณร้อยละ 77.30 ของรายจ่ายทั้งหมด ซึ่งถือว่าเป็นรายจ่ายที่สูงที่สุดของเทศบาล ทั้งนี้โดยแยกเป็นประเภทรายจ่ายงบกลาง งบประมาณร้อยละ 5.17 ประเภทรายจ่ายหน่วยงาน งบประมาณร้อยละ 72.21 และเมื่อพิจารณาตามรายจ่ายจริงดังกล่าวนี้ตามลักษณะการใช้จ่ายงบประมาณของแต่ละหมวดหรือกลุ่มกิจกรรมหนึ่ง ในจำนวนรายจ่ายประจำ หรือรายจ่ายจริงซึ่งเป็นงบประมาณร้อยละ 77.30 นี้ ถ้าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะใช้จ่ายในกิจการบริหารประจำของเทศบาลแต่ละหมวดคือ รายจ่ายเป็นค่าเงินเดือนพนักงานสามัญ งบประมาณร้อยละ 16.96 จ่ายเป็นค่าจ้างประจำ งบประมาณร้อยละ 4.75 จ่ายเป็นค่าจ้างชั่วคราว งบประมาณร้อยละ 5.14 จ่ายเป็นค่าตอบแทน งบประมาณร้อยละ 4.96 จ่ายเป็นค่าวัสดุ งบประมาณร้อยละ 4.05 จ่ายเป็นค่าที่พัก งบประมาณร้อยละ 3.20 จ่ายเป็นค่าครุภัณฑ์ งบประมาณร้อยละ 4.23 จ่ายเป็นค่าเงินอุดหนุน งบประมาณร้อยละ 0.40 จ่ายเป็นการรายจ่ายอื่น ๆ งบประมาณร้อยละ 3.16 จ่ายเป็นค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง งบประมาณร้อยละ 20.26 จ่ายเป็นค่าชำระหนี้เงินกู้ งบประมาณร้อยละ 0.72 จ่ายเป็นค่าจ่ายตามสัญญา งบประมาณร้อยละ 3.78 และจ่ายเป็นค่าสำรองจ่าย งบประมาณร้อยละ 0.67 นอกจากลักษณะของรายจ่ายประเภทนี้แตกต่างไปตามขนาดเทศบาล กล่าวคือ

เทศบาลขนาดใหญ่ ประเภทรายจ่ายประจำหรือรายจ่ายจริง คิดเป็นร้อยละ 80.25 ของรายจ่ายทั้งหมด แยกเป็นรายจ่ายงบกลางร้อยละ 6.62 จ่ายหน่วยงานร้อยละ 73.63 ถ้าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะใช้จ่ายในกิจการบริหารงานประจำของเทศบาลแต่ละหมวดคือ จ่ายเป็นเงินเดือนพนักงานสามัญร้อยละ 14.28 จ่ายเป็นค่าจ้างประจำร้อยละ 2.67 จ่ายเป็นค่าจ้างชั่วคราวร้อยละ 8.66 จ่ายเป็นค่าตอบแทนร้อยละ 3.62 จ่ายเป็นค่าวัสดุร้อยละ 4.20 จ่ายเป็นค่าที่พักร้อยละ 8.44 จ่ายเป็นค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างร้อยละ 25.13 จ่ายเป็นค่าชำระหนี้เงินกู้ร้อยละ 0.73 จ่ายเป็นค่าจ่ายตามสัญญาร้อยละ 4.93 และจ่ายเป็นค่าสำรองจ่ายร้อยละ 0.94

เทศบาลขนาดกลาง ประเภทรายจ่ายประจำหรือรายจ่ายจริง คิดเป็นร้อยละ 87.31 ของรายจ่ายทั้งหมดยกเว้นรายงบกลางร้อยละ 6.02 จ่ายหน่วยงานร้อยละ 81.29 ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะใช้จ่ายไปในการบริหารงาน ประจำของเทศบาลและเทศบาลคือ จ่ายเป็นค่าเงินเดือนพนักงานสามัญ ร้อยละ 18.78 จ่ายเป็นค่าจ้างประจำร้อยละ 7.14 จ่ายเป็นค่าจ้างชั่วคราวร้อยละ 4.03 จ่ายเป็นค่าตอบแทนร้อยละ 5.46 จ่ายเป็นค่าวัสดุร้อยละ 4.53 จ่ายเป็นค่าวัสดุร้อยละ 9.29 จ่ายเป็นค่าครุภัณฑ์ร้อยละ 4.89 จ่ายเป็นค่าเงินอุดหนุนร้อยละ 0.79 จ่ายเป็นการรายจ่ายอื่น ๆ ร้อยละ 5.72 จ่ายเป็นค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง 20.66 จ่ายเป็นค่าชำระหนี้เงินกู้ร้อยละ 0.47 จ่ายเป็นค่าจ่ายตามข้อผูกพันร้อยละ 4.78 และจ่ายเป็นค่าสำรองจ่ายร้อยละ 0.77

เทศบาลขนาดเล็กประเภทรายจ่ายประจำ หรือรายจ่ายจริง คิดเป็นร้อยละ 64.58 ของรายจ่ายทั้งหมด แยกเป็นรายงบกลางร้อยละ 2.88 จ่ายหน่วยงานร้อยละ 61.70 ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะใช้จ่ายไปในการบริหารงานประจำของเทศบาลและเทศบาลคือ จ่ายเป็นค่าเงินเดือนพนักงานสามัญร้อยละ 17.83 จ่ายเป็นค่าจ้างประจำร้อยละ 4.44 จ่ายเป็นค่าจ้างชั่วคราวร้อยละ 2.73 จ่ายเป็นค่าตอบแทนร้อยละ 5.79 จ่ายเป็นค่าวัสดุร้อยละ 3.43 จ่ายเป็นค่าวัสดุร้อยละ 7.12 จ่ายเป็นค่าครุภัณฑ์ร้อยละ 3.28 จ่ายเป็นค่าเงินอุดหนุนร้อยละ 0.04 จ่ายเป็นการรายจ่ายอื่น ๆ ร้อยละ 1.98 จ่ายเป็นค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างร้อยละ 15.06 จ่ายเป็นค่าชำระหนี้เงินกู้ร้อยละ 0.94 จ่ายเป็นค่าจ่ายตามข้อผูกพันร้อยละ 1.63 และจ่ายเป็นค่าสำรองจ่ายร้อยละ 0.31

2. จ่ายในประเภทรายจ่ายพิเศษ คิดเป็นประมาณร้อยละ 22.62 ของรายจ่ายทั้งหมด โดยรายจ่ายพิเศษนี้ถือว่าเป็นรายจ่ายที่ใช้เพื่อกิจการพัฒนา ซึ่งแยกเป็นค่าเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ(ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง) ประมาณร้อยละ 17.79 จ่ายเป็นค่าเงินสะสมประมาณร้อยละ 3.43 และจ่ายเป็นค่าเงินกู้ประมาณร้อยละ 1.40 นอกจากนี้ลักษณะของรายจ่ายประเภทนี้ก็แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ

เทศบาลขนาดใหญ่ ประเภทรายจ่ายพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 19.75 ของรายจ่ายทั้งหมด แยกเป็นจ่ายเป็นค่าเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง) ร้อยละ 11.98 จ่ายเป็นค่าเงินสะสมร้อยละ 7.77 และจ่ายเป็นค่าเงินกู้ร้อยละ -

เทศบาลขนาดกลาง ประเภทรายจ่ายพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 12.69 ของรายจ่ายทั้งหมด แยกเป็นจ่ายเป็นค่าเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง) ร้อยละ 9.05 จ่ายเป็นค่าเงินสะสมร้อยละ 1.59 และจ่ายเป็นค่าเงินกู้ร้อยละ 2.05

เทศบาลขนาดเล็ก ประเภทรายจ่ายพิเศษคิดเป็นร้อยละ 35.42 ของรายจ่ายทั้งหมด แยกเป็นจ่ายเป็นค่าเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง) ร้อยละ 32.33 จ่ายเป็นค่าเงินสะสมร้อยละ 0.93 และจ่ายเป็นค่าเงินกู้ร้อยละ 2.16

จากตารางที่ 10 และตารางที่ 12 สามารถสรุปได้ว่า

1. รายจ่ายของเทศบาลส่วนใหญ่ จ่ายในประเภทรายจ่ายประจำ หรือรายจ่ายจริง ซึ่งถือว่าเป็นรายจ่ายที่ใช้ในกิจการก้าวมบริหารงานประจำของเทศบาล ทั้งนี้โดยใช้จ่ายเป็นค่าเงินเดือนคนงานสามัญ เป็นค่าจ้างประจำ เป็นค่าจ้างชั่วคราว เป็นค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง เป็นค่าวัสดุ เป็นค่าครุภัณฑ์ เป็นค่ารายจ่ายตามข้อผูกพัน เป็นค่าชำระหนี้เงินกู้เป็นค่าตอบแทน เป็นเงินสำรองจ่าย เป็นเงินอุดหนุนที่เทศบาลตั้งจ่ายเอง เป็นรายจ่ายอื่น ๆ และเป็นค่าใช้จ่ายสอย กล่าวคือ ภาษีจ่ายส่วนใหญ่ของเทศบาลใช้ไปในการบริหารงานประจำของเทศบาลทั้งนั้น ซึ่งคิดตัวเฉลี่ย ในปีงบประมาณ 2518, 2519 ประมาณร้อยละ 78.60 ของรายจ่ายทั้งหมดซึ่งถ้าแยกเป็นรายละเอียด จะพบว่าค่าเงินเดือนและค่าจ้างมียอดสูงเป็นอันดับ 1 คิดตัวเฉลี่ยร้อยละ 28.50 รองลงมาอันดับ 2 ได้แก่ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง คิดตัวเฉลี่ยประมาณร้อยละ 19.50 รองลงมาอันดับ 3 เป็นค่าวัสดุคิดตัวเฉลี่ยประมาณร้อยละ 8.21 ส่วนค่าใช้จ่ายหมวดอื่น ๆ ยังมีจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับรายจ่ายทั้งหมด

2. ฉะนั้นคิดตัวเฉลี่ย ในปีงบประมาณ 2518, 2519 ประมาณร้อยละ 21.40 ของรายจ่ายทั้งหมดจึงเป็นรายจ่ายพิเศษ ซึ่งถือเป็นรายจ่ายเกี่ยวกับกิจการพัฒนา ซึ่งถือว่าเป็นเทศบาลที่จ่ายทางด้านนี้มากที่สุด ซึ่งถ้าแยกเป็นรายละเอียด จะพบว่าค่าเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง) มียอดคิดตัวเฉลี่ยประมาณร้อยละ 16.59

โดยเหตุฉะนั้น จึงแสดงให้เห็นเห็นว่าจากรายรับทั้งหมดของเทศบาล (ซึ่งได้แสดงรายละเอียดมาแล้วในตารางที่ 6 และตารางที่ 7 แล้ว) เทศบาลได้นำรายได้อีกกล่าวมาใช้จ่ายส่วนใหญ่เพื่อการบริหารงานประจำของเทศบาลเอง (ซึ่งแสดงรายละเอียดในตารางที่ 10 และตารางที่ 12 แล้ว) เพื่อความอยู่รอดของเทศบาลเองเท่านั้น ซึ่งทำให้งบประมาณประจำของเทศบาลทั้งหมดของเทศบาลไม่สมดุลกับรายรับไม่สมดุลกับรายจ่ายระก่องทั้งเงินอุดหนุนจากรัฐบาล โดยเฉพาะในรูปเงินอุดหนุนทั่วไป กล่าวคือว่าเทศบาลไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลแล้ว รายได้ของเทศบาลจะไม่พอกับรายจ่าย ซึ่งทั้งนี้จะได้แสดงให้เห็นในตารางที่ 14 และตารางที่ 16 ถัดนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จริง 5 หมวด กับรายจ่ายจริง (รายจ่ายประจำ)
ของเทศบาลขนาดต่าง ๆ ในปีงบประมาณ 2518

ขนาดของเทศบาล	รายได้จริง 5 หมวด					รวมรายได้จริง (5 หมวด)	รายจ่ายจริง (รายจ่ายประจำ)		รวมรายจ่ายจริง	เหลือ (+) หน้าตัว ขาด (-) หน้าตัว
	ภาษีอากร คชกร คคปรบ ใบอนุญาต	ค่าธรรมเนียม ทรัพย์สิน เทศพาณิชย์	ค่าธรรมเนียม สากล และ เทศพาณิชย์	เบ็ดเตล็ด	เบ็ดเตล็ด		รายจ่าย งบกลาง	รายจ่าย หน่วยงาน		
ขนาดใหญ่	79,774,275 (69.54%)	6,974,888 (6.07%)	16,621,131 (14.49%)	1,147,030 (1.00%)	10,202,335 (8.90%)	114,719,659	9,864,979 (8.47%)	106,637,532 (91.53%)	116,502,511	- 1,782,855
ขนาดกลาง	31,772,587 (71.66%)	2,977,102 (4.69%)	4,940,107 (11.14%)	449,490 (1.01%)	5,009,104 (11.50%)	44,338,390	6,235,523 (13.11%)	41,309,333 (86.89%)	47,544,856	- 3,206,466
ขนาดเล็ก	8,073,149 (81.89%)	459,499 (4.67%)	833,503 (8.45%)	-	492,171 (4.99%)	9,858,323	692,448 (5.48%)	11,940,822 (94.52%)	12,633,270	- 2,774,947
รวม (บาท)	119,620,011 (223.09%)	9,511,489 (15.43%)	22,394,741 (34.08%)	1,596,520 (2.01%)	15,793,611 (25.39%)	168,916,372	16,792,950 (27.06%)	159,887,687 (272.94%)	176,680,637	- 7,764,265

- หมายเหตุ.
1. รายละเอียดในเรื่องรายได้ ในปีงบประมาณ 2518 ดูได้จากตารางที่ 15 ถัดนี้, รายจ่ายปี 2518 ดูจากตารางที่ 11.
 2. การจำแนกขนาดเทศบาล หลักเกณฑ์และวิธีการปรากฏรายละเอียดแล้ว ในตารางที่ 1.
 3. เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ จึงบันทึกเฉพาะสทางด้านนี้.

ตารางที่ 15

ตารางแสดงจำนวนรายใต้ทุกประเภท (หมวด) ของเทศบาล 15 แห่ง ในรอบปีงบประมาณ 2510

รายชื่อเทศบาล	ภาวการณ์	ค่าธรรมเนียม การรับ	ทรัพย์สิน	สาธารณูปโภค	รายใต้เบ็ดเตล็ด	รวมรายใ้จริง	อุดหนุนทั่วไปจาก รัฐบาล
1. เทศบาลนคร เชียงใหม่	10,097,192.62	2,213,410.76	1,314,013.02	297,760.80	2,906,770.94	25,029,982.14	5,237,504.-
2. เทศบาลเมืองนครปฐม	14,415,764.83	909,003.33	1,795,923.42	83,560.84	3,501,309.72	20,706,450.14	2,106,930.-
3. เทศบาลเมืองนครราชสีมา	12,207,219.44	1,675,949.20	3,621,315.20	271,912.92	611,249.61	18,458,646.53	2,420,666.-
4. เทศบาลเมืองหาลใหญ่	21,393,241.44	1,221,567.40	8,727,671.17	274,966.00	897,173.00	32,514,620.05	652,714.-
5. เทศบาลเมืองอุตรธานี	13,500,056.74	954,156.85	966,309.35	210,012.20	2,209,743.75	17,929,950.09	3,306,416.-
6. เทศบาลเมืองกาญจนบุรี	10,510,779.72	265,301.04	591,509.25	13,837.-	201,186.41	11,590,694.22	1,040,602.-
7. เทศบาลเมืองขอนแก่น	6,002,943.80	720,556.71	1,525,325.20	160,000.-	404,660.75	8,821,406.46	2,394,431.-
8. เทศบาลตำบลเวียงจันทน์	6,842,050.21	260,745.04	652,051.00	—	74,410.00	7,830,073.05	1,400,276.-
9. เทศบาลเมืองนนทบุรี	3,662,054.69	369,692.40	1,606,641.04	275,652.92	3,510,234.53	9,433,076.30	1,673,329.-
10. เทศบาลเมืองสระบุรี	4,745,950.23	444,726.50	563,770.47	—	900,603.32	6,655,050.60	1,291,193.-
11. เทศบาลเมืองกระบี่	1,525,490.09	163,772.73	272,007.75	—	157,576.76	2,118,855.33	600,033.-
12. เทศบาลตำบลขลุง	1,627,165.49	83,677.70	196,910.76	—	60,431.05	1,996,315.-	906,147.-
13. เทศบาลตำบลบางตลาด	1,703,491.94	151,421.30	116,900.76	—	94,000.-	2,066,672.91	1,002,307.-
14. เทศบาลเมืองหนองสน	314,497.20	39,522.51	179,052.70	—	64,516.94	597,659.35	650,902.-
15. เทศบาลตำบลโนนสูง	2,502,495.92	21,034.70	60,502.65	—	86,707.21	3,070,820.40	971,021.-

ศูนย์วิทยุพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อุดหนุนเฉพาะกิจจาก รัฐบาล	รวมเงินอุดหนุน จากรัฐบาล	รายโครงการรวม อุดหนุนทั่วไป	รายโครงการรวม อุดหนุนทั้งหมด	เงินสะสม	เงินกู้	เงินอื่น ๆ	รวมรายโค ทั้งสิ้น (บาท)
1,210,374.-	6,447,878.-	30,267,796.14	31,477,860.14	1,039,880.-	—	—	32,517,740.14
1,250,000.-	3,436,830.-	22,973,280.14	24,223,280.14	—	—	—	24,223,280.14
250,000.-	2,670,666.-	20,607,312.53	21,137,312.53	—	—	—	21,137,312.53
1,160,592.-	1,013,306.-	33,167,334.05	34,327,926.05	4,077,076.-	9,400,000.-	—	47,805,002.05
19,970,000.-	23,356,416.-	21,316,374.89	41,206,374.89	905,187.-	—	—	42,191,561.89
1,000,000.-	1,040,602.-	12,631,376.22	13,631,376.22	—	—	—	13,631,376.22
1,411,300.-	3,875,731.-	11,215,917.46	12,627,219.46	596,760.51	—	—	13,293,985.27
930,000.-	2,410,276.-	9,318,349.85	10,248,349.85	601,700.-	—	—	10,850,049.85
132,496.-	1,005,095.-	11,106,475.38	11,238,271.38	110,000.-	—	—	11,348,276.38
1,217,063.50	2,490,256.50	7,946,251.60	9,153,315.10	1,142,550.-	—	—	10,295,865.10
621,600.-	1,320,633.00	2,017,000.33	3,439,400.33	—	—	—	3,439,400.33
624,000.-	906,147.-	3,069,109.91	3,606,462.-	—	—	—	3,606,462.-
1,070,500.-	1,002,337.-	3,069,009.91	4,939,509.91	—	—	—	4,939,509.91
403,600.-	1,114,302.-	1,220,361.35	1,711,961.35	—	—	—	1,711,961.35
—	971,024.-	4,049,044.40	4,049,044.40	—	—	—	4,049,044.40

ที่มา : แผนการงบประมาณ ของคลังส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
อุษาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายไ้จริง 5 หมวด กับรายจ่ายจริง (รายจ่ายประจำ)
ของเทศบาลขนาดต่าง ๆ ในปีงบประมาณ 2519

ขนาดของเทศบาล	ภาษีอากร	รายไ้จริง (5 หมวด)				รายจ่ายจริง (รายจ่ายประจำ)				เหลือ (+ หน้าตัวขาด) (- หน้าตัวขาด)
		ค่าธรรมเนียมคาปรับใบอนุญาต	ทรัพย์สิน	สาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์	เบ็ดเตล็ด	รวมรายไ้จริง (5 หมวด)	รายจ่ายงบกลาง	รายจ่ายหน่วยงาน	รวมรายจ่ายจริง	
ขนาดใหญ่	2,652,371	7,971,131	20,289,111	1,482,428	7,463,861	129,858,902	11,902,875	132,468,863	144,371,738	-14,512,836
	(71.35 %)	(6.14%)	(15.62 %)	(1.14 %)	(5.75 %)		(8.24 %)	(91.76 %)		31 880 560
ขนาดกลาง	35,921,124	2,383,565	5,489,782	587,034	5,370,933	53,752,438	4,393,859	59,338,277	63,732,136	- 9,979,698
	(74.27 %)	(4.44 %)	(10.21 %)	(1.09 %)	(9.99 %)		(6.89 %)	(93.11 %)		31 280 507
ขนาดเล็ก	9,657,042	511,806	1,062,943	-	547,307	11,779,098	664,878	14,268,895	14,933,773	- 3,154,675
	(81.98 %)	(4.35 %)	(9.03 %)		(4.64 %)		(4.45 %)	(95.55 %)		
รวม :	142,230,537	10,866,502	26,841,836	2,616,769	12,834,794	195,390,438	16,961,612	206,076,035	223,037,647	- 27,647,209
(บาท)	(227.60 %)	(14.93 %)	(34.86 %)	(2.23 %)	(20.38 %)		(19.58 %)	(280.42 %)		

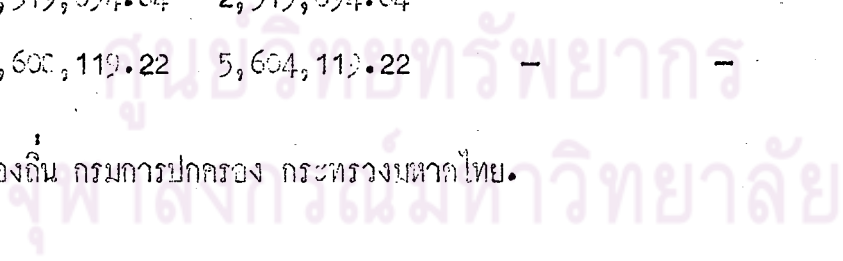
- หมายเหตุ :
1. รายละเอียดเรื่องรายไ้ ในปีงบประมาณ 2519 ใ้จากตารางที่ 17 ถัดนี้. รายจ่ายปี 2519 ใ้จากตารางที่ 13
 2. การจำแนกขนาดเทศบาล หลักเกณฑ์และวิธีการปรากฏรายละเอียดไว้ในตารางที่ 1.
 3. เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ จึงปักเศษสตางค์ทิ้ง.

ตารางแสดงจำนวน รายได้ทุกประเภท (หมวด) เทศบาล 15 แห่ง ในรอบปีงบประมาณ 2513

รายชื่อเทศบาล	ภาษีอากร	ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ	ทรัพย์สิน	สาธารณูปโภค	รายได้เบ็ดเตล็ด	รวมรายได้จริง	อุดหนุนทั่วไป จากรัฐบาล
1. เทศบาลนคร เชียงใหม่	23,237,225.44	2,662,192.62	1,747,923.29	307,755.09	2,002,029.54	30,957,125.98	9,621,970
2. เทศบาลเมืองนครปฐม	19,307,955.27	1,110,504.94	2,300,627.96	303,630.00	1,004,536.60	24,027,542.85	3,637,610
3. เทศบาลเมืองนครราชสีมา	12,251,752.10	1,951,122.97	3,010,260.75	266,101.03	662,227.20	19,141,465.01	5,917,040
4. เทศบาลเมืองหาคีใหญ่	22,594,631.06	1,316,090.39	11,323,611.44	303,270.09	540,575.55	36,006,379.33	5,147,500
5. เทศบาลเมืองอุทธรธานี	15,200,603.43	931,140.53	1,106,407.69	221,661.90	2,246,491.51	19,706,305.14	6,956,040
6. เทศบาลเมืองกาญจนบุรี	12,955,042.00	320,167.13	017,567.07	—	426,037.60	14,527,614.60	2,035,540
7. เทศบาลเมืองขอนแก่น	0,063,032.06	790,556.60	1,906,423.40	275,302.01	350,750.92	12,202,753.07	6,767,920
8. เทศบาลเมืองท่าบ่อศรีราชา	0,061,154.55	330,730.37	737,003.32	—	202,606.60	0,340,374.04	2,069,610
9. เทศบาลเมืองนนทบุรี	4,400,373.95	306,677.45	1,509,346.00	311,652.14	3,601,100.20	10,307,150.62	2,599,900
10. เทศบาลเมืองสระบุรี	5,542,720.56	531,433.15	510,561.35	—	701,630.00	7,374,345.14	3,751,220
11. เทศบาลเมืองกระบี่	1,646,465.59	171,259.15	274,635.77	—	176,000.41	2,269,200.92	004,010
12. เทศบาลตำบลสูง	22,210,514.70	92,443.00	237,146.92	—	123,006.75	2,671,492.25	034,040
13. เทศบาลตำบลบางตลาด	2,117,206.21	170,660.46	126,155.07	—	111,351.00	2,525,451.54	053,620
14. เทศบาลเมืองแม่ออน	324,621.00	50,729.22	237,023.63	—	73,069.91	605,444.64	633,650
15. เทศบาลตำบลโนนสูง	3,350,164.23	26,705.10	107,941.55	—	62,610.34	3,627,429.22	979,690

อุดหนุนเฉพาะกิจ จากรัฐบาล	รวมเงินอุดหนุน จากรัฐบาล	รายได้จริงบวก อุดหนุนทั่วไป	รายได้จริงบวก อุดหนุนทั้งหมด	เงินสะสม	เงินกู้	เงินอื่น ๆ	รวมรายได้ทั้งสิ้น(บาท)
2,134,715.-	11,726,685.-	40,519,099.90	42,623,614.90	0,984,300.-	-	-	51,600,114.90
3,050,000.-	7,407,610.-	27,665,152.85	31,515,152.85	-	-	-	31,515,152.85
990,200.-	6,997,440.-	25,050,705.01	26,040,905.01	-	-	-	26,040,905.01
1,540,000.-	6,301,500.-	41,233,879.33	42,307,079.33	3,301,500.-	-	-	45,769,379.33
13,459,000.-	20,415,040.-	26,662,425.14	40,121,425.14	1,600,000.-	-	-	41,721,425.14
1,514,960.-	3,550,500.-	6,337,763.73	7,052,723.73	730,000.-	-	-	10,016,114.60
2,020,000.-	0,795,920.-	10,970,073.07	20,990,073.07	1,160,000.-	-	-	22,150,073.07
1,335,000.-	3,404,610.-	11,409,904.04	12,744,904.04	-	1,500,000.-	-	14,244,904.04
1,296,000.-	3,095,000.-	12,207,050.62	14,203,050.62	-	-	-	14,203,050.62
1,345,750.-	5,096,070.-	11,125,565.14	12,471,315.14	-	-	-	12,471,315.14
2,117,000.-	2,021,040.-	3,073,290.92	5,190,290.92	214,702.-	-	-	5,405,192.92
1,935,500.-	2,740,340.-	3,506,332.25	5,411,032.25	-	-	-	5,411,032.25
1,457,295.65	2,310,015.65	3,399,071.54	4,036,367.19	-	500,000	-	5,336,367.19
1,000,000.-	1,076,620.-	1,319,094.64	2,319,094.64	-	-	-	2,319,094.64
979,000.-	1,976,690.-	4,600,119.22	5,604,119.22	-	-	-	5,604,119.22

ที่มา : แผนการงบประมาณ กองคลังส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.

ตารางที่ 14 และตารางที่ 16 นี้เป็นตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จริง 5 หมวดกับรายจ่ายจริง (รายจ่ายประจำ) ของเทศบาลขนาดต่าง ๆ สำหรับตารางที่ 14 เป็นตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จริง 5 หมวดกับรายจ่าย (รายจ่ายประจำ) ของเทศบาลขนาดต่าง ๆ ในปีงบประมาณ 2518 ตารางที่ 16 เป็นตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จริง 5 หมวดกับรายจ่ายจริง (รายจ่ายประจำ) ของเทศบาลขนาดต่าง ๆ ในปีงบประมาณ 2519

ทั้งตารางที่ 14 และตารางที่ 16 นี้ ต้องการจะแสดงให้เห็นว่าจากรายได้ของเทศบาล โดยเฉพาะรายได้จริง 5 หมวดของเทศบาลนี้ ถ้านำเอาแต่เฉพาะรายได้ 5 หมวดของเทศบาล มาใช้จ่ายในกิจการบริหารงานประจำของเทศบาลเพียงอย่างเดียวแล้ว กล่าวได้ว่ายังไม่พอ เพียง และทำให้ปีงบประมาณประจำปีขาดดุลยัตินี้ กล่าวคือ ต้องมีรายได้อื่นพิเศษอย่างอื่นมาช่วย จึงจะทำให้เทศบาลสามารถใช้จ่ายเงินในการบริหารงานประจำได้ แค่นี้พอเพียงเพื่อความอยู่รอดของเทศบาลเท่านั้น

สาเหตุที่ต้องนำรายจ่ายเทศบาลประเภทรายจ่ายประจำ หรือรายจ่ายจริงมาเป็นตัว อย่างในการเปรียบเทียบ ในตารางที่ 14 และตารางที่ 16 นี้ ก็โดยเหตุผลที่ว่า

ประการแรก รายจ่ายประจำ หรือรายจ่ายจริงของเทศบาลนี้ ลักษณะรายจ่ายทั้งหมด นำไปใช้จ่ายในค่านิจการค่านิจการงานประจำของเทศบาลเท่านั้น ทั้งนี้โดยนำไปจ่ายเป็นค่า เงินเดือนพนักงานสามัญ จ่ายเป็นค่าจ้างประจำ จ่ายเป็นค่าจ้างชั่วคราว จ่ายเป็นค่าตอบแทน จ่ายเป็นค่าใช้สอย จ่ายเป็นค่าวัสดุ จ่ายเป็นค่าครุภัณฑ์ จ่ายเป็นค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง จ่าย เป็นค่าเงินอุดหนุนที่เทศบาลตั้งจ่ายเองตามลำดับ จ่ายเป็นค่าชำระหนี้เงินกู้ จ่ายตามสัญญาพันธ ์จ่ายเป็นค่าเงินสำรองจ่าย และจ่ายเป็นค่ารายจ่ายอื่น ๆ

ประการที่ 2 สำหรับรายจ่ายประเภทรายจ่ายพิเศษของเทศบาล ซึ่งถือว่าเป็นรายจ่าย ของเทศบาลที่ใช้จ่ายในกิจการค่านิจการ ซึ่งตั้งจ่ายจากเงินสะสม หรือเงินกู้ หรือเงินอุดหนุน เฉพาะกิจ หรือเงินประเภทอื่นใดก็ได้ โดยได้รับเป็นการประจำ กล่าวได้ว่า รายจ่ายประเภทนี้ ันด์อยู่กับรายได้ของเทศบาลประเภทพิเศษ กล่าวคือ เทศบาลก็จะจ่ายรายจ่ายประเภทนี้ตามจำนวน

รายได้ที่ได้รับ พูลงาย ๆ ก็คือว่าได้มาเท่าไรก็จ่ายไปเท่านั้น ฉะนั้นจึงไม่ทำเอารายจ่ายประเภทนี้มาพิจารณาเปรียบเทียบ เพราะมีอัตราส่วนเท่ากับสถิติรายได้ประเภทเดียวกัน ทั้งจ่ายจากเงินรายได้ประเภทเดียวกัน ฉะนั้นรายจ่ายกับรายได้ในประเภทนี้ไม่รวม เงินอุดหนุนทั่วไปของเทศบาลจะมีอัตราเท่ากัน

สาเหตุที่ต้องนำรายได้จริง 5 หมวดของเทศบาล มาเป็นตัวอย่างในการเปรียบเทียบในตารางที่ 14 และตารางที่ 16 นี้ก็โดยเหตุผลที่ว่า

ประการแรก รายได้จริง 5 หมวดของเทศบาล ซึ่งประกอบไปด้วย รายได้หมวดภาษีอากร รายได้หมวดค่าธรรมเนียมและใบอนุญาต รายได้หมวดทรัพย์สิน รายได้หมวดสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ รายได้หมวดเบ็ดเตล็ด เป็นรายได้ที่เกิดจากความสามารถในการหารายได้ที่แท้จริงของเทศบาล มิใช่เป็นรายได้พิเศษอย่างเช่น รายได้จากเงินกู้ เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล เช่น เงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นรายได้ที่รัฐบาลให้เทศบาลแบบเปล่า ๆ ไม่มีสิ่งแลกเปลี่ยน เทศบาลจะนำรายได้จาก 5 หมวดที่มีอยู่ไปใช้จ่ายในกิจการใด ๆ ก็ได้ ห้างร้านเองก็มีปริมาณรายได้ที่เทศบาลมีอยู่นาน้อยเพียงไร

ประการที่ 2 รายได้ประเภทพิเศษประกอบด้วย เงินกู้ เงินอุดหนุนจากรัฐบาลโดยเฉพาะเงินอุดหนุนเฉพาะกิจเทศบาล เมื่อเทศบาลได้รับรายได้ประเภทนี้แล้วจะนำไปใช้จ่ายในกิจการอื่นใด นอกจากที่กำหนดมิได้ เทศบาลจะคงนำเงินดังกล่าวไปใช้จ่ายในการจัดทำและดำเนินการตามโครงการ หรือกิจการที่เทศบาลเสนอมาถึงรัฐบาลกลางเพื่อขอเงินดังกล่าวโดย ครองครัดจะไปจัดทำกิจการหรือโครงการอื่น นอกเหนือที่ขออนุมัติมาได้ ฉะนั้นจึงไม่นำเอารายได้ประเภทนี้มาพิจารณาเปรียบเทียบ

จากตารางที่ 14 นี้ แสดงให้เห็นว่า

รายได้จริง 5 หมวดของเทศบาลรวมได้มีจำนวนประมาณ 168,916,372 บาท แยกเป็นรายได้จากภาษีอากรจำนวนประมาณ 119,620,011 บาท (223.09 %) รายได้จากค่าธรรมเนียม ค่าปรับและใบอนุญาต จำนวนประมาณ 9,511,489 บาท (15.43 %) รายได้จากทรัพย์สินจำนวนประมาณ 22,394,741 บาท (34.08 %) รายได้จากสาธารณูปโภคและ

เทศบาลนคร จำนวนประมาณ 1,596,520 บาท (2.01 %) และรายได้จากเบ็ดเตล็ด จำนวนประมาณ 15,793,611 บาท (25.39 %) มีรายจ่ายจริง จำนวนประมาณ 176,680,637 บาท แยกเป็นรายจ่ายบกลาง จำนวนประมาณ 16,792,950 บาท (27.06 %) และรายจ่ายหน่วยงาน จำนวนประมาณ 159,887,687 บาท (272.94 %) รายจ่ายจริงมีอัตราสูงกว่ารายได้จริงเป็นจำนวนถึง 7,764,265 บาท นอกจากนี้ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จริงกับรายจ่ายจริงก็แตกต่างกันไปตามขนาดเทศบาล กล่าวคือ

(1) เทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้จริง 5 หมวดจำนวน 114,719,659 บาท แยกเป็นรายได้จากภาษีอากร จำนวน 79,774,275 บาท (69.54 %) ค่าธรรมเนียมค่าปรับและใบอนุญาต จำนวน 6,974,888 บาท (6.07 %) ทรัพย์สิน จำนวน 16,621,131 บาท (14.49 %) สาธารณูปโภคและเทศบาลนคร 1,147,030 บาท (1.00 %) และเบ็ดเตล็ด จำนวน 10,202,335 บาท (8.90 %) มีรายจ่ายจริง จำนวน 116,502,511 บาท แยกเป็นรายจ่ายบกลางจำนวน 9,864,979 บาท (8.47 %) และรายจ่ายหน่วยงาน 106,637,532 บาท (91.53 %) เมื่อเทียบกันแล้ว รายจ่ายจริงมีอัตราสูงกว่ารายได้จริงเป็นจำนวนถึง 1,782,852 บาท

(2) เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้จริง 5 หมวดจำนวน 44,338,390 บาท แยกเป็นรายได้จากภาษีอากร จำนวน 31,772,587 บาท (71.66 %) ค่าธรรมเนียมค่าปรับและใบอนุญาต จำนวน 2,077,102 บาท (4.69 %) ทรัพย์สิน จำนวน 4,940,107 บาท (11.14 %) สาธารณูปโภคและเทศบาลนคร จำนวน 449,490 บาท (1.01 %) และเบ็ดเตล็ด จำนวน 5,099,104 บาท (11.50 %) มีรายจ่ายจริง จำนวน 47,544,856 บาท แยกเป็นรายจ่ายบกลาง จำนวน 6,235,523 บาท (13.11 %) และรายจ่ายหน่วยงาน จำนวน 41,309,333 บาท (86.89 %) เมื่อเทียบกันแล้ว รายจ่ายจริงมีอัตราสูงกว่ารายได้จริงเป็นจำนวนถึง 3,206,466 บาท

(3) เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้จริง 5 หมวด จำนวน 9,858,323 บาท แยกเป็นรายได้จากภาษีอากร จำนวน 8,073,149 บาท (81.89 %) ค่าธรรมเนียมค่าปรับและใบอนุญาต จำนวน 459,499 บาท (4.67 %) ทรัพย์สิน 833,503 บาท (8.45 %) สาธารณูปโภคและ

เทศบาลชัย จำนวน – และเบิกเคล็ด จำนวน 492,172 บาท (4.99 %) มีรายจ่ายจริง จำนวน 12,633,270 บาท แยกเป็นรายจ่ายงบกลาง 692,448 บาท (5.48 %) และรายจ่ายหน่วยงาน จำนวน 11,940,822 บาท (94.52 %) เมื่อเทียบกันแล้ว รายจ่ายจริงมี อัตราสูงกว่ารายใ้จจริงเป็น จำนวนถึง 2,774,947 บาท

จากตารางที่ 16 นี้ แสดงให้เห็นว่า

รายใ้จจริง 5 หมวดของเทศบาลชัยได้ มีจำนวนประมาณ 195,390,438 บาท แยกเป็นรายใ้จจากภาษีอากร จำนวนประมาณ 142,230,537 บาท (221.604 %) รายใ้จจากค่าธรรมเนียมค่าปรับและใบอนุญาต จำนวนประมาณ 10,866,502 บาท (14.93 %) รายใ้จจากทรัพย์สิน จำนวนประมาณ 26,841,836 บาท (34.93 %) รายใ้จจากสาธารณูปโภคและเทศบาลชัย จำนวนประมาณ 2,616,769 บาท (2.23 %) และรายใ้จเบิกเคล็ด จำนวนประมาณ 12,834,794 บาท (20.38 %) มีรายจ่ายจริง จำนวนประมาณ 223,037,647 บาท แยกเป็นรายจ่ายงบกลาง จำนวนประมาณ 16,961,612 บาท (19.58 %) รายจ่ายหน่วยงาน จำนวนประมาณ 206,076,035 บาท (280.42 %) รายจ่ายจริงมีอัตราสูงกว่ารายใ้จจริงเป็นจำนวนถึง 27,647,209 บาท นอกจากนี้ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรายใ้จจริงกับรายจ่ายจริง ก็แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ

(1) เทศบาลขนาดใหญ่ มีรายใ้จจริง 5 หมวด จำนวน 129,858,902 บาท แยกเป็นรายใ้จจากภาษีอากร จำนวน 92,652,371 บาท (71.35 %) ค่าธรรมเนียมค่าปรับและใบอนุญาต จำนวน 7,971,131 บาท (6.14 %) ทรัพย์สิน จำนวน 20,289,111 บาท (15.62 %) สาธารณูปโภคและเทศบาลชัย จำนวน 1,482,428 บาท (1.14 %) และเบิกเคล็ด จำนวน 7,463,861 บาท (5.75 %) มีรายจ่ายจริง จำนวน (144,371,738 บาท แยกเป็นรายจ่ายงบกลาง จำนวน 11,902,875 บาท (8.24 %) และรายจ่ายหน่วยงาน จำนวน 132,468,863 บาท (91.76 %) รายจ่ายจริง มีอัตราสูงกว่ารายใ้จจริง เป็นจำนวน 14,512,836 บาท

(2) เทศบาลขนาดกลาง มีรายใ้จจริง 5 หมวด จำนวน 53,752,438 บาท แยกเป็นรายใ้จจากภาษีอากร จำนวน 39,921,124 บาท (74.27 %) ค่าธรรมเนียมค่าปรับและใบอนุญาต จำนวน 2,383,565 บาท (4.44 %) ทรัพย์สิน จำนวน 5,489,782 บาท

(10.21 %) สาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ จำนวน 587,034 บาท (1.09 %) และเบ็ดเตล็ด จำนวน 5,370,933 บาท (9.99 %) มีรายจ่ายจริง จำนวน 63,732,136 บาท แยกเป็น รายจ่ายงบกลาง จำนวน 4,393,859 บาท (6.89 %) และรายจ่ายหน่วยงาน จำนวน 59,338,277 บาท (93.11 %) รายจ่ายจริง มีอัตราสูงกว่ารายใ้จจริง เป็นจำนวนถึง 9,979,698 บาท

(3) เทศบาลขนาดเล็ก มีรายใ้จจริง 5 หมวดจำนวน 11,779,098 บาท แยกเป็นรายใ้จจากภาษีอากร จำนวน 9,657,042 บาท (81.98 %) ค่าธรรมเนียมค่าบริการและใบอนุญาต จำนวน 511,806 บาท (4.35 %) ทรัพย์สิน จำนวน 1,062,943 บาท (9.03 %) สาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์ จำนวน - และเบ็ดเตล็ด จำนวน 547,307 บาท (4.64 %) มีรายจ่ายจริง จำนวน 14,933,773 บาท แยกเป็นรายจ่ายงบกลาง จำนวน 664,878 บาท (4.45 %) และรายจ่าย หน่วยงานจำนวน 14,268,895 บาท (95.55 %) เมื่อเทียบกันแล้ว รายจ่ายจริงมีอัตราสูงกว่ารายใ้จจริง เป็นจำนวนถึง 3,154,675 บาท

จากตารางที่ 14 และตารางที่ 16 นี้ ต่างก็แสดงให้เห็นว่า เมื่อนำรายใ้จจริงของ เทศบาลกับรายจ่ายจริงของเทศบาลมาเปรียบเทียบกัน แสดงให้เห็นว่าเทศบาลทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีรายใ้จไม่พอกับรายจ่ายเลย รายใ้จของเทศบาลที่มีอยู่จริงที่ เทศบาล ใช้ความสามารถในการหารายใ้จ ยังไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่เทศบาลนำไปใ้จจ่ายในการบริหาร งานประจำของเทศบาล ฉะนั้น เพื่อให้งบประมาณประจำปีของเทศบาลสมดุล เพื่อให้เทศบาล นำเงินมาใ้จจ่ายในการบริหารงานประจำของเทศบาล ได้พอเพียงเพื่อความอยู่รอด จึงต้องพึ่ง เงินพิเศษจากรัฐบาลในรูปแบบเงินอุดหนุนจากรัฐบาลประเภทเงินอุดหนุนทั่วไปจากรัฐบาล จึงจะทำให้ งบประมาณประจำปีของเทศบาลสมดุล และรายใ้จพอเพียงกับรายจ่าย โดยเฉพาะเทศบาลจะได้นำเงินไปใ้จจ่ายในการบริหารงานประจำได้พอเพียง ซึ่งก็ได้แก่เพื่อความอยู่รอดของเทศบาล เท่านั้น ดังจะได้แสดงให้เห็นในการางที่ 18 และตารางที่ 19 ถัดไป

ตารางที่ 18

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จริง 5 หมวด กับรายจ่ายจริง (รายจ่ายประจำ) และเงินอุดหนุนจากรัฐบาลประเภทเงินอุดหนุนทั่วไปของเทศบาลขนาดต่าง ๆ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2518

ขนาดของ เทศบาล	รายได้จริง 5 หมวด	รายจ่ายจริง(รายจ่ายประจำ) (รายจ่ายงบกลาง+รายจ่ายหน่วยงาน)	เงินอุดหนุนทั่วไป	(บาท)
				(รายได้จริง+ อุดหนุนทั่วไป - รายจ่ายจริง) เหลือ (+ หน้าตัวเลข) ขาด (- หน้าตัวเลข)
เทศบาลขนาดใหญ่	114,719,659	116,502,511	13,892,130	+ 12,109,251
เทศบาลขนาดกลาง	44,338,390	47,544,856	7,879,981	+ 4,673,515
เทศบาลขนาดเล็ก	9,858,323	12,633,270	4,289,243	+ 1,514,295
รวม	168,916,372	176,680,637	26,061,354	+ 18,297,061

หมายเหตุ : รายละเอียดรายได้ ประเภทเงินอุดหนุนทั่วไปแต่ละเทศบาล ในปีงบประมาณ 2518 ulla จากตารางที่ 15

ตารางที่ 19

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จริง 5 หมวด กับรายจ่ายจริง (รายจ่ายประจำ) และเงินอุดหนุนจากรัฐบาลประเภทเงินอุดหนุนทั่วไปของเทศบาลขนาดต่าง ๆ ในเมืองประมาณ พ.ศ. 2519

ขนาดของเทศบาล	รายได้จริง 5 หมวด	รายจ่ายจริง (รายจ่ายประจำ) (รายจ่ายงบกลาง + รายจ่ายหน่วยงาน)	เงินอุดหนุนทั่วไป	(บาท)
				(รายได้จริง + อุดหนุนทั่วไป - รายจ่ายจริง) เหลือ (+ หน้าตัวเลข) ขาด (+ หน้าตัวเลข)
เทศบาลขนาดใหญ่	129,858,902	144,379,738	31,280,360	+ 16,767,524
เทศบาลขนาดกลาง	53,752,438	63,732,136	17,224,190	+ 7,244,491
เทศบาลขนาดเล็ก	11,779,098	14,933,773	4,105,360	+ 941,135
รวม	195,390,438	223,037,646	52,610,360	+ 24,953,150

หมายเหตุ : รายละเอียด รายได้ประเภทเงินอุดหนุนทั่วไปแต่ละเทศบาล ในเมืองประมาณ 2519 ฐุได้จากตารางที่ 17.

ตารางที่ 18 และตารางที่ 19 นี้ เป็นตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จริง 5 หมวดกับรายจ่ายจริง (รายจ่ายประจำ) และเงินอุดหนุนจากรัฐบาลประเภทเงินอุดหนุนทั่วไป ของเทศบาลขนาดกลาง ๆ ในปีงบประมาณ 2518 และปี 2519 ตามลำดับ

จากตารางที่ 18 และตารางที่ 19 กางก็แสดงให้เห็นว่า หลังจากเทศบาลได้รับเงินอุดหนุนทั่วไปจากรัฐบาลแล้ว และนำจำนวนเงินดังกล่าวมารวมกับรายได้จริง 5 หมวดของเทศบาลที่มีอยู่เดิมแล้ว เทศบาลกลาง ๆ พอที่จะมีรายได้พอเพียงที่จะนำไปใช้จ่ายในการบริหารงานประจำของเทศบาลได้ แต่เป็นแต่เพียงเพื่อความอยู่รอดของเทศบาลเท่านั้น เพราะยังไม่สามารถที่จะนำรายได้ส่วนเกินดังกล่าวไปพัฒนาท้องถิ่นอื่น ๆ ให้ก้าวหน้า เพราะยังมีจำนวนเงินเพียงเล็กน้อยที่จะได้แจกแจงรายละเอียดดังนี้

จากตารางที่ 18 นี้ แสดงให้เห็นว่า

รายได้จริง 5 หมวดของเทศบาลรายได้มีจำนวนประมาณ 168,916,372 บาท มีรายจ่ายจริงประมาณ 176,680,637 บาท มีรายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไปประมาณ 26,061,354 บาท เมื่อนำรายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไปมารวมกับรายได้จริง 5 หมวด จะทำให้รายได้ของเทศบาลมีมากกว่ารายจ่ายจริงของเทศบาล ทำให้รายได้ของเทศบาลเพียงพอหักลบรายจ่ายจริง และรายได้ของเทศบาลก็เพิ่มขึ้นอีก หรือมีมากกว่ารายจ่ายจริงเป็นจำนวนประมาณ 18,297,061 บาท นอกจากนี้ลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าว ก็แตกต่างไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ

เทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้จริง 5 หมวด จำนวน 114,719,659 บาท มีรายจ่ายจริงจำนวน 116,502,511 บาท มีรายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไป 13,892,130 บาท เมื่อนำรายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไป มารวมกับรายได้จริง 5 หมวด จะทำให้รายได้มีมากกว่ารายจ่ายจริงเป็นจำนวนถึง 12,109,251 บาท

เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้จริง 5 หมวด จำนวน 44,338,350 บาท มีรายจ่ายจริงจำนวน 47,544,856 บาท มีรายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไป จำนวน 7,879,981 บาท เมื่อนำรายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไปมารวมกับรายได้จริง 5 หมวด จะทำให้รายได้มีมากกว่ารายจ่ายจริงเป็นจำนวนถึง 4,673,515 บาท

เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้จริง 5 หมวด จำนวน 9,858,323 บาท มีรายจ่ายจริง จำนวน 12,633,270 บาท มีรายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไป จำนวน 4,289,243 บาท เมื่อนำ รายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไป มารวมกับรายได้จริง 5 หมวด จะทำให้รายได้มีมากกว่ารายจ่ายจริงเป็นจำนวนถึง 1,514,295 บาท

จากตารางที่ 19 นี้ แสดงให้เห็นว่า

รายได้จริง 5 หมวด ของเทศบาลรวมได้จำนวนประมาณ 195,390,438 บาท มี รายจ่ายจริง ประมาณ 223,037,646 บาท มีรายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไปประมาณ 52,610,360 บาท เมื่อนำรายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไป มารวมกับรายได้จริง 5 หมวดของเทศบาล จะทำให้ รายได้ของเทศบาลมีมากกว่า รายจ่ายจริงของเทศบาล ทำให้รายได้ของเทศบาลเพียงพอกับรายจ่ายจริง และรายได้ของเทศบาลก็เพิ่มขึ้นอีก หรือมีมากกว่ารายจ่ายจริงเป็นจำนวนประมาณ 24,953,150 นอกจากนี้ลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าว ก็แตกต่างกันไปตามขนาดของเทศบาล กล่าวคือ

เทศบาลขนาดใหญ่ มีรายได้จริง 5 หมวด จำนวน 129,858,902 บาท มีรายจ่ายจริง จำนวน 144,371,738 บาท มีรายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไป 31,280,360 บาท เมื่อนำรายได้ จากเงินอุดหนุนทั่วไปมารวมกับรายได้จริง 5 หมวด จะทำให้รายได้มีมากกว่ารายจ่ายจริง เป็น จำนวนถึง 16,767,524 บาท

เทศบาลขนาดกลาง มีรายได้จริง 5 หมวด จำนวน 53,752,438 บาท มีรายจ่ายจริง จำนวน 63,732,136 บาท มีรายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไป จำนวน 17,224,190 บาท เมื่อนำรายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไป มารวมกับรายได้จริง 5 หมวด จะทำให้รายได้มากกว่า รายจ่ายจริง เป็นจำนวนถึง 7,244,491 บาท

เทศบาลขนาดเล็ก มีรายได้จริง 5 หมวด จำนวน 11,779,098 บาท มีรายจ่ายจริง จำนวน 14,933,773 บาท มีรายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไป จำนวน 4,105,810 บาท เมื่อนำรายได้จากเงินอุดหนุนทั่วไป มารวมกับรายได้จริง 5 หมวด จะทำให้รายได้มีมากกว่า รายจ่ายจริง เป็นจำนวนถึง 941,135 บาท

สรุป

จากที่ได้อธิบายมาทั้งหมดข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า

ในบรรการายได้เงิน 5 หมวด ที่เทศบาลได้รับ และมีอยู่ด้วยความสามารถของตนเอง ถ้าจะนำไปใช้จ่าย โดยเฉพาะใช้จ่ายในการบริหารงานประจำของเทศบาล ทั้งหมดแล้ว กล่าวได้ว่า ยังไม่เป็นการพอเพียง เพราะเทศบาลต้องการใช้เงินในการใช้จ่ายในการบริหารงานประจำ มากกว่าจำนวนรายได้จริง 5 หมวดที่เทศบาลได้รับหรือมีอยู่นั้นก็คือ ทำให้รายได้ของเทศบาลยังไม่พอกับรายจ่าย

ฉะนั้น จำเป็นต้องพึ่งเงินพิเศษจากรัฐบาลให้ นั่นคือเงินอุดหนุนจากรัฐบาล โดยเฉพาะเงินอุดหนุนทั่วไปซึ่งเมื่อเทศบาลได้รับการช่วยเหลือจากเงินอุดหนุนดังกล่าวแล้ว กล่าวได้ว่า ทำให้ฐานะทางการเงินของเทศบาลสมดุล ทำให้เทศบาลมีรายได้ออกเพียงพอกับรายจ่าย ทั้งนี้เทศบาลสามารถนำรายได้ดังกล่าว ไปชดเชยในการใช้จ่ายในการบริหารงานประจำของเทศบาล ซึ่งเงินอุดหนุนที่เทศบาลได้รับมาก็ เพียงเพื่อเป็นการช่วยพยุงฐานะ และความอดุรคของเทศบาลเท่านั้น แต่ยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะนำไปใช้จ่ายในการพัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวหน้าได้ เพราะจำนวนเงินอุดหนุนดังกล่าวที่เทศบาลได้รับการช่วยเหลือจากส่วนกลางยังมีจำนวนน้อย และยังมีลักษณะไม่เป็นธรรมอีกด้วย ในขณะที่เดียวกันแหล่งเงินกู้ของเทศบาลก็อยู่แห่งเดียว ซึ่งได้ชี้ให้เห็นข้างต้นแล้วว่าสาเหตุสืบเนื่องมาจากกรณีที่ส่วนกลางกำหนดนโยบายในการหาแหล่งเงินกู้ให้เทศบาล โดยกำหนดให้เทศบาลกู้เงินได้ที่ ก.ส.ท. แห่งเดียวเท่านั้น นอกจากนี้เงินกู้ที่เทศบาลได้รับจาก ก.ส.ท. ก็มีอัตราดอกเบี้ย ยังไม่เป็นการพอเพียงที่เทศบาลจะนำไปใช้จ่ายในการพัฒนาท้องถิ่นให้ก้าวหน้าได้เท่าที่ควร เมื่อหากกล่าวถึงสิ่งที่ต้องได้รับการแก้ไข ซึ่งจะกล่าวไว้ในบทสรุปต่อ เสนอแนะต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย